

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YARATICI YAZI ÇALIŞMALARININ
SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMLERİNİN İNCELENMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

TÜMAY DALKILIÇ FER

ŞUBAT 2017

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YARATICI YAZI ÇALIŞMALARININ
SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMLERİNİN İNCELENMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜMAY DALKILIÇ FER

EĞİTSEL TASARIM VE DEĞERLENDİRME DALINDA
YÜKSEK LİSANS DERECEŚİ İÇİN GEREKLİ ÇALIŞMALAR YERİNE
GETİRİLMİŐTİR.

ŞUBAT 2017

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Yrd. Doç. Dr. Sinem VATANARTIRAN

Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans/Doktora derecesinde bir tez olarak gerekli çalışmaları yerine getirdiğini onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Kadir KOZAN

Koordinatör

Okuduğumuz bu tezin Yüksek Lisans/Doktora derecesinde bir tez olarak onaylanması, düşüncemize göre, amaç ve kalite olarak tamamen uygundur.

Prof. Dr. Ali BAYKAL

Tez Danışmanı

Komite Üyeleri

Yrd.Doç.Dr. Lili HURİOĞLU (BAU, EYP) -----

Prof. Dr. Ali BAYKAL (BAU, EYP) -----

Yrd.Doç.Dr. Sertel ALTUN (YTÜ, EYP) -----

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.

Ad, Soyad : Tümay Dalkılıç Fer

İmza :

ÖZ

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YARATICI YAZI ÇALIŞMALARININ SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMLERİNİN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dalkılıç Fer, Tümay

Yüksek Lisans, Eğitsel Tasarım ve Değerlendirme

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Ali BAYKAL

Şubat 2017, 128 sayfa

İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki sekiz aylık eğitimleri boyunca yapmakla yükümlü oldukları sınıf içi yaratıcı yazım çalışmaları uygulanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, yaratıcı yazım çalışmalarını etkili ve verimli kılacak etkinlikler tasarlamak, tasarımları uygulamak ve uygulamaları süreç ve sonuç olarak değerlendirmektir. Çalışmada 98 ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazım çalışmaları, bu yazılardan yola çıkılarak elde edilen kelimeler çerçevesinde oluşturulan yaratıcılık testi ve öğrenciler 4. Sınıfa geçtikten sonra yazdıkları yaratıcı yazımın sonuçları sözel verimlilik bağlamında incelenmiştir. Süreci değerlendirmek için veriler 4. Sınıfta uygulanan hazırbulunuşluk ve ara değerlendirme puanları ile karşılaştırılmıştır.

Bu çalışma ile 4. Sınıfta yapılan ara değerlendirmenin, 3. Sınıfta yazılan tüm yaratıcı yazım etkinliklerinden bağımsız, başarının ise hazırbulunuşluğa bağlı olduğu, yaratıcı yazım çalışmaları sayesinde katılımcıların yazmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği, yaratıcı yazımların, özgünlüğe dolayısıyla ıraksak düşünmeye etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcıların hazırbulunuşluk düzeyinin oluşmasında, 3. sınıf yaratıcı yazım çalışmalarının katkısı olduğu da bulgulardan yola çıkılarak söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, Yazma Becerisi, Yaratıcı Yazma, Yaratıcı Düşünme

ABSTRACT

INVESTIGATION AND EVALUATION OF THE DEVELOPMENTS IN THE PROCESS OF CREATIVE WRITING STUDENTS 'PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Dalkılıç Fer, Tümay

Master's Thesis, Educational Design and Evaluation

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Ali BAYKAL

February 2017, 128 pages

The Obligatory in-class creative writing studies are carried out in the 8 month period of Turkish language education of 3rd grade primary school students. The goal of this study is to design activities that will make creative writing studies effective and productive; to apply the designs and evaluate the applications as process and result. In the study, the creative writing studies of 98 primary school third graders, the creativity test constructed in the framework of words obtained from these writings, and the results of the creative writings they produced after their advancement to 4th grade have been examined. To assess the process, these data are compared with the readiness and interim assessment scores applied to the 4th grade. The result of this study is that the interim evaluation made in the 4th grade is independent of all the creative writing activities done in the 3rd grade and that the success depends on the readiness, by courtesy of creative writing studies, participants' attitudes towards writing have changed positively and creative writing has influence on originality, and consequently on divergent thinking. From findings, it can also be said that the 3rd grade creative writing studies have contributed to formation of the level of readiness of participants.

Key Words: Creativity, Writing Skills, Creative Writing, Creative Thinking

**Eşim Hasan Haluk Fer,
Oğlum Benan Yiğit Fer ve Kızım Beren Zehra Fer'e**

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren, bilgiler deryasında, öğrenecek o kadar çok şey varken, kısa bir yolculuk yapma onuruna eriştiğim saygıdeğer hocam Prof. Dr. Ali Baykal'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Öğrenmenin yeri, yaşı olmadığını daha küçükken bana derinden aşıl原因an sevgili babam Fahrettin Dalkılıç ve annem Nebahat Dalkılıç'a, bu zorlu süreçte her şeyden önce varlıkları ile her zor durumda yanımda olduklarını hissettiren ve her zaman yanımda olmalarını dilediğim sevgili eşim Hasan Haluk Fer, biricik oğlum Benan Yiğit Fer ve biricik kızım Beren Zehra Fer'e, teşekkür ederim. Varlıklarını her zaman ama bu süreçte daha yoğun hissettiğim kardeşlerim Olcay Dalkılıç Şen ve Sevilay Feray Dalkılıç'a; maneviyatlarıyla benden ve ailemden desteklerini esirgemeyen eşimin sevgili ailesine tüm kalbimle teşekkür ederim.

Akademik anlamda ve zamansal olarak, çalışmalarım boyunca bana inanan ve desteklerini benden esirgemeyen, kurumum başta olmak üzere tüm öğretmen arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
İTHAF.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
Bölüm 1: Giriş.....	1
1.1 Genel Bakış.....	2
1.2 Problem Durumu.....	4
1.3 Çalışmanın Amacı.....	6
1.4 Çalışma Soruları.....	6
1.5 Çalışmanın Önemi.....	7
1.6 Tanımlar.....	8
Bölüm 2: Alan Yazın Taraması.....	11
2.1 Yazma.....	11
2.1.1 Yazma Kavramı, Önemi ve Amaçları.....	11
2.1.2 Yazmanın Özellikleri.....	13
2.1.3 Yazma Türleri ve Yazının Sınıflandırılması.....	14
2.1.4 Nasıl Yazılmalı?.....	16
2.1.5 Düşünceyi Geliştirme Yolları.....	18
2.1.6 Türkçe Öğretiminde Yazma Alanına Dair Gelişmeler.....	19
2.2 Yaratıcılık.....	22
2.2.1 Yaratıcılık Kavramı.....	22
2.2.2 Yaratıcılığın Önemi.....	24
2.2.3 Yaratıcılığı Etkileyen Faktörler.....	25
2.2.4 Yaratıcı Bireyin Özellikleri.....	26
2.2.5 Yaratıcılığın Engelleri.....	27

2.2.6	Yaratıcılığın Geliştirilmesi.....	30
2.2.7	Yaratıcılığın Ölçülmesi.....	32
2.2.8	Yaratıcılık Ölçümünde Aranılan Nitelikler.....	34
2.3	Yaratıcı Yazım.....	34
2.3.1	Yaratıcı Yazımın Tarihsel Gelişimi.....	34
2.3.2	Yaratıcı Yazım Kavramı.....	36
2.3.3	Yaratıcı Yazımın Önemi.....	38
2.3.4	Yaratıcı Yazımın Aşamaları.....	38
2.3.5	Yaratıcı Yazımı Etkileyen Faktörler.....	40
2.3.6	Yaratıcı Yazım Çalışmalarının Değerlendirilmesi.....	41
2.4	Yaratıcılık ve Yaratıcı Yazım İle İlgili Yapılmış Araştırmalar.....	43
Bölüm 3: Veriler ve Yöntem.....		50
3.1	Araştırma Modeli.....	50
3.2	Evren ve Katılımcılar.....	52
3.3	Verilerin Toplanması.....	53
3.3.1	Veri Kaynakları.....	53
3.3.2	Veri Toplama Araçları.....	53
3.3.3	Verilerin Analizi.....	58
3.3.4	Geçerlik.....	58
3.3.5	Güvenirlik.....	59
3.4	Sayıtlar.....	60
3.5	Sınırlılıklar.....	61
Bölüm 4: Bulgular		62
4.1	Araştırma Sorularına Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	62
4.2	Araştırmada Geçen İfadelere Ait Sıklık Grafikleri.....	71
4.3	Araştırma Sorularından Bağımsız Elde Edilen Diğer Bulgular.....	74
Bölüm 5: Tartışma ve Sonuç.....		81
5.1	Tartışma.....	81
5.2	Sonuçlar.....	84
5.3	Öneriler.....	85
5.3.1	Araştırmacılara Öneriler.....	85

5.3.2 Uygulayıcılara Öneriler.....	85
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	91
A. 3. Sınıf Yaratıcı Yazım Çalışmaları.....	91
B. Yaratıcılık Testi	94
C. 4. Sınıf Yaratıcı Yazım Çalışması.....	97
D. Madde ve Test İstatistikleri.....	99
E. 3. Sınıf Yaratıcı Yazım Çalışma Örnekleri.....	100
F. 3. Sınıf Yaratıcılık Testi.....	106
G. 4. Sınıf Yaratıcı Yazım Çalışma Örnekleri	109
H. 3. Sınıf Öğrenci Çalışmalarının Tez Çalışması İçin Kullanımına Dair İzin	110
I. 4. Sınıf Öğrenci Çalışmalarının Tez Çalışması İçin Kullanımına Dair İzin	111
J. Özgeçmiş.....	112

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1	Katılımcıların 3. Sınıfta Şubelere Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	52
Tablo 2	Katılımcıların 4. Sınıfta Şubelere Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	53
Tablo 3	Katılımcıların 3. ve 4. Sınıflarda Şubelere Dağılımı.....	53
Tablo 4	Guilford Zekâ Küpüne Göre Yaratıcılık �l�eğinin Alt Boyutları ve Yaratıcılık Testi.....	58
Tablo 5	Yaratıcılık Testi Puanlama Güvenirliği.....	59
Tablo 6	Yaratıcılık Testi Denekler Arası Sıralama Güvenirliği.....	60
Tablo 7	Cümle Sayılarına Göre Betimsel İstatistikler.....	62
Tablo 8	Cümle Sayılarına Göre İlişkisel İstatistikler.....	63
Tablo 9	3. Sınıf Sözel Verimlilik Cümle ve Sözcük Sayılarının Şubelere göre Dağılımı.....	66
Tablo 10	4. Sınıf Sözel Verimlilik Cümle ve Sözcük Sayılarının Şubelere göre Dağılımı.....	67
Tablo 11	Sözcük Sayılarına Göre Betimsel İstatistikler.....	68
Tablo 12	Sözcük Sayılarına Göre İlişkisel İstatistikler.....	68
Tablo 13	Uyum Göstergelerinin Betimsel İstatistikleri.....	69
Tablo 14	Uyum Göstergelerinin İlişkisel İstatistikleri.....	70
Tablo 15	Katılımcıların Süreç Boyunca Yazdıkları Tüm Yazılar İçin Genel Bakış.....	74
Tablo 16	Katılımcıların Yaratıcı Yazım �alışmalarında Şubelere Göre Cümle Sayısı Dağılımı.....	75
Tablo 17	�ğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Sayma Ve �l�me Sözcüklerinin Sayımı.....	75
Tablo 18	�ğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Sıfatların Sayımı.....	76
Tablo 19	�ğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Değerlendirme Sözcüklerinin Sayımı.....	77
Tablo 20	�ğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Yaratıcılıkla İlgili Sözcüklerinin Sayımı.....	78
Tablo 21	�ğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Olumlu ve Olumsuz İfadeler.....	78

Tablo 22 Yaratıcılık Testi toplam sözcük Sayısıyla Sonu “EN” İle Biten Sözcük Arasındaki İlişki.....	79
Tablo 23 Sözel Verimlilik İle Şubeler Arası Farklılıklar.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Yazma süreci ile ilgili zihin haritası.....	17
Şekil 2 Araştırma çalışmasında ilk olarak kullanılan etkinlik.....	18
Şekil 3 Araştırma çalışmasında kullanılan “Ada” isimli etkinlik.....	19
Şekil 4 Flower ve Hayes’in Yazı Yazma Süreç Modeli.....	36
Şekil 5 Çalışma Modeli.....	51
Şekil 6 Guilford’un Zekâ Küpü.....	55
Şekil 7 Yaratıcılık testi 1. ve 2. Soru.....	56
Şekil 8 Yaratıcılık testi 3. Soru.....	56
Şekil 9 Yaratıcılık testi 6. Soru.....	57
Şekil 10 Sınıf Yaratıcı Yazım Çalışmaları Cümle Temelinde Sıklık Grafiği.....	72
Şekil 11 Sınıf Yaratıcı Yazım Çalışmaları Sözcük Temelinde Sıklık Grafiği.....	72
Şekil 12 Yaratıcılık Testi Cümle Temelinde Sıklık Grafiği.....	72
Şekil 13 Yaratıcılık Testi Sözcük Temelinde Sıklık Grafiği.....	73
Şekil 14 Yaratıcılık Testi Toplam Sıklık Grafiği.....	73
Şekil 15 Türkçe Hazırbulunuşluk Sıklık Grafiği.....	73
Şekil 16 Türkçe Ara Değerlendirme Sıklık Grafiği.....	74

Bölüm 1

Giriş

Dil, bireyin varoluşundan itibaren hayatı boyunca, kendini ifade etmek için kullandığı bir araçtır. İstek ve ihtiyaçlarını, hayallerini, duygu ve düşüncelerini bir diğer bireye aktarması için kullandığı dil, aynı zamanda kültür aktarımını da sağlar. Dil gelişimi bireyin doğumu ile başlayan ve yetişkinlik döneminde de devam eden bir süreçtir. Okul çağı bu gelişim sürecinde kritik bir öneme sahiptir. Bu dönemde aldıkları eğitim, yazılı ifadelerini ve bu konudaki bilgi ve deneyimlerini etkilemektedir (Temizkan, 2003). Dilin varlığını sürdürmesi, nesilden nesile aktarılması yazı ile sağlanmaktadır. Yazma becerisi gelişen birey, sahip olduğu bilgi birikimlerini düzenleyebilir, daha geniş düşünebilir, dolayısıyla dilini kullanabilir. Bireyin zihinsel gelişimi açısından yazma öğretimi önemlidir (Güneş, 2014, s. 158). Yazma becerisinin gelişmesi için Türkçe derslerinde yalnızca bir metne bağlı kalınarak yapılan özet çıkarma ve paragraf tamamlama gibi çalışmalar yetersiz kalmaktadır. Bu tür geleneksel çalışmalarla birlikte yapılacak yaratıcı yazı çalışmaları, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmekten öte yazmaya karşı olumlu bir tutuma sahip olmaları bakımından da önemlidir.

21. yy için öngörülen eğitim hedeflerine baktığımızda yaratıcı, sorgulayıcı, eleştirel düşünebilen, işbirliği ve iletişim becerilerinin önem kazandığı görülmektedir. Dünyadaki değişim ve gelişim bilim, teknoloji, sosyoloji ve kültürel alanlarda da kendini gösterirken dili dolayısı ile eğitimi de etkilemektedir. Herkes, bu değişikliklere ayak uydurmaya çalışmakta, geleneksel eğitim anlayışı yerine yeni öğrenmeler aranmaktadır. Yeni öğrenmeler, yeni meslekler ve yeni iş imkânları demektir. Tüm bunlar içinse bir toplumun ileriki yüzyıllardaki başarısının anahtarı yaratıcılıklarını geliştirdikleri ölçüde vardır (Üstündağ, 2014, s. 161). Bir bireyin eğitiminde yaratıcılığın geliştirilmesi çok önemlidir. “Yaratıcılık yeteneğine mühendislerin, iş adamlarının, bilimle uğraşanların da gereksinimleri vardır. Demek ki, tüm öğrencilere ve sınıflara hazırlık yaparken her zaman yaratıcılık ölçütlerini akılda tutmak gerekir çünkü bu tür yatırım çocuğun geleceği, mutluluğu kadar toplumun da huzurunu etkileyecektir.” (Yavuzer, 1996, s. 37) Bireyi 21. yy’ e hazırlayacak eğitimde

yaratıcılığını geliştirmek için, geleneksel yöntemlerin yanı sıra yeni etkinliklere, yeni öğrenmelere ihtiyaç vardır. Bu etkinliklerin biri de yaratıcı yazım çalışmalarıdır.

1.1 Genel Bakış

Yazma, birikim, deneyim gerektirir. Özellikle yaratıcı yazım deyince, sahip olunan birikim ve deneyimi kullanarak farklı düşünebilmeyi, birey olay ya da varlıklar arasında bağlantılar kurmayı, özgün bir ürün ortaya koymayı gerektirir (Temizkan, 2014). Yazmanın bireyi olgunlaştıran ve geliştiren bir eylem olduğuna inan Gülsoy'a (2015) göre insan zihni değişimleri takip eden bir yapıya sahiptir. Yaratıcı yazım ile ortaya çıkan ürünler, birer sanat ürünü olduğu için yaratıcı yazılar da bu sıradanlığı bozan bir büyüye sahiptir (Gülsoy 2015, s. 29-46).

Yaratıcılık söz konusu olduğunda “Evrensel anlamda; yaratıcılık doğal bir nitelik midir?” ve “Eğitim, yaratıcılık becerisinin gelişimine katkıda bulunur mu?” cevabı merak edilen sorulardandır. Guilford'a göre yaratıcılık, zekânın bir alt boyutu olarak, akıcı, esnek, orijinal ve alışılmamış bir biçimde düşünmeler şeklinde tanımlanmıştır (Guilford, 1967). Bono (1997) ise, eski fikirlerden uzaklaşarak yeni fikirlere doğru bakış açıları geliştirmek için değişmek gerektiğini belirtmiştir (Bono, 2015, s. 132).

Dünyadaki değişim ve gelişime ayak uydurabilmek için, 21. yy becerilerine sahip bireyler yetiştirmek önemlidir. Bu beceriler arasında öne çıkan yaratıcılık kavramı, ana dilin özellikle yaratıcı yazım çerçevesinde, bireylere kendilerini yine kendilerine ait bir biçimde ifade etme olanağı tanımaktadır. Bu çalışmada yaratıcı yazılar yazmaya ilköğretim çağında başlayan bireylerin yaratıcı yazım çalışmaları sözel verimlilik bağlamında incelenerek değerlendirilecektir.

21. Yüzyılda Eğitim

Geçmişten günümüze aktarılan beceriler arasında özellikle çok dilli, çok yönlü ve çok kültürlü olma, öğrenme ve öğrenci merkezli eğitim, küreselleşme, hayat boyu öğrenme ifadeleri ön plana çıkanlardır. Küreselleşme genel anlamıyla Dünya'nın herhangi bir yerinde meydana gelen siyasi, toplumsal, sosyal ve ekonomik olayların

yine Dünya'nın bir başka uzak yerinde de etkisini hissettirmesi demektir. Dolayısıyla eğitim açısından küreselleşme, yakın ilişkileri, birbiri ile ilişkiler içinde olan topluluklar arasında rahatça çalışabilen, kendini ifade edebilen, farklı kültür ve coğrafyada da yaşayabilecek insanları yetiştirmektir. Yani eğitimin amacı sadece ülke sınırları içerisinde insanları yetiştirmek değil, diğer kültür ve coğrafyalarda da uyum sağlayabilecek ve varlığını sürdürebilecek bireyler yetiştirmektir. Bu durumda yarına şimdilerde hazır olmak, eğitim içinde de bir takım değişiklikler yapmak gerekir. Bireyleri yarınlar hazırlayacak olan eğitimde çevresi ile iletişim ve işbirliği halinde olan, öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda bireyselleştirilmiş bir eğitimden söz etmek gerekir. Bu şekilde eğitim, bulunduğu zaman ve mekândan bağımsız bir seviyeye ulaşmış olacaktır. Buna en güzel örnek; günümüz koşullarına baktığımızda gözümüze çarpan İngilizcenin dünyadaki tüm uluslar ve insanların iletişiminde daha fazla yer almasıdır (Oğuz, Oktay ve Ayhan, 2014, s. 5-8).

21. yy için önemli diğer faktör, ana dilini kullanabilme becerisidir. Konfüçyüs'ün yaşadığı dönemde biri ülkeyi yönetmek için şans verildiğinde yapacağı ilk işin ne olacağı sorulur. Dili gözden geçirmekle ise başlayacağına dair verdiği cevap oldukça önemlidir. Çünkü Konfüçyüs'e göre, dilin düzenli olması, sözlerin iyi anlatılmasını, düşüncelerin ve sözlerin iyi anlatılmasının bir işin doğru yapılacağını dolayısı ile kültürün korunacağını ve o kültürdeki adaletin de sağlıklı şekilde işleyeceğini anlatır. Konfüçyüs'e göre, adaletin düzgün işlememesi, halkın ne yapacağını bilememesine neden olacaktır. Bir ulus için dilin ne kadar önemli olduğunu Konfüçyüs'ün anlatımından yola çıkarak değerlendirebiliriz (Kıbrıs, 2010, s. 19). Dil, bir bireyeye ait olmayan, grup içinde konuşulan ve iletişim amacıyla kullanılan toplumsal bir olgudur. İnsanların tüm yaptıkları, yaşadıkları evreni algılayış biçimleri ve bunu aktarma şekilleri ana dilleri ile dışarıya yansır (Aytan ve Güney, 2012). Dolayısı ile bir bireyin eğitiminde ana dil dersinin amaçları, Aytan ve Güney'e (2012) göre, "Okuduğunu anlayabilme, düşüncelerini, duygu, izlenim ve tasarılarını belli bir amaç doğrultusunda yazıya dökebilme, değişik konularda yapılan konuşmaları dinleyip bilgi kaybına yol açmadan eksiksizce algılayabilme, düşünce, duygu, tasarım ve izlenimlerini etkili bir biçimde söze dönüştürmedir." Bu da bize gösterir ki yarınlar

hazır olacak bireyler önce ana dillerini iyi kullanabileceği, çok dilli ve çok kültürlü bir yapıya sahip eğitimden geçmelidir.

21. yy'e girerken özellikle son on yılda bilişim teknolojilerindeki hızlı değişimden söz etmek gerekir. İmkânsız gibi görünen birçok şeye bugün daha hızlı ve kolay ulaşılabilmektedir. Dünya'nın herhangi bir yerinde bulunan bir bilgiye anında ulaşabilmekte, sadece tek dokunuşla her türlü ödeme, bilgi takibi, alış veriş gibi işlemler yapabilmektedir. Dolayısı ile bilişim teknolojilerinin hızlı şekilde gelişmesi ve ilerlemesi, çok kanallı eğitim ihtiyacını doğurmakta okulun, öğretmenin ve ders materyallerinin rollerinin değişmesini zorunlu hale getirmektedir. Bu kadar değişim ve gelişimin beraber getirdiği 21. yy gereksinmelerinden biri de öğrenci merkezli eğitimidir. Öğrenci merkezli eğitim, bireyin öğrenmelerindeki sorumluluğu almasını ve dolayısı ile karar vermesini sağlar. Yani birey, öğrenme yöntemi ile ilgili seçim yapma şansı bulur. Öğrenme sorumluluğunu almış bireylerle medeniyetler seviyesine yükselebilenin ve bu seviyedeki diğer ülkelerle rekabet edebilmenin yolu 21. yy becerilerine sahip bireylerden geçmektedir (Oğuz vd., 2014, s. 8-11).

1.2 Problem Durumu

Çok dilli, çok kültürlü ve çok yönlü bireylerin gelişmesi için eğitimin önemi büyüktür. 21. yy ihtiyaçlarına bu gözle baktığımızda, yaratıcı, sorgulayan, eleştirel düşünebilen bireylerin, toplumun diğer üyeleri ile işbirliği içinde olabilmesi için iletişim becerilerinin de geliştirilmesi önemlidir. İletişim araçlarından yazının, geleneksel yöntemleri de destekleyerek, önümüzdeki ihtiyaçlara yönelik yapılanması, yaratıcı yazım eğitimin bir parçası haline getirmiştir. 2016 yılında yayınlanan Türkçe öğretim programının (1-8) genel amacında, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, okuma ve yazma alışkanlığı kazanmış bireylerin yetiştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Yapılan araştırmalarda toplumların, bir ihtiyaç olan yazma becerisini kullanma oranları oldukça düşük olduğuna rastlanılmaktadır. Bunun nedenlerinden biri olarak da, okul öncesinden itibaren okullarda yazma becerilerine yeteri kadar yer verilmediği gösterilmektedir. Bireyler okullarda uygulanan yazma etkinliklerinden ötürü, yazmayı belki de en zor becerilerden biri olarak algılamakta ve yazmaktan uzak durmaktadırlar.

Bu şekilde kaygı duyan bireylerin yazmaya karşı motivasyonları azalmaktadır (Öztürk, 2012, s. 61). Lam ve Law (2007) ile Kapka ve Oberman'a göre (2001) yazma performansını etkileyen en önemli unsurlardan biri de motivasyondur (Lam ve Law 2007, Kapka ve Oberman, 2001; akt. Öztürk, 2012).

Bu ihtiyaçtan yola çıkarak çalışma problemi; "İlköğretim dördüncü sınıf Türkçe hazırbulunuşluğu, üçüncü sınıf Türkçe dersinde yapılan yaratıcı yazım etkinlikleri ile erişilen sözel verimliliğe ne derece bağlıdır?" şeklindedir.

Pawlak'a (2000) göre; koşullar ne olursa olsun, insanlığın gelecek yıllardaki başarısının anahtarı yaratıcılıklarını geliştirmektir. Bunun ise gerekli olan araçlar; işbirliği, yaratıcılık, disiplinler arası çalışmalar, eleştirel düşünmedir (Pawlak, 2000; akt. Üstündağ 2014). Bu bağlamda çalışma, yaratıcılığın sözel verimlilik anlamında bir araştırma çalışması olarak tasarlanmıştır. Türkçe alanındaki yaratıcılığı yani sözel verimliliği geliştirmek üzere, yaratıcı yazım çalışmaları uygulanmıştır. Süreç içerisinde, öğrencilerin yaratıcı yazım çalışmalarından elde edilen sözcük ve cümle edimlerinden yola çıkarak yaratıcılık testi oluşturulmuştur. Yaratıcılık testinde yaratıcı edimin ölçütleri özgünlük, akıcılık ve esneklik olarak gösterilmektedir (Guilford, 1954). Torrance'a (1989) göre yaratıcılığın içerdiği yetenekler ise; akıcılık, esneklik, özgünlük, elaborasyon yani sade bir şekilde verileni ayrıntılı ve özenli bir şekilde geliştirme, problemlere duyarlılık ve var olandan farklı bir yol betimlemedir (Torrance, 1989; akt. Öncü, 2003, s. 2). Eğitim süreci boyunca tasarlanan etkinliklerde de öğrencilerin göstereceği edimlerin, bu ölçütlere göre değerlendirilmesinin yaratıcılığın gelişmesine katkıda bulunacağı öngörülmektedir.

1.3 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı ilköğretim dördüncü sınıf Türkçe dersi hedef kazanımlarına hazırbulunuşluğu sağlamak için, ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki yaratıcı yazım sürecini, etkili ve verimli kılacak etkinlikler tasarlamak, tasarımları uygulamak ve uygulamaları süreç ve sonuç olarak değerlendirmektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır.

1.4 Çalışma Soruları

Katılımcıların üçüncü sınıfta yazdıkları yaratıcı yazım çalışmaları, bu yazımlardan elde edilen sözcükler kullanılarak hazırlanan yaratıcılık testi, dördüncü sınıfta yazdıkları yaratıcı yazım için alt çalışma soruları aşağıdaki gibidir;

- 1) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım cümle edimleri (yy3) ile 4. sınıfın başında, eğitim öğretimin ilk başladığı hafta öğrencilere uygulanan hazırbulunuşluk edimleri arasında ilişki var mıdır?
- 2) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım cümle edimleri (yy3) ile 4. sınıfın ilk altı hafta sonra öğrencilere uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?
- 3) 4. Sınıfın başında uygulanan hazırbulunuşluk edimleri ile altı hafta sonra öğrencilere uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?
- 4) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım cümle edimleri (yy3) ile 4. Sınıfta yazılan yaratıcı yazım cümle edimleri (yy4) arasında ilişki var mıdır?
- 5) 3. Sınıfta Haziran ayında uygulanan yaratıcılık testinin cümle edimleri ile 4. sınıfın ilk haftasında katılımcılara uygulanan hazırbulunuşluk ve altı hafta sonra uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?
- 6) 3. Sınıfta Haziran ayında uygulanan yaratıcılık testinin cümle edimleri ile 3. sınıf yaratıcı yazım edimleri (yy3) ve 4. sınıf yaratıcı yazım edimleri (yy4) arasında ilişki var mıdır?

- 7) 4. Sınıfta yazılan yaratıcı yazım cümle edimleri (yy4) ile 4. Sınıfın başında uygulanan hazırbulunuşluk edimleri ve altı hafta sonra öğrencilere uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?
- 8) Sözel verimlilik ortalamalarında şubeler arasında önemli farklılaşma var mı?
- 9) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım sözcük edimleri (yy3), 3. Sınıfta Haziran ayında uygulanan yaratıcılık testinin sözcük edimleri ve 4. sınıfın ilk haftasında katılımcılara uygulanan hazırbulunuşluk, altı hafta sonra uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?
- 10) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım sözcük edimleri (yy3), 3. Sınıfta Haziran ayında uygulanan yaratıcılık testinin sözcük edimleri ve 4. sınıf yaratıcı yazım edimleri (yy4) ile yaratıcılık testi uyum edimleri arasında ilişki var mıdır?

1.5 Çalışmanın Önemi

Türkçe öğretiminde, 21. Yüzyıl becerilerinin öneminin artmasına bağlı olarak, talim terbiye kurulunun 2009 tarihli Türkçe öğretim programı (1-5) uyarınca yapılan değişiklikle birlikte, yazmanın daha çok önem kazandığı ifade edilmektedir. Bununla birlikte talim terbiye kurulunun 2016 tarihli Türkçe öğretim programında (1-8), yazma becerisinin kazanılması ve Talim Terbiye Kurulu'nun belirlediği, istenilen Türkçe hedeflerine ulaşılabilmesi için çeşitli ve özendirici yazma uygulamalarına başvurulması gerektiği üzerinde durulmaktadır.

Yakın gelecekte ihtiyacımız olan şey, bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilen, bireysel farklılıklarına hitap edebilen, her bir bireyin öğrenme özelliklerine uygun bireyler yetiştirebilmektir. Bunun için kilit isim öğretmendir. Dolayısı ile öğretmenler, tarafsız, olayları birçok yönüyle değerlendirebilen yaratıcı bireyler yetiştirmek için planlarını yapılandırmalıdır. Bu noktada 21. yüzyıl ihtiyaçlarından yaratıcılık becerisi ön plana çıkmaktadır (Oğuz vd., 2014, s. 11). Yakın zamanda yapılan bir araştırmaya göre öğretmen görüşmeleri de desteklemektedir ki, bireylerin özgün ürünler ortaya çıkarması, geleneksel yöntemlerle değil, 21. yüzyıl becerilerini destekleyen yöntemlerle mümkündür (Gömleksiz, Sinan ve Demir, 2010).

Diğer yandan ilköğretim programı içindeki derslerin çoğunda 21. yüzyıl becerilerinden yaratıcılık becerisinin kazanılmasına ilişkin amaçlar bulunmasına rağmen, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerinin “yaratıcı yazı” ve “yaratıcılık” kavramları ile ilgili sınırlı sayıda ölçmeye rastlanılmıştır. Bu araştırma ile özellikle ilköğretim seviyesindeki öğrencilerin Türkçe dilini kullanma becerilerine bakılarak dil kullanımı ve yaratıcı yazıya küçük yaşta başlamanın önemi vurgulanmaktadır. Bu çalışmada, elde edilen bulgular ile 21. yüzyıl becerilerinden yaratıcılığın özellikle ilköğretim düzeyinde başlamasının önemi, “yaratıcılık” kavramının nasıl somutlaştırılacağı ve Guilford’un sözel verimlilik kapsamında nasıl ölçüleceğine dair bilgiler içermektedir.

Yapılan incelemeler sonunda bu yaş grubundaki öğrencilerin yazdığı yaratıcı yazım çalışmalarının değerlendirilmesi, uygulanan yaratıcılık testi sonuçları ile karşılaştırılması ve öğrencilerin başarı sonuçları arasındaki ilişkiler hakkında bulgular elde edilecektir. Bu somutlaştırma ve ölçüm süreçlerinde içerik, içeriğe bağlı olarak öğrencilerin zihinsel dışavurumları hakkında yaratıcılığın ölçülmesi, dolayısı ile eğitimin yeteneği ne şekilde etkilediği konularında alan yazına katkı sağlayacaktır.

1.6 Tanımlar

Cümle Verimliliği: İlköğretim 3. Sınıf öğrencilerinin 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı içerisinde Eylül ve Nisan ayları arasında, Türkçe dersleri çerçevesinde yazmış oldukları yaratıcı yazım çalışmalarının tamamından elde edilen cümle sayısıdır.

Sözel Verimlilik: Sağlanan koşullar ve önerilen süre boyunca olabildiğince çok sayıda, farklı ve bireyeye özgün sözcük üretebilme yeteneği olarak tanımlanabilir (Guilford, 1967). Sözel verimliliğin ölçülebilir tanımları aşağıda verilmiştir;

yy3 Cümle Verimi: İlköğretim 3. Sınıf öğrencilerinin 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı içerisinde Eylül ve Nisan ayları arasında, Türkçe dersleri çerçevesinde yazmış oldukları yaratıcı yazım çalışmalarının tamamından elde edilen cümle sayısıdır.

yy4 Cümle Verimi: 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında ilköğretim 3. Sınıfta olan öğrencilerin 2016-2017 eğitim ve öğretim yılında yani 4. Sınıfa geçtiklerinde Türkçe dersleri çerçevesinde yazmış oldukları yaratıcı yazım çalışmasından elde edilen cümle sayısıdır.

yy3 Sözcük Verimi: İlköğretim 3. Sınıf öğrencilerinin 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı içerisinde Eylül ve Nisan ayları arasında, Türkçe dersleri çerçevesinde yazmış oldukları yaratıcı yazım çalışmalarının tamamından elde edilen sözcük sayısıdır.

yy4 Sözcük Verimi: 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında ilköğretim 3. Sınıfta olan öğrencilerin 2016-2017 eğitim ve öğretim yılında yani 4. Sınıfa geçtiklerinde Türkçe dersleri çerçevesinde yazmış oldukları yaratıcı yazım çalışmasından elde edilen sözcük sayısıdır.

Testte Sözcük Verimi: Aynı Öğrencilerin 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı Haziran ayında yaratıcılık testine verdikleri cevaplardan elde edilen sözcük sayısıdır.

Testte Cümle Verimi: Aynı Öğrencilerin 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı Haziran ayında yaratıcılık testine verdikleri cevaplardan elde edilen cümle sayısıdır.

Türkçe Hazırbulunuşluk: Aynı öğrencilerin bir sonraki sene 2016-2017 eğitim ve öğretim yılında 4. Sınıfa geçtiklerinde okulun ilk açıldığı hafta Türkçe dersinin başında uygulanan hazırbulunuşluk edimidir.

Türkçe Ara Puanı: 4. Sınıfta 6 hafta eğitim aldıktan sonra girdikleri ilk Türkçe sınavı da Türkçe Ara Puanı olarak ifade edilmiştir.

Uyum-Özgünlük: Yaratıcılık için önemli olan ölçülebilir bir kavramdır. Burada öğrencilerin yaratıcılık testinde ilk üç soruda verdiği cevaplara bakılarak, en seyrek yazılan sözcüklere en çok puan verilerek hesaplanmıştır. Katılımcılara verilen uyum puanları için, katılımcıların Haziran ayında yapmış oldukları yaratıcılık testinde yazdıkları sözcükler sayılmıştır. Her sözcüğü kullanan katılımcı sayısı o sözcüğü yazan her katılımcının "uyum" puanına eklendi. Böylece en çok ortak sözcük kullanan öğrenci diğerleri ile en "uyumlu" (yakınsak) katılımcı olmuştur. Uyumun tersi olan

ayrışma yani özgünlük (ıraksak ~ yaratıcı) katılımcı oldu. Bu durumda en az kullanılan sözcükleri kullanan katılımcılar en yaratıcı (ıraksak) sayılmıştır.

Uyumsallık: Yaratıcılık testindeki sözcük sayısıdır.

Yazma Becerisi: Bireyin kendi duygu, düşünce ve hayallerini anlatabilme becerisidir.

Yazma Öğretimi: Dil öğretiminin alt birimlerinden biridir.

Yaratıcı Yazım: Öğrencilerin üçüncü ve dördüncü sınıfta, sınıf öğretmenleri tarafından planlı bir şekilde yazdıkları yaratıcı yazılardır.

Yaratıcı Yazım Edimleri: Öğrencilerin üçüncü ve dördüncü sınıfta, sınıf öğretmenleri tarafından planlı bir şekilde yazdıkları yaratıcı yazılardaki sözcük veya cümle sayılarının tümüdür.

Bölüm 2

Alan Yazın Taraması

Yazmak eylemi, en son gelişen ve en zor gerçekleştirilen bir eylemse eğer, yaratıcı yazım da bir o kadar birikim ve deneyim gerektiren bir beceridir. Bunun için biriktirilen bilgi, deneyim ve tecrübelerin, birbirleri ile bağlantılarını keşfedip, hiç kimsenin dokunmadığı bir şekilde ifade etmek, özgün bir yöntem ve orijinal bakış açısı gerektirir. Bununla birlikte kimsenin yapmaması gereken ya da korkulacak bir alan olmadığı gibi, yaratıcı yazım içinde belli bir eğitime ihtiyaç duyar ve alınan eğitimler doğrultusunda gelişme imkânı bulur (Temizkan, 2014, s. 6).

Bu bölümde, yazmaya ilköğretim seviyesinde başlayan öğrencilerin yaratıcı yazı çalışmalarının süreç içerisindeki gelişmelerini incelemek üzere yapılan araştırma çalışması için; yazma, yaratıcılık ve yaratıcı yazım kavramları ile ilgili birtakım kuramsal bilgiler ve yaratıcılık, yaratıcı yazım alanlarına ilişkin yapılan araştırmalar bulunmaktadır.

2.1 Yazma

2.1.1 Yazma kavramı, önemi ve amaçları. İnsanoğlunun geçmişten günümüze, duygu, düşünce ve yaşadığı olayları bazı sembollerle ifade etmesidir. Herhangi bir dilin gelişim alanlarından biri yazmadır. İnsanlar yazıyı birbirleriyle iletişim kurmak için kullanırlar. Dil becerileri ile birlikte zihnin aktif kullanılması ve zihinsel süreçleri direk olarak etkilemesi sebebiyle yazma, çok sayıda becerilerin de gelişmesini sağlamaktadır. Özellikle bilgileri düzenleme, sıraya koyma, farklı düşüncelerini sağlama, dili kullanma becerilerini geliştirme, sözcük hazneleri genişleterek bilgi birikimlerini artırma yönlerinden dolayı yazma becerisi öğrenci için büyük önem taşımaktadır. Diğer tüm alanlarda olduğu gibi yazma alanında, bazı beceriler, yöntem ve stratejiler yer almaktadır. Yazma becerisi bireyin, fiziksel ve zihinsel süreçlerinden oluşur. Bireylerin duygu ve düşüncelerini başlarından geçen olayları ayrıntılı, net ve anlaşılır bir biçimde yazabilme becerileri, bir takım zihinsel beceriler sayesinde olur. Bireyler önce, düşündüklerini belli bir düzene koymalı, neyi yazmak istediğini net bir şekilde belli etmeli ve bunları belli bir sıraya koyduktan sonra düzenli bir biçimde

yazma kurallarını uygulamalıdır. Burada önemli olan yazının amacının belli olması gerektiğidir. Tüm bunlar, bir takım birikimle olur. Bu birikiminde en önemli temeli okumaktır (Güneş, 2014, s. 157).

Yazmanın Önemi. Bir birey, ne kadar çok okursa okuma becerisi o kadar gelişir. Zihni de okuduğu bilgilerle o kadar donanımlı olur ve gelişir. Yazma becerisi ise bireyin, zihnindeki bilgileri düzenleme, gözden geçirme, sorgulama, birbiri arasında ilişki kurma gibi bir takım yöntemlerle sistemik bir halde gerçekleşir. Bu sistematik sayesinde birey, zihin yapısını da düzenler, dolayısı ile zihinsel gelişim açısından yazma okumaktan daha önemlidir. Yazma sayesinde bireyler, düşüncelerini gözden geçirip, birbirleriyle karşılaştırıp sorgularlar. Böylece düşünme biçimleri gelişir. Birey, dinlediği, duyduğu, gözlemediği ya da okuduğu herhangi bir şeyi yazarak dil becerisini de geliştirir. Kâğıt üzerine duygu ve düşüncelerin dökülmesi ile aynı zamanda sosyal becerisinin gelişimine de katkı sağlamış olur (Güneş, 2014, s. 158). Yenilenen ilköğretim Türkçe programında (1-8), eğitim sistemimizin okuma ve yazma becerilerine oldukça yer verilmiştir. Okuma ve yazma temel becerilerinin geliştirilmesi için, özellikle öğrencilerin, eleştirel ve yaratıcı düşünme, etkili iletişim, dil ve zihinsel becerilerinin de geliştirilmesi önemlidir.

Yazma öğretiminin amaçları. 2016 yılında yenilenen Türkçe öğretim programında (1-8), yazma becerisini geliştirmek için, yazmanın alışkanlık haline getirilmesi gerektiği ifade edilir. Türkçe öğretim programı, öğrencilerin kendilerini ifade ederken, yazılı anlatım kurallarına uygun, Türkçe dilinin imkânlarını kullanarak duygu, düşünce ve hayallerini yazılı olarak anlatarak yazma becerisini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Yazma öğretimi, sadece dil ve iletişim becerilerini içermekle kalmaz, bu becerilerin yanında düşünmeye, anlama ve sorgulamaya, analiz sentez yapmaya yönelik zihinsel, duygusal ve sosyal becerileri de geliştirmeyi amaçlamıştır (Güneş, 2014, s. 167).

- Dil becerileri: yazmanın temeli dil becerisini geliştirmektir. Birey yazma becerilerini kullanarak bilgiye daha kolay ulaşır ve o bilgiyi kullanırken dil becerisinin gelişimine katkıda bulunur.

- İletişim becerileri: Birey istek, ihtiyaç ve duygularını yazıya dökerek karşı tarafa aktarır ve bu şekilde paylaşımda bulunmuş olur.
- Öğrenme ve anlama becerileri: Yazıya dökülen bilgiler, daha kolay incelenir, karşılaştırılabilir ve geliştirilebilir. Böylece öğrenme ve anlama kolay bir şekilde gerçekleşmiş olur.
- Zihinsel beceriler: Birey yazma becerisi sayesinde zihinsel becerileri harekete geçirir. Yani yazarak düşünüp sorgular, analiz ve sentez yaparak değerlendirebilir.
- Sosyal beceriler: Birey yazarak duygu ve düşüncelerini, kültürel değerlerini ve alışkanlıklarını bir başkasına aktarır. Bu şekilde başkaları ile ilişki kurarak işbirliği yapar ve sosyal becerileri gelişir.
- Zihinsel bağımsızlık becerisi: Karar verme, seçme, amacını belirleme, ihtiyaçlarını ve haklarını ifade ederek savunma becerilerinin gelişmesi zihinsel bağımsızlık becerisidir.

Araştırma çalışmasının yapıldığı okulda ilköğretim üçüncü sınıf Türkçe dersinin yazma genel amaçları doğrultusunda, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi geliştirmek, Türkçe dilinin özelliklerini, yazılı anlatım ilkelerini kullanarak yazma alışkanlığını geliştirmek amacıyla, yazma becerisi hedef kazanımlar doğrultusunda oluşturulan komitenin hazırladığı yaratıcı yazım etkinlikleri incelenmiştir. Bu etkinlikler Türkçe ilköğretim programı hedefleri doğrultusunda, öğrencilerin Türkçe dilinin imkânlarını kullanarak duygu, düşünce ve hayallerini yazılı olarak anlatarak yazma becerisini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

2.1.2 Yazmanın özellikleri. İyi bir yazılı anlatımın özellikleri (Kıbrıs, 2010, s. 16),

- Yalınlık/Duruluk: İyi bir yazılı anlatım için gereksiz sözcük ve sözcük gruplarını kullanmaktan kaçınmalı, anlatılmak istenen net ve açık bir şekilde ifade edilmeli, abartılı süslü anlatımdan kaçınılmalıdır.
- Akıcılık/Canlılık: Yazı içinde kullanılacak sözcükler seçilirken, zor söylenen, dili zorlayan ve dile takılan sözcüklerin seçiminden uzaklaşılmalıdır.

Okuyucuyu etkilemek adına, beş duyu organına hitap edecek, aynı zamanda okuyucuda heyecan yaratacak ifadeler seçilebilir. Konuşma sırasındaki akıcılığın yazıya iyi yansıdığına dikkat edilmelidir.

- Tutarlılık/Konu Dışına Çıkmama: Anlatılmak istenen konudan uzaklaşmamak, uzun bir yazının başı ve sonu arasındaki tutarlılığı da sağlayabilmek için yazı yazmaya başlamadan seçilen konu ile ilgili sınırlar belirlenmelidir. Bir paragrafta ileri sürülen düşünce, yazının sonraki paragraflarında çürütülmemeli, ana konuya bağlı olarak uyumlu bir şekilde yazılmalıdır.

Yapılan araştırmada incelenen yazı türünün yaratıcı yazım olması ve yaş özellikleri göz önüne alınca özellikle dikkat edilen kısım, katılımcıların konu dışına çıkmadan yazmaları olmuştur.

2.1.3 Yazma türleri ve yazının sınıflandırılması. Kıbrıs (2010), yazı dilini, anlatım özelliğine göre şu şekilde aşamalandırılır;

- Doğru Yazı: İçerikten bağımsız olarak anlatılmak istenilenleri; kavramları doğru yerde, cümlenin öğelerini ve noktalama işaretlerini doğru bir şekilde kullanmak ile ilgilidir.
- İyi Yazı: İçerikle ilgilidir. Seçilen konunun, net bir şekilde ama düzenli olarak aktarılması önemlidir. Bunu yapabilmek için ise yazıya başlamadan önce, konu ile ilgili yeter düzeyde bilgi toplanmalı ve ön hazırlık yapılmalıdır.
- Güzel Yazı: belli kurallara göre, el becerisi gerektiren ve yazının tamamen şekli ile ilgili kısımdır.

Doğru ve iyi yazabilmek, eğitilmiş bireylerden beklenen bir beceridir. Belli bir eğitim almış bireylerin, meslekleri ne olursa olsun ana dilini iyi bilmesi, doğru ve iyi yazabilmesi gerekmektedir (Kıbrıs, 2010, s. 20). Yaratıcı yazım çalışmalarında öne çıkan yazı türü öncelikle iyi yazıdır çünkü belirlenen etkinlik çerçevesinde yaratıcı yazım çalışmalarında öğrencilerin odaklandığı kısım öncelikle içeriktir. Katılımcılar, içeriği önceden edindikleri bilgileri kullanarak kendi hayal dünyalarını yansıtacak şekilde tasarlamaktadır. Bu araştırmada da doğru ve güzel yazmak dil özelliklerini

kullanmak açısından önemli olsa da içerikte yazım çalışmalarındaki yaratıcılık ile ilgili kavramlar ön planda incelenmiştir.

Yazılı Anlatım Türleri. Bir konu hakkında yazmaya karar verildiğinde önce hangi tür ve biçimle yazılacağı belirlenmesi gerektiğini ifade eden Kıbrıs (2010), anlatım biçimlerini iki ana başlık altında toplamaktadır. Bunlar, bilgilendirmeye ve etkilemeye yönelik anlatım biçimleridir. Bir konu hakkında açıklama ya da bilgilendirme yapılacağı zaman başvuru açıklayıcı anlatım, bilgilendirmeye yönelik bir anlatım biçimidir. Yine bir başka açıklayıcı anlatım türü olan tartışmacı anlatımda ise, başkaları tarafından öne sürülen düşünce ya da yargıyı eleştirerek, aksi yönde okuyucuyu ikna etmek için kullanılır. Bunlarla beraber; etkileyici anlatım türleri olan öyküleyici ve betimleyici anlatımda ise amaç, okuyucuyu etkileyerek onlara estetik bir bakış açısı kazandırmaktır (Kıbrıs, 2010, s. 62, 63).

Amaçlarına göre birçok yazma çeşidi vardır. Bunlar, bilgilendirici, eğlendirici, ikna edici, sorgulayıcı, yaratıcı vb. çeşitlenebilir (Güneş, 2014, s. 176)

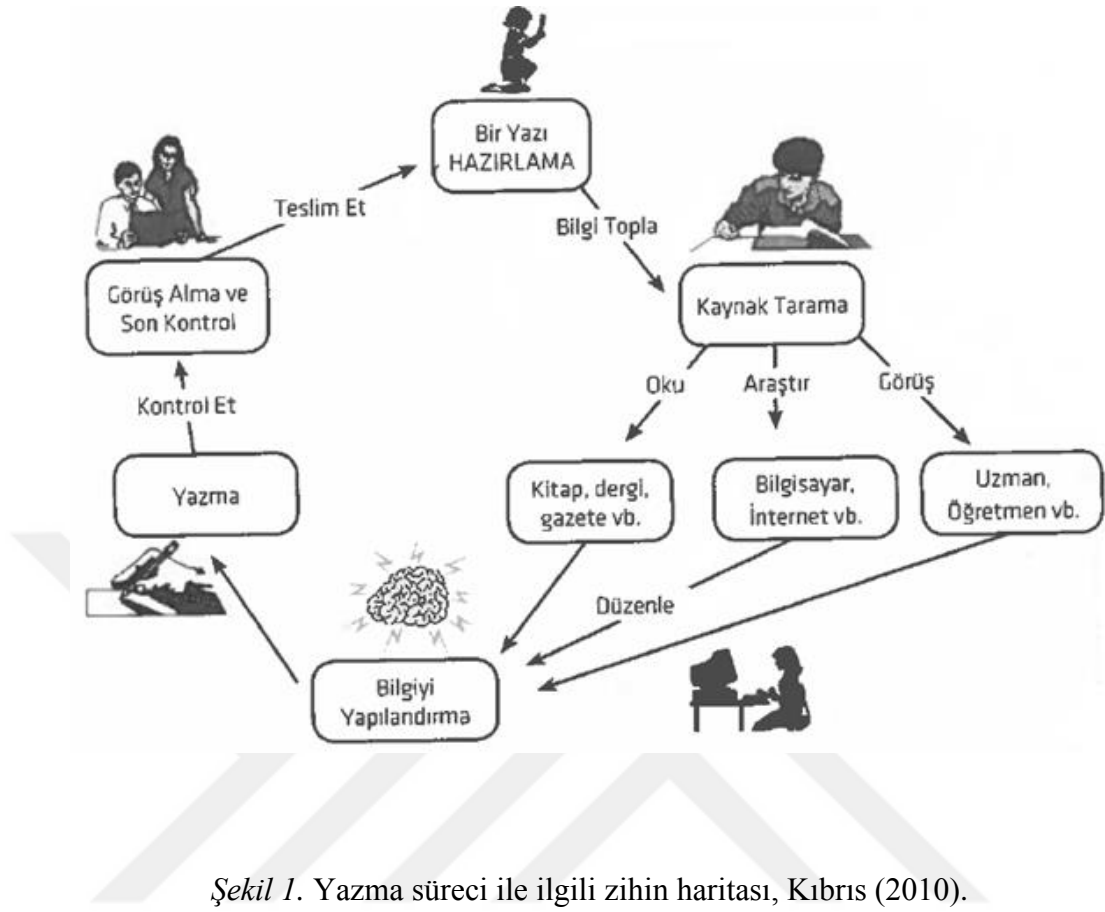
- Betimleyici yazma: Herhangi bir obje, yer veya bireyin fiziksel özelliklerine göre ifade edilerek yazmasıdır.
- Hikâye edici yazma: Bir birey, olay veya bir durumu hikâye unsurları olan yer, zaman, birey ve olay belirtip, belli bir düzene göre sıralanıp öyküleştirerek yazma biçimidir.
- İkna edici yazma: Önemli bir yazma türüdür. Birey, isteğini nedenlerini ortaya koyarak, belli gerekçelerle, düşünceleriyle belirtme şeklindedir.
- Sorgulayıcı yazma: Herhangi bir konu hakkında tutarsızlıkları, çelişkileri ve olumsuz yönleri mantıklı bir dayanakla aşamalı bir şekilde yazmadır.
- Yaratıcı yazım: Öncelikle belirlenen konu ile ilgili kavram ve düşünceler bir takım yöntem ve stratejilerle çağrıştırılarak ortaya çıkarılır. Ortaya çıkan bu düşünce ve kavramlar sıralanarak aralarında ilişki kurulur. Burada önemli olan üzerinde düşünülmeden, birey, yer, zaman sorgulanmadan yazılır. Bu sayede bireyin yaratıcılığı desteklenir. Bu araştırmada bu yazı türü incelenmektedir.

- Karşılaştırmalı yazma: İki ya da daha fazla konu hakkında birbirleri ile benzer veya ayrı olan noktaları yazma şeklidir.
- Planlı yazma: Herhangi bir konuyu giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle planlayarak yazmadır.
- İşbirliği yaparak yazma: Bireyler, konu hakkında küçük gruplar halinde, birlikte çalışarak yazar.
- Bağımsız yazma: Bireyin bireysel ihtiyaçlarına göre bireysel olarak gerçekleştirdiği yazma şeklidir.

2.1.4. Nasıl yazılmalı? Bir yazı yazmaya karar veren bireyin öncelikle aşağıdaki sırayı izlemesi verimli olacaktır (Kıbrıs, 2010, s. 83);

- Ne tür yazı yazılacağına karar verilmesi önemlidir. Yazacağınız yazı türü bilgilendirici ya da etkileyici olabilir.
- Yazı türü belirlendikten sonra konuya karar verilir.
- Konu hakkında ne bilindiği ve düşünceler tasarlanır.
- Eğer konu hakkında yeterli bilgiye sahip değilse ön araştırma yapılarak, edinilen bilgiler düzenli bir şekilde not edilir.
- Araştırma için yazılı kaynaklar kadar sözlü kaynaklar da önemlidir.
- Yazma için planlama yapılır. Planlama sırasında konunun ana hatları belirlenirken bir yandan da sınırları çizilir.
- Daha sonra ana hatlar çerçevesinde detaylandırılır.
- Yazılan yazı tekrar gözden geçirilerek yazının eksik ya da yanlış kısımları belirlenir.
- Yazı sırasında bir yandan ilerlerken bir yandan da geriye dönüşlerle yazı gözden geçirilerek tamamlanır.

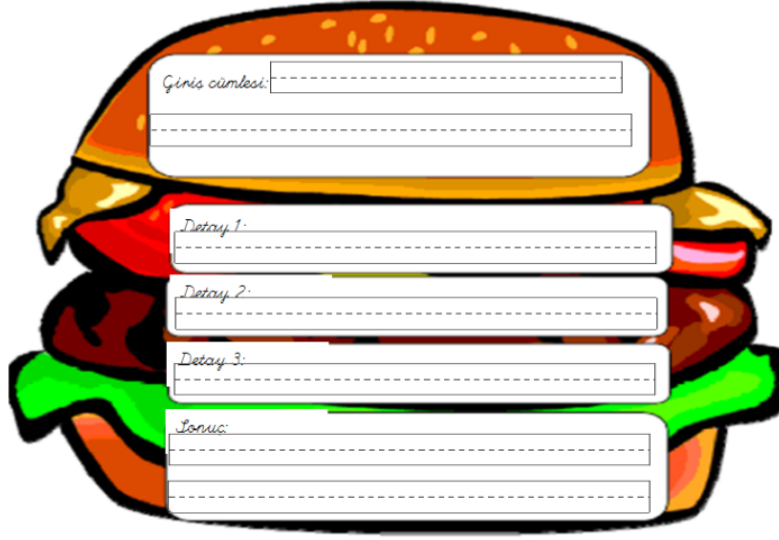
Aşağıda da gösterildiği şema üzerinden takip edilebilir.

Şekil 1. Yazma süreci ile ilgili zihin haritası, Kıbrıs (2010).

İlköğretim üçüncü sınıf öğrencileri için yaratıcı yazım etkinlikleri planlanırken yazı türü sınıf öğretmenleri tarafından seçilmiştir. Öğrencilerden yaratıcılıklarını kendi hayal dünyaları ile yansıtmaları beklenirken bu çalışmada sözel verimliliğe daha çok yer verilmiştir. Etkinliğin planlanması ve etkinliğin türü önceden belirlenmiştir. Yukarıda verilen maddeleri düşündüğümüzde öğrencilerden konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları ya da araştırma yapmaları, bu araştırma için yaratıcı yazım çalışmalarının beklentisi dâhilinde değildir. Bununla beraber öğrencilerin yazma hedef kazanımlarına bakıldığında yazma için planlama sadece giriş, gelişme ve sonuç paragrafları şeklinde olmuştur. Hatta yazım çalışmaları önce bu hedef kazanıma yönelik hamburger etkinliği planlanarak başlamıştır.

Paragraf Hamburgeri

Şekil 2. Araştırma çalışmasında ilk olarak kullanılan etkinlik.

2.1.5 Düşüncüyü geliştirme yolları. Gerek yazılı gerekse sözel anlatımın amacı, var olan bir düşüncüyü ya da duyguyu, karşı tarafa yani okuyucuya aktarmaktır. Bu aktarımın etkili ve yaratıcı olması için bir de düşüncüyü geliştirme teknikleri denenebilir. Bu teknikleri şöyle sıralayabiliriz (Kıbrıs,2010, s. 67);

- Tanımlama: Bir kavramın, varlığın ya da var olan bir durumun özelliklerinin belirtilmesidir. Bu teknik yaratıcılıktan çok etkilemek ve açıklamak amacıyla kullanılır.
- Örneklendirme/Belgelendirme: Bir olay, durum ya da konu hakkında bilgilendirme yapıp, düşünceler ifade edildikten sonra, olay ya da konu ile ilgili inandırıcılığı arttırmak ve etkilemek için kullanılan yaratıcılık yönünün geliştirmeye açık bir tekniktir.
- Karşılaştırma: Varlık, durum ya da olayları benzerlik ya da farklılıklarından yararlanarak anlatma biçimidir. Bu teknik etkileyici olduğu kadar yaratıcılığın gelişmesine de hizmet etmektedir.
- Benzetme: Anlatılan konuyu güçlendirmek amacıyla; iki durumdan birini, bir diğerini açıklamak ve anlatmak için kullanılan, ırsak düşüncenin dolayısı ile yaratıcılığın gelişmesini de destekleyen bir tekniktir.

Yaratıcı yazım ve düşünceyi geliştirme birbiri ile orantılıdır. Dolayısı ile düşünceyi geliştirmek ve yaratıcı yazabilmek için kullanılacak bazı teknikler, beyin fırtınası, kümeleme (Cluster), kayıp sözcük ve cümleler bulmaktır. Bunların yanında, bir düşünce ya da kavramın tersi ile düşünme ve yazma, verilen bir metni yeniden tasarlama, yarım kalmış hikâyeleri tamamlama ya da farklı son yazma şeklinde sıralanabilir (Göçer, 2010, s. 189, 190). Yapılan araştırmada etkinlikler planlanırken yaratıcı yazım için seçilen konular için zaman zaman bu teknikler kullanılmıştır. Örneğin yapılan araştırmada kullanılan etkinliklerden biri olan “Ada” ile ilgili yaratıcı yazımda benzetme ve karşılaştırma birlikte kullanılarak çözüm önerisi için yazım çalışması yapılmıştır.

Şekil 3. Araştırma çalışmasında kullanılan “Ada” isimli etkinlik.

2.1.6 Türkçe öğretiminde yazma alanına dair gelişmeler. Eğitim alanında yapılan değişikliklerle Türkçe öğretiminde yapılandırmacı yaklaşım ve bir takım araştırmalar neticesinde, Türkçe'nin yazma, okuma gibi alanlarında da etkileşimler sonucunda bazı değişimler meydana gelmiştir (Güneş, 2014, s. 14-15).

Ülkemizde 2009 yılında yayınlanan Türkçe (1-5. Sınıflar) Öğretim Programında; eleştirel düşünebilen ve yaratıcı bireyler, üreten ve araştıran girişimci bireyler yetiştirmeyi amaç edinerek; çoklu zekâ, yapılandırmacı yaklaşım, bireysel farklılıklara önem veren, beceri odaklı ve öğrenci merkezli eğitim anlayışı esas alınmıştır. 2016 Türkçe (1-8. Sınıflar) Öğretim Programında ise 2009 yılındaki

yaklaşımın paralelinde, birçok değişimden söz edilmektedir. Öğrenme alanlarından konuşma ve dinleme becerileri sözlü iletişim öğrenme alanı içerisine yerleştirilerek program, sözlü iletişim, okuma ve yazma olmak üzere üç ana başlık altında yeniden düzenlenmiştir. 1. sınıftan 8. sınıfa kadar aşamalı olarak yapılandırılan programda aşağıdaki kısımlar ağırlıklı olarak benimsenmiştir;

- 21. yüzyıl becerilerinden olan eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim gibi becerilerin yanı sıra, problem çözme, teknoloji kullanımı, araştırma gibi beceriler ön plandadır.
- Bloom taksanomisinde de yer alan üst düzey düşünme becerileri ön plana çıkarılmıştır.
- Öğrencilerin yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınarak dil bilgisi, yazılı anlatım ile ilgili kazanımlar aşamalı olarak 1'den 8'e yapılandırılmıştır.
- İlk okuma yazma öğretiminde ses temelli cümle yöntemi benimsenmiştir.
- Yazı öğretimi, 1. sınıftan itibaren tüm sınıf seviyelerinde bitişik el yazısı benimsenmiştir.

2016 Türkçe dersi öğretim programında (Türkçe 1-8) yazma becerisinin gelişmesi ile öğrencilerin herhangi bir konuda duygu, düşünce, görüş ya da izlenimlerini yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları hedeflenmektedir. Bu hedefe varmak için ise yazıların süreç içinde, yazan öğrenci tarafından değerlendirilerek gözden geçirilmesine imkân veren “süreç temelli yazma modeli” esas alınmıştır. Bu model ile öğrenciler, yazılarını yazarken bir taraftan kendilerini değerlendirme fırsatı bulacaklar, yazılı anlatımları sırasında karşılaştıkları uyumsuz, tutarsız, hatta yazım ve noktalama hatalarını görme ve düzeltme fırsatını bulacaklardır.

Süreç Temelli Öğrenme Modeli

Yazma becerisini düşündüğümüzde, ürün odaklı yani geleneksel yazma çalışmalarında sadece ürün üzerinden değerlendirme yapıldığı için öğretmen, süreç içerisinde öğrenciyi gözlemleyemez ve öğrencinin hangi aşamada takıldığını anlayamaz. Dolayısıyla ortaya çıkan ürün bazı eksikliklere rağmen ortaya çıktığı için daha az nitelikli olacaktır. Yazma sürecinin planlanmasında ve süreçte aşamalı olarak

öğrencinin öğretmenle ya da kendi başına yazdıklarını değerlendirmesi, takip etmesi sonrasında ortaya çıkan ürünlerin niteliği artmaktadır. Süreç temelli öğrenme modeli öğrencilerin, düşüncelerini derleyip toparlarken, sahip oldukları bilgileri aktarırken süreci kendilerinin düzenlemelerini dolayısı ile her aşama ile ilgili farkındalığa sahip olmalarını ve sadece üründe değil süreçte de aktif olarak katılım sağlamalarını söyler (Karatay, 2013, s. 26).

Bu modele göre, yazılı anlatımın aşamalandırılarak planlanması sayesinde öğrenciler, yoğunlaşarak düşünebilecek, süreç içerisinde kendi eksiklerini fark etme fırsatını bulacak ve dolayısı ile kendi eksiklerinden yola çıkarak değerlendirme yapabilecek, süreç içerisinde aktif bir katılım sağlayarak oluşan ürünün niteliğinin artmasına destek verecektir. Ashman ve Conway'ye göre (1993) süreç temelli öğrenme modeli öğrencilerin, düşünme ve organizasyon becerilerinin gelişmesini desteklemektedir. Yine Nancy'e (1997) göre bu model ile öğrenciler, teknolojiyi kullanmayı, araştırma becerilerini ve iletişim becerilerini geliştirerek ileriki yüzyıla hazırlanmış olurlar (Ashman ve Conway, 1993; akt. Karatay, 2013, s. 25). Güneş (2014, s. 15), Türkçe öğretimindeki diğer gelişmeleri ise şu başlıklar altında özetlemiştir;

- Öğrenci Merkezli Öğrenme: Öğretim programı, öğrencilerin bireysel farklılıklarını ön plana alarak, eğitim sürecini öğrenciye göre; keşfetmesine, sorgulamasına imkân tanıyacak şekilde yapılandırmıştır.
- Beceri Odaklı Öğrenme: Türkçe eğitiminde becerileri ön plana alarak, zihinsel, sosyal ve dil alanların geliştirilmesi dikkate alınmıştır.
- Çok Yönlü Düşünme: Çok yönlü düşünme ile bireylerin zihinsel süreçlerinde düşünme, sorgulama, üst düşünmeyi geliştirecek, problem çözme becerilerine, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi becerilerin gelişmesini destekleyecek şekilde yapılandırılmıştır.
- Sarmal Mantık: Tüm bu beceriler bireylerin, sarmal bir anlayışla, sorgulama, değerlendirme, ilişki kurma ve çözüm üretmelerini sağlamayı amaç edinmiştir.

- Zihinsel Bağımsızlık: Bireyleri bilgiyi direk almaya değil, deneyerek, uygulayarak bilgi edinme yolunda girişimciliklerini, anlama becerilerini destekleyecek şekilde yapılandırılmıştır.
- Etkinliklerle Öğrenme: Bireysel farklılıklara yönelik etkinlikler ile bireylerin, öğrenme sürecinde aktif rol almalarını ile öğrenme sorumluluklarını üstlenmelerini ve birçok becerilerini geliştirmelerini ve bununla birlikte testler yerine etkinlikleri ve süreci değerlendirmeyi hedeflemiştir.
- Ekran Okuma ve Yazma: Gelişen teknoloji ile bireylerin öğrenme süreçlerine teknolojinin dâhil olmasını desteklemektedir.

Süreç temelli değerlendirme, yaratıcı yazım çalışması için en uygun değerlendirme modelidir. Bu araştırma tam da buradan yola çıkarak yapılandırılmış ve araştırmanın sürecinde uygulanan tüm etkinlikler incelenmiştir. Sadece sonuç değerlendirmesi yani ürüne yönelik bir değerlendirme ile elde edilen sonuçlar için yapılan yorumlar yetersiz kalabilecekken, süreç içerisinde ele alınan bu çalışmada da sürece müdahale ederek daha iyi ürünler elde edilmiştir. Zaten yapılmakta olan yaratıcı yazım çalışmaları ile beraber, bu çalışmalarda kullanılan sözcüklerden ve ifadelerden yola çıkılarak oluşturulan yaratıcılık testinden elde edilen veriler, araştırmayı güçlü kılmıştır.

2.2 Yaratıcılık

2.2.1 Yaratıcılık kavramı. Yaratıcılık, tanımı güç ve bir o kadar da karışık bir kavramdır. Bu yüzden genel kabul görmüş ve ortak bir tanımını bulmak henüz mümkün olmamıştır. Ancak alan yazını incelediğimiz zaman birden fazla tanım karşımıza çıkar. Yaratıcılık sözcüğünün sözlük anlamı TDK' da (2013), yaratıcı olma durumu ve yeteneği olan, zekâ, düşünce ya da hayal gücünden yararlanarak yeni bir şey ortaya koyma olarak karşımıza çıkmaktadır. Davranışçı, insancıl, etkileşimli ve bilişsel bir takım yaklaşımlarla yaratıcılık kavramı ile ilgili farklı modeller geliştirilmiştir (Yontar, 1993). Bu konu hakkındaki bilimsel çalışmaların başlangıcı 1950 yıllarına dayanmaktadır. O yıllarda Amerikan Psikoloji Birliği başkanı olarak görev yapan Guilford'a göre yaratıcılık, zekânın bir alt boyutu olarak, akıcı,

esnek, orijinal ve alışılmamış bir biçimde düşünceler şeklinde tanımlanmıştır. Guilford'a göre yaratıcılık için gerekli olan düşünme şekli, daha esnek, özgün ve verimli olan ıraksak düşünmedir. Yakınsak düşünme tek bir doğruya, ıraksak düşünme ise birden fazla yönlere yayılır (Guilford, 1967). Buradan yola çıkarak, araştırma sürecinde değerlendirme yapılırken yaratıcılık testi geliştirilmiş, içerisine sözel verimlilik ve özgünlük (orijinallik) alt boyutlarını görebilmek için öğrencilerin yaratıcı yazı çalışmalarındaki sözcükler bu test için kullanılmıştır. Guilford'dan yola çıkarak bu araştırma için incelenen, yaratıcı yazım çalışmalarının yakınsak, yaratıcılık testinin ise ıraksak olduğunu söyleyebiliriz.

Var olan kalıpları yıkarak, kimsenin düşünmediği şeyleri düşünerek, yapmadığı şeyleri yaparak ve kimsenin görmediklerini görerek alışılmışın dışına çıkma, yeni bir şey bularak yeni düşünceler ortaya koyma, farklı bir yöntem ve teknik icat etme olarak tanımlanabilir. Ancak psikolog ve eğitimcilerin gözüyle ise süreç ve sonuç olarak ayrılırsa yaratıcılık; duygu ve düşünce bütünlüğü içinde ilgi ve özenle yapılan, hayal gücünü kullanarak ortaya çıkan özgün üründür (Üstündağ, 2014, s. 3). Uzmanlar tarafından bilimsel olarak kullanılan bir kavram, daha geniş bir kesime yayıldığı zaman artık birden fazla anlama sahip olmuştur. Dolayısı ile kesinliğini ve tutarlılığını kaybeder. Yaratıcılık olgusunda, mantık, bilim ve bireye özgü düşüncenin yerini, sosyal düşünce alır ve daha özgün bir duruma dönüşür (Rouquette, 2007, s. 9).

Farklı düşünme yöntemleri üzerine çalışan Bono (1985), yaratıcı düşünme için yeşil rengini seçmesinin nedeni olarak; üretkenlik, verimlilik, büyüme ve gelişmeyi çağrıştırmaları olarak açıklar. Dolayısı ile yaratıcı düşünme yeşil şapka ile ifade edilir. Eski fikirlere uzaklaşarak yeni fikirlere doğru bakış açıları geliştirmek için değişmek gerekir. Bir fikirden yola çıkarak, yeni fikre doğru, ileriye hareket etmek, olağan düşüncenin dışına çıkarak kışkırtmalar oluşturmak yaratıcı düşünmeyi sağlar (Bono, 2015, s. 163, 164).

Miktarı yerine hangi konularda zekânın önemli olduğu ile ilgilenen Gardner için yaratıcılık zekânın her alanı için önemlidir. (Gardner,1983; akt. Baykal 2008). "Yaratıcılık; Sylvan'a göre (1997); hiç kimsenin görmediklerini görme, kimsenin duymadıklarını duyma, kimsenin düşünmediklerini düşünme, hiç kimsenin cesaret

edemediklerini yapmadır. Gow'a göre ise (2000); derin, kuvvetli, yoğun gözlemlerin ve özgür düşüncelerin biricik toplamıdır." (Sylvan, 1997, Gow, 2000; akt. Üstündağ, 2014, s. 2)

2.2.2 Yaratıcılığın önemi. Dünyadaki değişimler sadece bilimde ve teknolojiye değildir. Bu değişimler, aynı zamanda sosyal, toplumsal ve kültürel. İnsanlığın bu değişikliği izleyebilmesi, takip edebilmesi önemlidir. Bir yandan bu değişikliklere ayak uydurmaya çalışan insanoğlu, bir yandan da arkadan gelen nesil için hazırlık yapar. Bilgi edinmeyi, bu bilgileri yeniden düzenlemeyi ve bu bilgiler ışığında değişime ayak uydurarak var olabilmeyi sağlamak amacıyla tüm güçlerini öğrenmeye vermektedir. Bunun için geleneksel yöntemler yerine, yeni öğrenme yöntemlerini araştırmaktadırlar ki bu yeni öğrenmeler, yeni iş fırsatları ve farklı meslekler anlamına gelmektedir (Üstündağ, 2014, s. 161).

Pawlak'a (2000) göre; koşullar ne olursa olsun, insanlığın gelecek yıllardaki başarısının anahtarı yaratıcılıklarını geliştirmektir. Bunun ise gerekli olan araçlar; işbirliği, yaratıcılık, disiplinler arası çalışmalar, eleştirel düşünmedir (Pawlak, 2000; akt. Üstündağ 2014). Razon (1997), kısıtlamaların olduğu otoriter bir ortamda yetişen bireye göre, yaratıcılığı geliştirmeye yönelik hazırlanan bir ortamda yetişen bir birey daha üretken ve daha mutlu bireylerdir (Razon, 1997; akt. Üstündağ 2014). Bu değişim içerisinde "Temel amaç yaratıcılığın geliştirilmesi olsa da, asıl iş var olan yaratıcılığı köreltmemektir." (Üstündağ, 2014, s. 168). Dünya üzerinde son on yılda eğitimde devrim yaratan ve pek çok eğitimci tarafından kullanılan, teknolojiyi en iyi şekilde kullanmayı ve eski-yeni tüm bilgileri tüketmekten çok üretmeyi hedefleyen öğrenme yöntemleri (Demirel, 2015) aşağıdaki gibidir;

- Çoklu Zekâ
- Yapılandırmacı Öğrenme
- Proje tabanlı Öğrenme
- Probleme Dayalı Öğrenme
- İşbirliğine Dayalı Öğrenme
- Beyin Temelli Öğrenme

- Eleştirel Düşünme
- Yansıtıcı Düşünme
- Etkin Düşünme
- Yaratıcı Düşünme
- Tam Öğrenme
- Yaşam Boyu Öğrenme
- İnternet tabanlı Öğrenme
- Basamaklı Öğretim
- Uzaktan Öğrenme
- Kuantum Öğrenme

Bu araştırmada bu öğrenme yöntemlerinden “Yaratıcı Düşünme” yöntemi birebir ele alınmasa da yapılan yaratıcı yazım çalışmaları ve etkinlikleri için bu bakış açısı kullanılmıştır.

2.2.3 Yaratıcılığı etkileyen faktörler. Yaratıcılık tanımı kim tarafından ve nasıl yapılırsa yapılsın, yaratıcılığı etkileyen faktörler çoğunluğun ortak kabul gördüğü başlıklardır. Bu başlıklar genel olarak şu şekilde ifade edilebilir (Doğan, 2015, s. 175);

- Zekâ: Yaratıcılık zekânın direk olarak etkilediği bir fonksiyonu değildir. Bununla beraber, yüksek bir IQ'ya sahip olanların, esnek ve akılcı düşünebilenlere göre daha az yaratıcı oldukları söylenebilir.
- Yetenek: Bireylerin yetenekli olduğu alanlarda, yaratıcılıkları olumlu yönde etkilenmektedir.
- Benlik algısı: Benlik algısı yüksek olan bireylerin daha yaratıcı oldukları söylenebilir.
- Başa çıkma davranışları: Zorluklara karşı bireyin kendi çözüm yolunu bulabilme yeteneği doğrudan başa çıkma davranışları ile ilgilidir.
- Güdülenme düzeyi: Güdülenme düzeyi de başarı ile doğrudan ilişkilidir. Bu durumda yaratıcılığın, bireyin güdülenme düzeyinden etkilendiğini söyleyebiliriz.

İlköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazım çalışmalarını incelerken, bu kriterlere baktığımızda benlik algısı, başa çıkma davranışları, zekâ ve yetenek bireysel farklılıklarına bırakılmış, bir engel olarak düşünülmemiştir. Tüm öğrenciler eşit düzeyde güdülenmek üzere ön hazırlıklar planlanmıştır.

2.2.4 Yaratıcı bireyin özellikleri. San'a (1985) göre yaratıcı bir birey, merak, sabır, hayal kurma, imgelerle düşünebilme, serüveni seven bir bireydir. Dış dünya ile her türlü iletişime açık, bağımsız içsel bir özgürlüğe sahip, yeni görüş ve önerilere açık ve hoşgörülü, eleştirel düşünebilen ve bir sorunun varlığını tespit ederek çözüme yönelik düşünebilen bir birey yaratıcıdır (Sun, 1985; Üstündağ, 2014, s. 37). Kimsenin alışık olmadığı düşünceleri, toplumun alışık olmadığı bir dille ve kısa bir şekilde anlatan, bir konu hakkında farklı bakış açısına sahip, kendine özgü yöntemlerle olayları açıklayan ve bu yolla sahip olduğu kültürü etkileyen bireyler yaratıcı bireylerdir (Üstündağ, 2014, s. 38). Yontar'a göre ise, diğerlerinden farklı olarak, herkesten bağımsız fakat çok çalışkan, kendi düşüncelerinin özelliklerinin farkında olan ama diğer bireylerden daha başarılı değillerdir. Kendi düşüncelerini yönlendirmede sorumluluk almayı çekinmezler (Yontar, 1993).

Yaratıcı birey, başarılı, meraklı, kendi kendine yetmeyi bilen, baskın biridir. Çok yönlü bireyliği, öz disiplini olan, duygu ve heyecanlara açık ve yaratıcılığının farkında olan bireylerdir. Tüm bu özellikler tek bir bireyde bulunmaz. Yaratıcı bireyde bu özelliklerden çoğuna rastlamak mümkündür (Yavuzer, 1996, s. 26). Yaratıcılığın özünde var olan, problemin tespiti, sorunun tanımı, probleme ya da soruna dayalı bilgilerin toplanarak çözüm yollarının üretilmesi, bu çözüm yolları denenerek bir çözüme ulaşma sıralamasını yapabilen bireyler yaratıcıdır. Burada ne kadar fazla sayıda çözüm bulduğu bireyin akılcılık düzeyini, edindiği bilgi ve ulaştığı çözüm yollarının çeşitliliği bireyin esnekliğini, bu çözüm yollarının yeniliği ve diğerlerinden farklılığı ise bireyin özgünlüğünü ortaya koyar (Doğan, 2015, s. 175). Yaratıcı bireylerin çoğunluk tarafından kabul gören ortak özellikleri için Doğan (2015);

- Olumlu benlik algısına sahip, empati kurabilen,
- Zekâ düzeyi orta seviyede, problem çözme isteğine sahip,

- Esnek düşünebilen, bir o kadar da mantıklı,
- Parçalar arası ve bütünle parçalar arası ilişkileri kurabilen,
- Tahmin gücü fazla, sezgileri kuvvetli, hoşgörülü
- Önszileri kuvvetli, coşkulu, hayal kurmayı seven,
- Meraklı, başladığı işi tamamlayan, dikkatini yaptığı işe odaklayabilen,
- Farklı düşünebilen ve sıra dışı bağlantılar kurabilen,
- Maceracı ve oyun oynamayı seven, idealist bireylerdir.

Araştırma zaten ilköğretim öğrencileri üzerinden yapıldığı için, yaş seviyesinin küçük olmasının etkisi olarak düşünülebilir ki, yukarıdaki birçok özellik araştırma katılımcılarının sahip olduğu özelliklerdir. Özellikle bu yaş grubunda öne çıktığını gözlemlediğim özellikler arasında, hayal kurmayı sevme, meraklı olma, farklı düşünebilme, maceracı, oyun oynamayı sevme, coşkulu ve hoşgörülü olma sayılabilir.

2.2.5 Yaratıcılığın engelleri. Yaratıcılık, eğitimle beraber ilerleyebilecek, gelişebilecek bir alan olmasıyla beraber, maalesef eğitim sistemi yüzünden birçok çağdaş ülkede bulunan okullarda gelişiminin engellendiği gözlenmiştir (Doğan, 2015, s. 181). Okul öncesinde çocuklar, daha özgün, hayal güçleri kuvvetli, yaratıcı ve merakla araştırma yapan bireylerken, okul çağından sonra gerek eğitim sistemi, gerekse kullanılan materyal, yöntem ve teknikler, öğretmen gibi dış etkilere maruz kalmakta ve yaratıcılıkları körelmektedir. Okullardaki bu engeller şöyle sıralanabilir;

- Öğrencinin bireysel farklılığına uygun olmayan materyal kullanımı,
- Öğrencinin bilgi eksikliğinin giderilmeden çalışmalara başlaması,
- Öğrencilerin yaratıcılıklarını destekleyecek ve hatta geliştirebilecek imkânların kullanılmaması ya da olmaması,
- Teknolojik, fiziksel gibi ihtiyaçların karşılanamaması,
- Kalabalık sınıf ortamında eğitim görme mecburiyeti,
- Öğretmenlerin öğrenci ihtiyaçlarını gözleme konularındaki yetersizleri nedeniyle ihtiyaçlarının karşılanamaması,
- Yaratıcılığın gelişmesi için dış etkenlerden yararlanma konusundaki kısıtlılık.

Sınıfta yaratıcılığın engelleri ise bireyin ilgi alanı dışındaki konu ve isteği dışındaki materyallerle çalışmaya itilmesi, çalışma zamanının yetersizliği, konu öncesinde bireylerin bilgilendirilmemesi şeklinde sıralanabilir. Yaratıcılığını geliştirmesi için gerekli kaynakların kısıtlılığı ve çevresel kültürel kaynaklardan yararlanma fırsatının sunulmaması, sınıfların kalabalık olması, yetersiz çalışma ve fiziksel koşullarda çalışılması da sınıf ortamında engellerden bazılarıdır (Üstündağ, 2014, s. 25).

Evde ya da okulda yetişkinlerin yaptıkları ve çoğu zaman farkına varmadıkları tutumlardan biri de; kendi uygun gördükleri zamanda, kendi uygun gördükleri işi yapmalarını beklemektir. Bireye yapmak istediklerini, kendi seçtiği zamanda yapma olanağı tanınmaması da yaratıcılığın engellerindedir. Yine evde ve okulda biz yetişkinlerin farkına varmadan ama sıkça yaptıkları hatalar şöyle sıralanabilir (Üstündağ, 2014, s. 22),

- Bireyleri sürekli gözetleyerek kontrol altında tutmak,
- Bireylerin her yaptıkları hakkında sürekli yorumlarda bulunmak,
- Farklı özelliklere sahip bireyleri kıyaslayarak birbirleri ile yarışır duruma getirmek,
- Sürekli bireylere neyi, nasıl yapmaları gerektiğini söylemek ve sık sık tekrarlamak,
- Kurallar konusunda esnek olmamak,

Yaratıcılığı etkileyen etmenler arasında en büyük engel olarak ise yaratıcılığın gelişmesi için çaba sarf etmemek olduğu söylenebilir. Çocukluktan yetişkinliğe doğru ilerledikçe düşünceler ıraksaktan yakınsağa doğru yaklaşmakta ve dolayısı ile yaratıcılık üzerindeki engellerin etkisi de artmaktadır. Bu engelleri bazı başlıklarda ifade edecek olursak (Doğan, 2015, s. 177-178);

- Algısal engeller: Var olan sorun ya da problemi görememe, konu ile ilgili bileşimlerin yetersizliği, parçalar arası ve bütünle parça arası ilişkileri fark edememe, sebep sonuç arasındaki ilişkiyi algılayamamadır.

- Duygusal engeller: düşünmede esnekliğe sahip olmama, empati kuramama, hata yapma ve sürekli eleştirilme, başarısızlık kaygısı, acelecilik, motivasyon eksikliği, önyargılı yaklaşım gibi engellerdir.
- Kültürel engeller: Yaşadığı kültüre ait toplumun alışkanlıklarının, törelerin bireyin yaratıcılığı üzerindeki olumsuz etkileridir.
- Öğrenilmiş engeller: Daha yaşadığı olaylardan etkilenme, edinilen tabu ve zamanla sahip olunan fobiler, öğrenilmiş engellerdir.
- Yakınsak Düşünme: Var olan sorun karşısında sadece tek bir çözüme odaklanma ve diğer çözümleri düşünmeme olarak ifade edilen yakınsak düşünme, yaratıcılığın en büyük engellerinden biri olarak ifade edilmektedir (Üstündağ, 2014).
- Bireysel özelliklerin neden olduğu engeller: Mükemmeliyetçi yaklaşım, sabırsızlık, yeni fikirleri kabul etmeme, sahip oldukları savunma mekanizmaları, yanlış yapma ve eleştirilme kaygısı, kendi rahatına olan düşkünlüğü bireyin sahip olduğu olumsuz özellikler, bu engeller arasındadır.
- Birey etrafındaki yetişkinlerin neden olduğu engeller: Bireyin etrafında var olan ebeveynleri, öğretmen ya da akranlarının; o bireyin cesaretini kırma, güvensiz ve tutarsız yaklaşımları nedeniyle hissettirdikleri yetersizlik duygusu, motivasyonsuzluk, eğitimde kullanılan yöntem, strateji ve tekniklerin uygulanması sırasında yaşanan bilgi ve becerilerdeki sınırlılıklar, sahip olunan ekonomik zorluklar da bu engeller arasında sayılabilir.

Bu etkenlerin yanında öğretmenlerin geleneksel eğitim anlayışına yakın çalışmayı tercih etmeleri sebebiyle, uygulanan yöntem ve tekniklerin yaratıcılığı geliştirmeye yönelik olmaması, okul programının yapısının içeriği kısıtlı zamanda yetiştirme şeklinde yapılanması, öğretmenlerin de zamanında tüm hedef kazanımları yetiştirme kaygıları da eklenebilir. Bundan dolayıdır ki, hazırlanan materyallerin, eğitim öğretim ortamlarının, kullanılan yöntem ve tekniklerin, oluşturulan programların yaratıcılığı geliştirme yönünde yapılanması önemlidir. Bu yapılanma içinse bireysel farklılıklardan yararlanılarak eğitim programlarının yapılanması gerekmektedir. Yaratıcılığın gelişmesini hedefleri arasına alan eğitim programından

sadece belli özellikteki öğrencilerin değil, tüm öğrencilerin yararlanması da amaçlanmalıdır. Bunun için yeni öğretmenlerin aldıkları eğitimler yaratıcılığın geliştirilmesi yönünde olmalı, eski öğretmenlerin de hizmet içi eğitimlerle bu ihtiyaçları karşılanmalıdır. Okullardaki eğitim anlayışı, bireysel farklılıklara önem veren, öğretmen merkezli eğitim anlayışından uzak, öğrenci merkezli anlayışı benimseyen bir yapıda olmalıdır.

Bu araştırma kapsamındaki yaratıcı yazım çalışmaları, katılımcılar için bir fırsat eğitimidir. Bu eğitim fırsatını değerlendirirken katılımcılar kendi bireysel farklılıklarını kullanarak, herhangi bir kısıtlama, bir engel getirilmeden ürünler oluşturmuşlardır. Bütün bu etkinlikler Türkçe dersi içinde planlanırken ve metinler hazırlanırken yaratıcılığın engelleri ortadan kaldırılacak şekilde göz önünde bulundurulmuştur.

2.2.6 Yaratıcılığın geliştirilmesi. Doğuştan her bireyde var olan yaratıcılığı geliştirmek mümkündür. Geleneklere aşırı bağlılık, kendini savunmaya geçme, aşırı özgüven yaratıcılığı engelleyen etmenler arasında sıralanabilir (Yavuzer, 1996, s. 26). Tüm bu engellerden yola çıkarak, yaratıcılığı nasıl daha iyi geliştirebileceğimiz hakkında çıkarımlar yapmak mümkündür. Kısaca bu engellerle baş edebilme ve yaratıcılığı geliştirmek için bireysel olarak yapabileceklerimiz (Doğan, 2015, s. 179);

- Bireylere kendilerini ifade edebilme fırsatı vermek,
- Meraklarını arttırmak, araştırmacı olarak gelişmelerine fırsat vermek,
- Kendilerine olan güvenlerinin gelişmesini sağlamak,
- Okumaları, araştırdıklarını incelemeleri için olanaklar tanımak, öğrenmeye yönelik çabalarını desteklemek,
- Onları bazı kalıplar arasında sıkıştırmamak,
- Sürekli denetim ve gözetim altında tutmamak, onları sınırlamamak,
- Edindikleri bilgileri düzene koymalarını sağlamak,
- Bu bilgiler arasında var olan eksiklikleri tespit edebilmelerini ve o eksiklikleri gidermelerini sağlamak,
- Bir problem için birden fazla çözüm yolları var olduğunu fark ettirmek ve yeni çözüm yolları için düşüncelerini sağlamak (Üstündağ, 2014),

- Sahip oldukları bilgilere yönelik tablo ya da grafiklerden yararlanmaları için desteklemek,
- Yeni sonuçlara varmaları için cesaretlendirmek ve bu sonuçları raporlamalarını sağlamaktır.

Yaratıcılığı geliştirme için okullarda kullanılacak bazı yöntem teknikler ise şu şekildedir (Doğan, 2015, s. 181-185);

- Kapsamlı Düşünme: çok sayıda kaynakları kullanarak, konu hakkında farklı bireylerin görüş ve fikirlerini okumak, bu görüş ve fikirleri karşılaştırma fırsatı tanır. Dolayısı ile bireyde çok farklı düşüncelerin belirmesine neden olacak ve böylece özgün ve orijinal çıkarımlar yapabilecektir.
- Beyin Fırtınası: Ne kadar kalabalık bir grup ile yapılırsa, o kadar birbirinden farklı fikirler ortaya çıkacaktır. Çok sayıda fikir üretilmiş olması, yine yaratıcılık için önemlidir. Ortada var olan sorun üzerinden ortaya atılan zengin fikirler sayesinde, çok çeşitli çözümler türeyecektir. Burada önemli olan, gruptaki bireylerin esnek düşünebilmeleridir. Düşüncelerin sınırlandırılması yaratıcılık için olumsuz bir sonuç doğurur.
- Kuluçka Tekniği: Var olan sorun tespit edildikten ve üzerinde araştırma yaparak, tüm enerjisi verdikten sonra birey bir süre sorun ile ilgilenmeyi bırakır. Burada bireye yardımcı olan ise bilinçaltıdır.
- Iraksak Düşünme: Konu ya da sorun ile hiç ilgisi olmayan, uzak fikir ve bilgiler ile bitmeyen bir “acaba?” sorusu yönelterek düşünme ve bu sayede bağlantılar kurarak yaratıcılığı destekleme yöntemidir.
- Analitik Düşünebilme: Yaratıcı düşünce ile birbirinden farklıymış gibi görünse de aslında olumlu yönde etkisi vardır.
- Sentez Tekniği: Birbirinden zıt düşünceleri bir araya getirerek farklı fikirlerin ortaya çıkmasına yardımcı olur.
- Eleştirel Düşünme: 21. Yüzyıl becerileri arasında da gösterilen düşünme şekli, bilginin her yönü ile değerlendirilerek olumlu ve olumsuz yanları ile tartışmak anlamına gelir. Burada var olan bilginin değerlendirilmesi durumu söz konusu

olduğu için eleştirel düşünme, diğer düşünme türlerine göre yaratıcı düşünmeye en yakın düşünmedir.

- Görüş Geliştirme: Zıt görüşleri de dinleyerek bu fikirlere karşı kendi görüşünü geliştirme tekniğidir.
- Altı Şapka Tekniği ise Bono (2015), farklı düşünme çeşitleri için farklı renkteki şapkalarla sembolize etmiştir. Yaratıcı düşünme şapkasını temsil eden renk yeşildir. Bu teknik bireylerin yaratıcılıklarını geliştirmesine katkı sağlayan bir tekniktir.

Araştırmayı yapan birey gözüyle yine söyleyebilirim ki, bu araştırmanın yapıldığı özel kurumda özellikle öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmek için; tüm derslerde olduğu gibi, Türkçe dersinde de yaratıcı yazım çalışmasının planlanmasının nedenleri olarak yukarıdaki maddelerin olduğunu kabul etmem yanlış olmayacaktır. Yaratıcılık alıştırmalarını öğrenci davranışlarına dönük olarak ele alacak olursak, başlangıç seviyesinde ve en basit uygulanabilirlik açısından benzetme, uyarlama ve yeniden yorumlama en kolay olan alıştırmalar arasında sayılabilir. Yine teknolojide kullanılan montaj ve sanatta en çok yararlanılan kolaj teknikleri de yaratıcılığı destekleyen ekleme ve birleştirme alıştırmalarına örneklerdir. Oyunla eğitim, deneylerle bilim yapmak da, yerine koyma alıştırmalarıdır ve bir parçanın yerine bir başka parça ile yeniden tasarlamaktır. Oluşan yeni ürün ile “şimdi ne yapabilirim?” sorusuna cevaplar aramak ise başkalaştırma alıştırmaları olarak kullanılabilen yöntemlerdir (Baykal, 2009).

Yaratıcılığın geliştirilmesi için eğitim ortamlarının, fiziksel imkânlarının yeterli olması, kaynak yeterliliği gibi koşulların sağlanması ile birlikte; bireylerin oturma düzenine kadar, fikirlerinin rahatça tartışabilecekleri imkân ve koşulların da hazırlanması önemlidir. Araştırma çalışmasının yapıldığı okulda tüm bu fiziksel koşullar öğrenciler için en iyiyi sağlayacak şekilde planlanmıştır.

2.2.7 Yaratıcılığın ölçülmesi. Yaratıcılığı ölçebilmek adına yaklaşık 1960’lı yıllardan beri birçok yaratıcılık testleri geliştirilmektedir. Bunlar içinde yaratıcılığı doğrudan ölçmesinden dolayı alan yazında önemli yer alan test, Torrance yaratıcı

düşünme testidir. 1958 yılında Torrance tarafından geliştirilen test, bir sonraki düşünce testleri için model oluşturulmuştur. 1966 yılında yine Torrance tarafından geliştirilen test ise sözel ve şekilsel olmak üzere iki kısımdan oluşur. Sözel kısımda yedi ve şekilsel kısımda ise üç ayrı alt testler bulunmaktadır. Sözel kısımda bulunan alt testler, soru sorma, nedenini ve sonuçlarını tahmin etme, ürün geliştirme, alışılmadık kullanımlar ve sorular ile farz edin ki kısımları yer almaktadır. Puanlaması da yine 1966 yılında yapılmış, 1984 yılında revize edilmiştir (Aslan, 2001, s. 24)

Urban'ın (1991) Jellen ile geliştirdiği, yaratıcılığın yakınsak ve ıraksak düşünme yeteneğini ölçen “Yaratıcı Düşünme Testi” ilk olarak farklı yaş gruplarında 272 birey ile yapılmıştır. Bu araştırmanın sonuçları Torrance'ın bulgularını destekler niteliktedir (Yontar, 1993, s. 24).

Williams Yaratıcılık Değerlendirme Ölçeği, yaşları 6 ile 18 arasındaki bireylerin yaratıcılıklarını ölçmek için geliştirilmiş bir ölçektir. 1980 yılında Amerika'da geliştirilen testin orijinali İngilizcedir. Bu ölçeğin özelliği, çocukların ve ergenlerin yaratıcılıklarına dair bilgi edinmektir. Kolay uygulanabilen fakat puanlaması güç olduğu için uzmanlık gerektiren bir ölçektir. Bu testin, Farklı Düşünme altında; Akıcılık, Özgünlük, Esneklik, Ayrıntılandırma ve Başlık adı altında 5 tane alt testi bulunmaktadır. Farklı Hissetme altında ise; Merak, Hayal Kurma, Karmaşıklık ve Risk Alma adında 4 alt testi vardır. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi ile ortak noktası, yaratıcılığın performans boyutunu ölçmeleridir. Williams Yaratıcılık Değerlendirme ölçeğinin Torrance Yaratıcı Düşünme Testinden farkı ise; bireylerin farklı hissettiklerini de ölçüyor olmasıdır (Erdoğan, 2006, s. 65-75).

Araştırmada kullanılmak üzere, yaratıcı yazım çalışmalarından yola çıkarak hazırlanan yaratıcılık testi için amaç, başarı puanı vermek değildir, yaratıcılığın dışavurumunu görmektir. Bu araştırma nitel olup bir inceleme çalışmasıdır. Yukarıdaki ölçeklerden herhangi biri kullanılmamıştır. Katılımcıyı değerlendirerek motive etmeye kalkışmadan, herhangi bir yargılama ve değerlendirme yapmadan bu yaratıcılık uygulamasını muhtevadan bağımsız olarak da yeteneğe dönüşebileceği, sözel verimlilik olarak yansıyor yansımadağı bu araştırma çalışması ile incelenmiştir.

2.2.8 Yaratıcılık ölçümünde aranan nitelikler. Yaratıcılık ölçümünde aranan nitelikleri, aşağıdaki başlıklar altında inceleyebiliriz (Baykal, 2009);

- Verimlilik: Iraksak düşünmeyi ele aldığımız zaman, ortaya çıkan ürün sayısı, verimlilik ölçüsüdür. Dolayısı ile nicel bir ölçü olan verimliliğin nitel olarak değerlendirilmesi oldukça özen gerektiren bir değerlendirme olması gerekmektedir. Verilen cevapların “doğru-yanlış” ya da “iyi-kötü” olarak değil, “geçerli-geçerli değil” şeklinde sınıflandırılması doğru ve anlamlı bir değerlendirilme yapılmasını sağlar.
- Özgünlük: Yaratıcılığın önemli ölçütlerinden biri de özgünlük yani biricikliklerdir. Verilen cevaplar ne kadar seyrek ise o kadar yüksek puanlanır. Gerekli olan biricikliğin yeterli olabilmesi için, en seyrek verilen cevapların nitelikli, yararlı ve ilginç olması da gerekmektedir.
- Esneklik: Yaratıcılıkta esneklik, belirli kurallara ve alışkanlıklara bağlı olmadan ürün ortaya çıkarma durumudur. Elde edilen ürünlerin, farklı ve çeşitli olması hatta bazen aykırı durumların oluşması da esnekliktir.

Bireyleri 21. yüzyıla hazırlamak için, Türkçe dersi öğretim programında zaten var olan yaratıcı ve eleştirel düşünen bireyler yetiştirme hedeflenmiştir. Bu hedef üzerine yazma becerisini kullanarak fırsat yaratmak adına yaratıcı yazım çalışmaları planlanmış, bu araştırma için ise bu çalışmalar incelenmiş ve öğrencilerin yaratıcılık yeteneklerinin zihinsel dışavurumunu görebilmek için yaratıcılık testi uygulanmıştır.

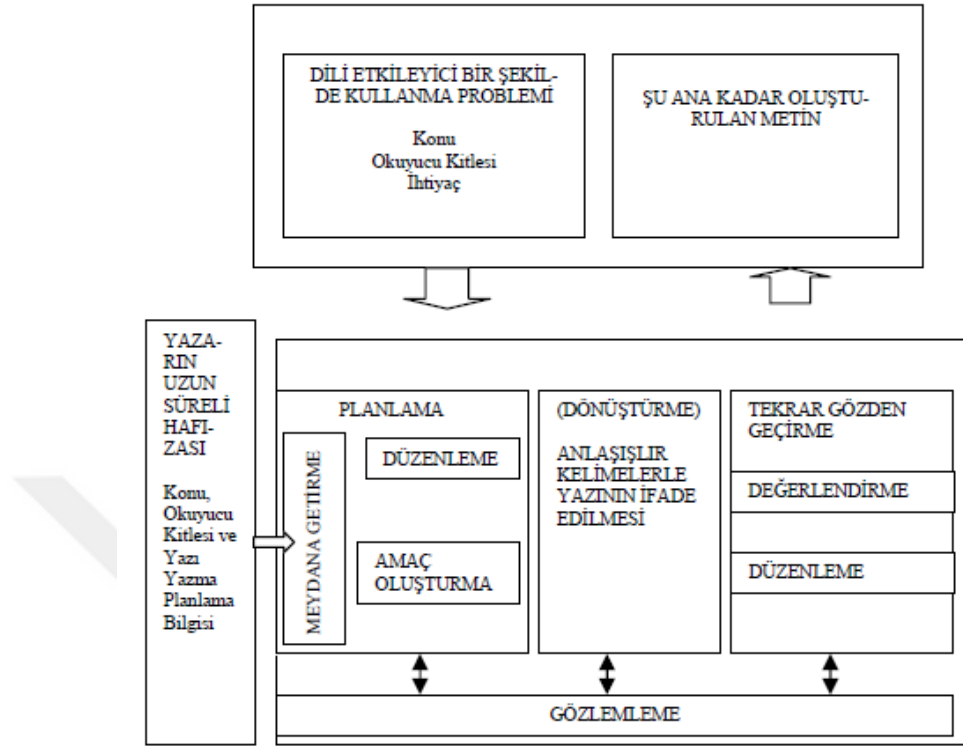
2.3 Yaratıcı Yazım

2.3.1 Yaratıcı yazımın tarihsel gelişimi. Geçmişte yaklaşık bir asıra dayanan Yaratıcı yazım kavramı, özellikle birinci dünya savaşı sonrası, eğitim reformları ile toplum bilincine yerleşmiştir. Özellikle İngiliz eğitimciler, yazılı anlatımlarda bireylerin hayal güçlerine ve yaşadıklarına yer verilmesi yönünde görüşler belirtmişlerdir. Sonraki yıllarda Yaratıcı yazımlar sayesinde bazı bireylerin gözlenemeyen davranışlarını ortaya çıkarmasına yardımcı olan bir etkinlik olarak, psikoterapi açısından önem kazanmıştır. Psikolojik rahatlama için Yaratıcı yazım, 1950 yıllarında uygulama alanlarında da kendini göstermektedir. İlerleyen

zamanlarda, özellikle 1980'li yıllarda süreç yaklaşımı ile yaratıcı yazının birbirine uygunluğu dikkat çekmiştir. İlk olarak Japonya'da başlasa da doğu ve batıda Yaratıcı yazının gelişimi aynı zamanlarda olmuştur (Temizkan, 2010, s. 632). Myers (1993) ve Bishop'a (1994) göre, 19. Yüzyıl sonları ve 20. Yüzyıl başlarında Horvard'da bulunan kompozisyon niteliğindeki yazılar, birer yaratıcı yazı örneğidir. Yine Myers'a (1993) göre 1931 yılında yapılan araştırmaya göre birçok kolej ve üniversitede Yaratıcı yazının benimsendiği ama bir amacı olmayan ve belirsiz uğraşlardan farksızdı (Öztürk, 2007).

Yaratıcı yazının tarihine baktığımız zaman, ilk dönemlerde ürün temelli olduğu görülür. Bu yaklaşımda, yazma için önceden bilgiler, düşünceler bir yerlerde toplanır ve derlenir, sonra yazıya aktarılarak elde edilen ürüne bakılır. İkinci yaklaşımda ise, son zamanlarda bizim ülkemizde de benimsenen süreç temelli yaklaşımdır. Bu yaklaşımda, dil sanki yeniden keşfedilir, değiştirilir ve farklı stratejiler kullanılır.

Yaklaşım değişince öğretmenlerin de rolü değişmiştir. Öğretmenlerin yaklaşımları, düşünme şekilleri, tutumları da öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini destekleyecek şekilde olmalıdır. Öğretmen ne kadar farklı ve özgün düşünebiliyorsa, öğrencilerin de kendilerini, yaratıcılıklarını göstermeleri o kadar mümkün olacaktır. Buradan yola çıkarak, merak etmelerini veya hayal kurmalarını engelleyecek ve geleneksel yöntemlerde sık sık rastlanan etkinliklerden olan, hazır kalıplara göre yazmalarını bekleme öğretmenlerin kaçınması gereken durumlardandır. Aksine yaratıcı öğretmen, her defasında farklı yöntemler deneyen, farklı fikirlere açık öğretmenler olmalıdır (Temizkan, 2010, s. 634). Grabe ve Kaplan'a göre, yazı yazmada süreç değerlendirme yaklaşımı, 1970'li yıllarda bazı psikoloji araştırmalarında ortaya atılmıştır. Yine Flower ve Hayes'a göre (1981) süreç modelinde temel birim olan zihinsel süreç, düşünce üretmeden, yazma ile ilgili kısımların amaç oluşturmak için öğrencilerin hazırlanmasından oluşur. Yani planlama, dönüştürme ve tekrar gözden geçirme olarak bu süreci tanımlarlar (Flower ve Hayes, 1985; akt. Öztürk, 2007, s. 268).

Şekil 4. Flower ve Hayes'in Yazı Yazma Süreç Modeli (akt: Öztürk, 2007, s. 269).

2.3.2 Yaratıcı yazım kavramı. Yaratıcı yazımda konu belirlemek için önce düşünmeli, gözlem yapmalı ve çok okumalıdır (Temizkan, 2014). Konu belirlendikten sonra, ilgili kavramlar, düşünceler çağrışım yöntemiyle ortaya çıkarılır. Ortaya çıkarılan bu kavramlar arasında ilişkiler kurulur. Birey, olay, zaman ve yer üzerinde düşünülmeden nedenleri ile yazılır (Güneş, 2014). Bu şekilde yazılan yaratıcı yazılar ile düşünmenin bir üst basamağı olan eleştirel, analitik, yaratıcı düşünme ile öğrencilerin düşünme sınırları genişlemiş ve gelişen dünya için, bireyin 21. yüzyıl becerilerini kullanma imkânı tanınmış olur.

Temizkan (2014), yaratıcı yazım konusunda çalışmasının nedenini, gelişen ve hızla değişen dünyada teknolojinin hayatın her alanına girmesi, dolayısıyla bireylerin ihtiyaç ve isteklerinin, teknolojinin bu hızlı girişiyle şekillenmesi olarak göstermektedir. Bununla birlikte, hızlı değişime ayak uydurmaya çalışan eğitim sisteminin teknolojik açıdan öğretmenlerin ve öğrencilerin de bir takım ihtiyaçlarını karşılamakta olduğunu ifade eder. Temizkan yazdığı “Yaratıcı yazım süreci” kitabında

“Kontrollü ya da kontrolsüz teknolojiyi daha küçük yaşta kullanmaya başlayan çocuklarımız 21. yüzyılın ihtiyaç ve gereksinimlerine ne kadar hazırlar? Bir diğer taraftan gerek sınıf içi çalışmalar ile gerekse sınıf dışı etkinliklerle 21. yüzyıl becerilerinin ne kadarına sahipler? Bu becerilerin en başında gelen yaratıcılık düzeyleri ne ölçüdedir?” sorularına cevap aramış ve bulduğu cevaplar ile yaratıcılığın ölçülmesi adına meslektaşlarımıza katkı sağlamıştır (Temizkan, 2014).

İngilizceden birebir çevrilmiş olan “Yaratıcı Yazarlık”, kurgulanmış edebiyatı diğer yazı türlerinden ayıran ve yaratıcı yazı olarak da çevrilen bir kavramdır (Gülsoy, 2015; s. 19). Edebiyatın bir sanat dalı, yaratıcı yazarlık eğitimlerinin de bir sanat eğitimi olduğunu söyleyen Gürsoy’a göre, tüm sanat dalları nasıl öğretiliyorsa ve eğitimleri veriliyorsa, yazma sanatı da öğretilirdir. Yaratıcılığın insanın yaradılışında var olduğunu, dolayısı ile sonradan da öğrenilebileceğini söyler. Yaratıcı yazı çalışmalarını incelerken bakılması gereken noktalardan biri de belki de bu olabilir. Duman (2007), karar alacak, kendi karar alma becerilerini geliştirecek, eleştirel düşünmeye, problem çözmeye dayalı bir eylem yazmanın mutlaka yaratıcılık ile birleşmesi gerektiğini söyler. Diğer taraftan Oral (2003), yaratıcı yazım, bireynin hayal gücünü, duygu ve düşüncelerini özgürce kâğıda dökmesi olarak tanımlarken; Sharples (1996), Yaratıcı yazımın temelini duygusal deneyimleri yeniden ve özgürce yaratma olduğunu ifade eder (Duman, 2007; Oral, 2003 ve Sharples, 1996; akt. Temizkan, 2014, s. 3).

Birçok sanat eğitiminde, o sanat dalını öğretmen için nasıl farklı teknikler kullanılıyorsa, yaratıcı yazarlık için de gerekli olan teknikler öğretilmelidir ve tekniği öğretmek için izlediği yol, o tekniği veren eğitime bağlıdır. Yazmaya hevesi olan herkes, eğitimi alabilir ve sonrasında da yazmaya devam edebilir ancak; herkes yazamaz (Gülsoy, 2015, s. 20). Bu araştırma çalışması için küçük gruplarda yaratıcılığın gelişmesinin yanında, yazma alışkanlığı ve yazmayı sevme, okuma alışkanlığı gibi ilk hedeflerden biri olduğu için özellikle yaratıcı yazım çalışmaları ile bu doğrultuda etkinlikler planlanmaktadır. İlerleyen sınıflarda hedef kazanım genişledikçe yaratıcı yazım teknikleri kendini gösterecektir.

2.3.3 Yaratıcı yazımın önemi. Yazmak, uyku ile uyanıklık arasındaki deneyimse eğer, insan zihninin rüyalarda oluşturduğu tüm kurgu da yaratıcılıktır. Uyku ile uyanıklık arasındaki o ayrımı yaratıcılık olarak tanımlayanlardan bazıları ise; Nietzsche, Aristoteles, Salvador Dali, Henry Ford ve Albert Einstein'dır (Gülsoy, 2015). O ince ayırmada ortaya çıkan sanat yapıtları, her şeyin sıradanlaştığı ve dünyevileştiği hayatımızın içinde olağanüstüdür. Yaratıcı yazım ile ortaya çıkan ürünler, birer sanat ürünü olduğu için yaratıcı yazılar da bu sıradanlığı bozan bir büyüye sahiptir. 1908 yılında yayımlanan bir makaleye Freud, yazarların yaratıcı yazı yazarlarken, bunca hikâyeyi nereden buldukları, daha önceden bilinmeyen duyguları hangi yöntemle yansıttıklarını sorgulayarak başlamıştır. Çocuklar hayal dünyalarında ya da iç dünyalarında yaşadıklarını oyunla dışa vurular ve bunları gözlemlemek kolaydır. Buna rağmen yetişkinler için bu durumu yansıtmak, ifade etmek çok daha zordur. Yetişkinlerdeki bu durumu fanteziler olarak yorumlayan Freud makalesinde, yazarın yaratma sürecinin bu fantezilerden yola çıkarak oluşması gerektiğine vurgu yapar. Çünkü bu fanteziler Freud'a göre, çocukken oynanan oyunların devamıdır (Freud, 1908; akt. Gülsoy, 2015, s. 29-52).

2.3.4 Yaratıcı yazımın aşamaları. Yazmaya ilk önce okumaktan başlanmalıdır. İkinci adım ise yazmaktır. Yazarken, birey daha önceden okuduklarından etkilenir. Okuma becerisinin ilerlemesi, Türkçe ders kitaplarının niteliğine, içeriğinde çocuk edebiyatından ürünlerin dengeli şekilde yer almasına bağlıdır. Kitapların, geleneksel hazırlanma biçiminden kurtularak yaratıcı etkinliklerle oluşturulması önemli ve gereklidir (Dilidüzgün, 2004). Ama yazılanları bir başkasına okutmak ve üstelikte bundan para kazanma amacı gütmek, yazma konusundaki verimliliği düşürür. Ne kadar bağımsız yazılırsa o kadar verimli ürünler ile karşılaşılır. Amacı kurmaca metinler yazmak olan Gülsoy (2015, s. 41), yazma sürecinin büyük bir bölümünün bu metinlerden değil aldığı notlardan oluştuğunu söylerken, not almanın yaratıcı yazım aşamalarındaki önemini de vurgulamaktadır. John Steinbeck'e göre; öncelikle bireyin kendi motivasyonunu önemlidir, yazıyı tamamlamak üzere şartlanma ilk hedeftir. Hiçbir düşünceye bağlı kalmadan ve hızlı bir şekilde yazmaya başlamak, takıldığı yerde atlayarak yazmaya devam etmek, özellikle diyalogların yazıldıktan

sonra yüksek sesle okunarak üzerinden geçilmesi gerektiğinden söz eder (Steinback, 1975; akt. Gülsoy, 2015, s. 264). Kurt Vonnegut yaratıcı yazarlık ile ilgili önerilerinde; okuyan bireynin de yazının bir parçası olabileceği, okuduğu zaman zamanını boşa geçirmeden bir karakterin de okuyucuyu desteklediği, karakterleri yansıtırken daha acımasız olunması gerektiğinden ve herkesi değil yalnızca bir bireyi memnun etmek gerektiğinden söz eder. Yazılarında, okuyucuya hızlı ve fazla bilgi verilmesinin de etkili olduğunu söylemektedir (Vonnegut; akt. Gülsoy, 2015, s. 267).

Temizkan (2014), öğrencileri yapacağı Yaratıcı yazım çalışmalarında yapılması gerekenlerle ilgili;

- Konu belirlemenin önemini, bunun için ise önce düşünmek, gözlem yapmak, okumak ve izlemek gerektiğini,
- O konu ile ilgili bilgi toplamanın önemini,
- Belirlenen konu ile ilgili yaşanan duygu, düşünce ve izlenimleri not etmek gerektiğini,
- Seçilen konunun mutlaka bir ana düşünceye bağlanması gerektiğini, böylece okuyucuyu etkilemenin sırrının orada olduğunu ifade eder.
- Sonra sırası ile hikâye unsurlarını belirlemeyi önerir. Okuyucuyu etkileyici bir dil ve özgünlükle karakterlerin seçilmesi ve tanıtılması, olay örgüsü ve kurgusunun planlanması, yer ve zamanın belirlenerek uygun şekilde planlamaya dâhil edilmesi gerektiğini anlatır.
- Yaratıcı yazı içinde yazarı temsil eden bir anlatıcının yaratıcı bir şekilde planlamaya dâhil olmasından söz eder. Seçilen anlatıcının özellikleri aslında bakış açısını oluşturmaktadır.
- Yaratıcı yazının anlamlı ve tutarlı olabilmesi için olaya biraz gerilim ve merak da eklemek gerekir. Bunun içinse yazarın yine yaratıcılığı devreye girecektir.

Bu araştırma çalışması için seçilen yaratıcı yazım denemeleri için, bu aşamalar ders planı içerisinde yer almamaktadır fakat konu ile ilgili duygu, düşünce, izlenimlerini yazıya dökerken bu yaş grubunda öğrencilerden beklenenler, hikâye unsurlarını belirlerken konu dâhilinde yazmaları olmuştur.

2.3.5 Yaratıcı yazımı etkileyen faktörler. Bir araştırmada öğretmen görüşlerine başvurulmuş ve bu görüşler şu ortak noktada buluşmuştur; yeni Türkçe öğretim programının öğrenci merkezli olması, öğrencilerin yazılı olarak kendilerini daha rahat ifade ettiklerini, rehber rolünde olan öğretmenin, öğrencilerin yaratıcı yazı teknikleri ile daha özgün ürünler elde edildiğini ortaya koymaktadır. Bizim araştırmamızda da öğrenciler yaratıcı yazım çalışmaları yaparken, öğretmenler rehber rolündedir.

Bunun yanında da yaratıcı yazım ile ilgili özgün ürünler ortaya çıkması açısından programın geliştirilebilir olduğu savunulmuştur. Türkçe öğretim programı, bireylerin özgün ve bireysel olarak yetiştirilmesini hedeflemekte ve yaratıcı yazım çalışmalarının gerekliliğini savunsa da çalışmaya katılan öğretmenler, ders kitaplarının ve diğer kaynakların yaratıcı yazım çalışmaları bakımından da yetersiz olduğu söylenmiştir. Bizim yaptığımız araştırma için yola çıktığımız okulda bir yaratıcı yazım komitesi kurulmasının nedenlerinden biri de budur.

Aynı araştırmada savunulan bir diğer görüş ise; birçok becerilere yönelik, özellikle yaratıcı yazım becerisine yönelik etkinlikler arttırılmalıdır. Öğretmen görüşlerine yer verilen araştırmada, Türkçe öğretim programının yazma becerisinin diğer becerilerden daha iyi olduğu, bununla beraber yazma becerisinin diğer alanlarla karşılıklı birbirlerini desteklediği kısmı dikkat çekmiştir. Yapılan araştırmalar, okuma alışkanlığı edinmemiş bireylerin yazılı anlatımlarının olumsuz biçimde etkilendiğini ortaya koymaktadır. Yazma ve okuma arasındaki bu yakın ilişkiden yola çıkarak, yaratıcı yazım çalışmaları okuma çalışmalarının ile desteklenmesi gerekmektedir (Gömleksiz vd., 2010).

Bireylerin günlük hayatta sıklıkla başvurduğu aktif sözcük haznesini geliştirmek için eğitimde sözcük öğretim yöntemlerine daha sık yer vermek gerekir. Öncelikle öğrencilerin ihtiyaçları belirlenmeli, yaş gelişimleri de dikkate alınarak, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yöntem belirlenmelidir. Sözcük öğretim yöntemlerinden bazıları, görsel materyalleri kullanma, sözlük çalışmaları, sözcüklerin çeşitli anlamlarını belirletme, eř ya da zıt anlamlarıyla çalışma, bu anlamları metin içinde

kullandırma, sözcüğü bölme ve yeni sözcükler türetme, farklı anlamlarda kullanma, sözcükleri sınıflandırma, benzetmelerden yararlanma, şarkı ve şiir okutma, bilmece ve bulmaca çözdürme şeklindedir. Yeni öğrenilen sözcükler cümle içinde kullanılmalıdır. Sadece sözcükleri öğretmek ya da cümle içinde kullanmak bir yana, okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerine ait metotlarla desteklenmelidir. Yapılan sözcük çalışmaları ile bireyin dil gelişiminin yanı sıra, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri desteklenmiş olur (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008, s. 36-37). Öğrencilerinin yazım çalışmalarında başarılı olmalarının en büyük etkeni sözcük haznelerinin zenginliğidir. Bu yüzden de söz varlığını geliştirme çalışmalarının önemi büyüktür. Bununla birlikte yazının anlamını kuvvetlendirme ve anlatımı güçlü kılma için yazım ve noktalamanın kullanılması gerekir. Bireylerin yazma becerilerini geliştirmek için dikte çalışmaları, not tutma, dilbilgisi ve diğer dil becerileri gibi birçok etkinlikten yararlanılabilir (Göçer, 2010, s. 185). Yazma çalışmalarında yapılacak uygulamalar için öncesi, sırası ve sonrası gibi aşamalandırma yapılabilir. Yazma öncesi, yazacağı konuyu belirleme ve ön bilgi hazırlığı yapmak için ayrılan zamandır. Bu süreçte; birey yaratıcı düşüncelerini, hayal güçlerini harekete geçirmek için birçok etkinlikten yararlanabilir. Yazma sırasında amaç, artık yazının ana hatlarını oluşturmak ve kendine bir yol haritası çizmektir. Sonrasında ise; yazılan metnin amaca uygunluğunun birey ve akranları tarafından değerlendirilmelidir. Yaratıcı yazım tekniğinde dikkat edilmesi gereken en önemli kısım, bireyin içindeki yaratıcı gücü ortaya çıkarmasına izin verecek şartları sağlamak ve süreç boyunca müdahale ve yönlendirmede bulunmamaktır. Yaratıcılığı yüksek ve etkili bir yazım için, edindikleri bilgi, deneyimlerini kendi bakış açıları ile farklı şekilde ifade etmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin yazılarını geliştirmeleri ve sevebilmeleri için yaratıcı yazım tekniklerinin yanı sıra, yazma yöntem ve tekniklerinin de öğretilmesi gerekmektedir. Yapılan çalışmalarda öğrencileri heveslendirecek yarışmalar düzenlenebilir, duygu ve düşünceleri ile özgün bir şekilde yazdıkları yazılar konusunda desteklenerek cesaretlendirilebilir (Göçer, 2010, sf. 188-192).

2.3.6 Yaratıcı yazım çalışmalarının değerlendirilmesi. Yaratıcı yazımın yöntemine göre değerlendirme şekli ve biçimi farklılık göstermektedir. Ürün temelli

yaratıcı yazımda dilbilgisi kurallarına, sözcük kullanıma bakılır. Burada en önemli şey, yazı tekniğinin doğru kullanılıp kullanılmamasıdır. Süreç temelli yaklaşıma göre yazılan yaratıcı yazının değerlendirilmesinde, öğretmen rehber rolünde olduğu için değerlendirenden çok yönlendiren destek veren rolündedir. Yaratıcı yazıları değerlendirme ölçütleri konusunda herkesin kabul ettiği bir görüş ya da yaklaşım bulunmamaktadır. Burada önemli olan öğrencinin isteği, gayreti ve sahip olduğu bireysel farklılıklardır. Burada öğretmen rehberlik servisiyle birlikte çalışırsa öğrenciyi daha kolay onaylayacaktır (Temizkan, 2010, s. 636).

Öğretmen görüşleri göstermektedir ki; Türkçe öğretim programında yazılı anlatım ürünlerinin değerlendirilmesinde daha çok biçime önem verilmiştir, anlatıma da yer verilmesi gerekir. Program, detaylı bir yazılı anlatım ölçeği önermemektedir. Özellikle gözlem formları geliştirilmeli ve kalabalık sınıflarda ya da kırsal kesimlerde uygulanabilir olmalıdır. Uygulamada zaman sıkıntısı yaşatmayacak ve tüm öğretmenlere ulaşabilecek bir form örneği hazırlanabilir (Gömlüksiz vd., 2010). Yaratıcı yazım çalışmaları değerlendirilirken öğretmenler arası farklılıklarda göze çarpmaktadır. Kimi öğretmenler için yaratıcı yazımın değerlendirme için somut ölçütlerinin olmamasından dolayı bazı öğretmenlere göre yaratıcı yazı çalışmaları değerlendirilemez. Bazı öğretmenler için ise yaratıcının yazımın biçim ve içerik üzerinden değerlendirilebilir olduğudur. Burada önemli olan ise, değerlendiren öğretmenin tüm öğrencileri eşit olarak görmesi ve adaletli olabilmesi için de bireysel duygu ve düşüncelerden etkilenmemesi gerektiğidir. Bununla beraber öğretmen, öğrenciyi kendi görüş ve fikirleri doğrultusunda etkilememelidir (Temizkan, 2010, s. 637-638).

Bu araştırma kapsamındaki yaratıcı yazım çalışmaları için herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Bir başka deyiş ile amaç başarı puanı vermek değildir. Amaç; öğrenciyi değerlendirmeye motive etmeye kalkışmadan, herhangi bir yargılama ve değerlendirme yapmadan bu yaratıcılık uygulamasını muhtevadan bağımsız olarak da yeteneğe dönüştürebileceğini, sözel verimlilik olarak yansıyıp yansımadığını görmektir.

2.4 Yaratıcılık ve Yaratıcı Yazım İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Yaratıcılığın ölçülmesi ile ilgili, bir grup araştırmacı yetişkinler içinden ünlü bilim adamları ve sanatçıları seçmiş, onların davranışlarını özelliklerini, geçmişten taşıdıkları bireysel ve çevresel faktörleri inceleyerek bazı bilgilere ulaşmışlardır. Başka bir grup araştırmacılar da farklı yaş gruplarındaki çocukların yaratıcılıklarını incelemiştir. Her iki grubunda araştırmalarında elde ettikleri bulguların birbirlerini tamamlar nitelikte olduğu gözlemlenmiştir (Yontar, 1993, s. 23). Bizim araştırmamızda da incelediğimiz çalışmalar, ilköğretim çağındaki çocukların yaratıcı yazım çalışmaları üzerinedir.

Baykal (2005) tarafından yürütülen bir çalışmada, ilköğretim ve ortaöğretimin her kademesinde okutulan 190 adet ders kitabı, belli tarihli gazetelerde yayınlanan köşe yazıları, arşivden seçilmiş 23 e-kitap ve KalDer ile TÜSİAD tarafından düzenlenen Ulusal kongrelerde sunulan 250 adet bilimsel makaleler incelenmiştir. Bu veriler bilgisayar ortamına aktarılarak verileri incelemiştir. Bu incelemeyle metinlerdeki sözcük ve cümle sayımları yapılmıştır. En kısa kitap Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan İlkokuma kitabı olmuştur. En uzun metin KalDer bildirileridir. Ders kitaplarındaki metinlerin uzunlukları sınıf düzeyleri arttıkça artmaktadır. Bununla beraber ortalama sözcük uzunlukları sınıf düzeylerine göre önemseneyecek kadar farklılaşmamaktadır. Kullanılan kelime çeşitliliği çok farklı başlıklarda incelenmiştir. Özellikle öne çıkan ders kitaplarında sıklıkla kullanılan savaş, şiddet ve ölüm ile ilgili kelimeler, barış, sevgi ve yaşam kelimelerini sayıca katlamaktadır (Baykal, 2005). Yaratıcı yazım çalışmalarını incelerken özellikle sözel verimlilik anlamında sözcük ve cümle sayımları yapılmıştır. Kullanılan kelime çeşitlerine de araştırmanın bulgular kısmında yer verilmiştir.

Bir ilköğretim okulunda bulunan 6. sınıf öğrencilerinin, bilişim teknolojilerinde verilen yaratıcı ders etkinliklerinin, öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine etkisi araştırılmıştır. Bunun için belirlenen kontrol ve deney gruplarına verilen eğitimler sonrası Torrance Yaratıcı Düşünme Testi uygulanmıştır. Sonuçlar, akıcılık, özgünlük, ayrıntınlık ve esneklik kriterleri açısından değerlendirilmiştir. Sonuç olarak eğitim

alan grubun yaratıcı düşünme, bilişsel başarı ve proje geliştirme gibi başlıklarda daha başarılı olduğu gözlenmiştir (Karataş ve Özcan, 2010).

Eğitim fakültesi, sosyal bilimler, fen bilimleri ve güzel sanatlar öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerini belirlemek için Torrance Yaratıcı Düşünme Testi'nin sözel formu kullanılmıştır. Öğrencilerin öğrenim alanları ile yaratıcılığın alt boyutları olan akıcılık, esneklik ve özgünlük arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Bu çalışmada sosyal bilimlerde okuyan öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri diğer bölümdeki öğrencilere göre anlamlı derecede farklılıkla karşılaşılmıştır. Beklenen güzel sanatlar bölümündeki öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin daha fazla olması idi. Bir başka sonuca göre de kızların akıcılık ve esneklik puanları erkeklerin puanlarından daha fazla çıkmıştır. Yine meslek lisesi mezunu olan öğrencilerin diğer lise mezunlarına göre yaratıcılık düzeyleri fazla çıkmıştır. Ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin, ekonomik durumu zayıf olan öğrencilere göre sözel yaratıcılık puanları da yüksektir. Aynı çalışmada göze çarpan bir diğer sonuç ise; boş zamanlarını müzik dinleyerek ve kitap okuyarak geçiren öğrencilerin sözel verimliliklerinin, boş zamanlarını TV, sinema ve bilgisayar ile geçirenlere oranla daha yüksek çıkmasıdır (Özben ve Argun, 2005, s. 21-22).

Yontar, 1992 yılında uygulamaya başladığı Torrance'ın yaratıcı düşünme testinin şekilsel formunu kullanmıştır. Bu çalışma öğrenciler, ilkokul 5. Sınıftayken başlamış ve liseyi bitirecekleri yıl sonuçlanmıştır. Bu çalışmada tek olumsuz durum denek kaybıdır. Araştırmanın sonucuna göre, bireylerin yaşamlarındaki kültürel farklılıkların yaratıcı düşünme yeteneklerini etkilediği görülmüştür (Yontar, 1993, s. 27).

Beydemir, (2010), "5. Sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının yaratıcı yazmalara etkisi" çalışmasında 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma yaklaşımının yazmaya yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmaları sayesinde yazmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği ve yazma becerilerinin de ilerlediği gözlenmiş, yazılarında yaratıcı unsurlara daha çok rastlanmıştır (Beydemir, 2010, s. 91). Araştırma çalışmamızda elde edilen bulgularımızla paralellik gösterdiği kısım bulgular bölümünde açıklanmıştır.

Mert'in (2014) yapmış olduğu bir çalışmada Türkçe ğretmen adaylarının yaratıcı yazma metinlerinin çözümleyici puanlama yönergesi bağlamında başarı düzeyi incelenmiştir. Bu çalışmaya göre Türkçe ğretmenliği 4. Sınıf ğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarının çözümleyici puanlama yönergesine göre yeterli düzeyde olmadıkları bilgisine rastlanmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin, süreç yaklaşımına uygun olarak uygulanan yaratıcı yazma çalışmalarını değerlendirmede standart bir görüş olmadığı için ortak bir ölçek kullanılmamıştır (Mert, 2014, s. 10).

Duru (2014), "6. sınıf ğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerini geliştirmeye yönelik stratejilerin etkililiğinin değerlendirilmesi" isimli çalışmasında 6. sınıf ğrencilerinin Türkçe derslerindeki yazma uygulamaları ve yazılı anlatım çalışmalarındaki yazma eğilimi ve yaratıcı yazmayı değerlendirme düzeylerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmada stratejilerin etkililiğini değerlendirmek amacıyla gerçek deneysel modellerden ön test- son test kontrol gruplu çalışma yapılmıştır. Bu araştırma boyunca deney grubu öğrencilerine 9 hafta boyunca yaratıcı yazım etkinlikleri uygulanmış, diğer kontrol grubu öğrencilere ise geleneksel bir yazı eğitimi verilmiştir. Araştırmanın sonucunda deney grubunun yaratıcı yazma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş, yaratıcı yazma etkinliklerinin geleneksel yöntemle yapılan yazı çalışmalarına göre, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine katkısının fazla olduğu gözlenmiştir (Duru, 2014, s. 74). Araştırma alışmamızda elde edilen bulgularımızla paralellik gösterdiği kısım bulgular bölümünde açıklanmıştır.

Başkök (2012), "İlköğretim yedinci sınıf ğrencilerinde uygulanan yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin yaratıcılıklarına ve Türkçe dersine olan tutumlarına etkisinin incelenmesi" alışmasında yedinci sınıf öğrencilerine uygulanan yaratıcı yazma etkinliklerinin, öğrencilerin yaratıcılık seviyelerine ve Türkçe dersine olan tutumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, yaratıcı yazım etkinliklerinin öğrenciler derse ve yazma becerisine karşı olumlu tutum sergilemektedir. Yine yaratıcı yazımın geleneksel yöntemlere göre sözel akıcılığı geliştirdiği gibi, farklı ve ıraksak bakış açılarını, düşünsel akıcılığı geliştirdiği gözlenmiştir (Başkök, 2012, s. 40).

Kuva (2008), “Yaratıcı yazma tekniklerinin ğrencilerin Türkçe derslerine ilişkin tutumlarına ve Türkçe dersindeki başarılarına etkisi” başlıklı araştırmasında, yaratıcı yazma tekniklerinin ğrencilerin Türkçe derslerine ilişkin tutumlarına ve Türkçe dersindeki başarılarına etkisini, haftada 2 ders saati olmak üzere 12 hafta boyunca, ntest-son test uygulayarak araştırmıştır. Araştırmaya göre, yaratıcı yazma teknikleri geleneksel yazma tekniklerine göre daha başarılı olmuş, Türkçe dersindeki başarılarını kabul edilebilir düzeyde arttırmış, öğrencilerin söz varlıklarını arttırmıştır (Kuva, 2008, s. 113).

Temizkan (2011), “Yaratıcı yazma etkinliklerinin öykü yazma becerisi üzerindeki etkisi” isimli çalışmasının amacı, yaratıcı yazma etkinliklerinin yükseköğretim ğrencilerinin öykü türünde metin yazma becerileri üzerindeki etkisini belirlemektir. Çalışmayı ntest sontest kontrol gruplu model kullanılmış, araştırmacı tarafından “yk yazma becerisi lği” kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, yaratıcı yazma etkinliklerinin uygulandığı grubun kontrol grubuna göre öykü yazma becerileri etkili bir şekilde farklılaşmıştır (Temizkan, 2011, s. 929).

Sever (2013), “Süreç temelli yazma modellerinin ilkokul dördüncü sınıf ğrencilerinin yazılı anlatım ve yaratıcı yazma becerilerine etkisi” ni incelediği çalışmasında yarı deneysel model kullanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, Analitik Yazma ve Değerlendirme Modeli’ne göre hazırlanan yazma alışmalrı, öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini olumlu yönde etkilemiştir (Sever, 2013, s. 89).

Maltepe (2006). “Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasının amacı, Türkçe derslerindeki yazma becerilerinde yaşanan sorunlara, yaratıcı yazma yaklaşımının hangi boyutlarında zm bulunabileceğini belirlemektir. Bu çalışmada 6, 7 ve 8. Sınıf ğrencilerinin yazılarının yaratıcı yazma yaklaşımı açısından değerlendirmek için bir lme aracı tasarlanarak uygulanmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre, yaratıcı yazma için hazırlık gerektiren etkinliklerin yetersiz olduğu, fakat yaratıcı yazma sürecinin hazırlık sürecine göre daha etkili olduğu saptanmıştır. Araştırmanın nitel boyutundan elde edilen verilere göre, Türkçe dersindeki başarının

artmasının öğrencilerin dilbilgisi ve noktalama kurallarına uyma konusunda daha yetkin olduklarını ortaya koymaktadır (Maltepe, 2006, s.191).

Korkmaz (2015), “Yaratıcı yazma yönteminin 6. Sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlilik algılarına, yazmaya ilişkin tutumlarına ve yazma becerisi akademik başarılarına etkisi” başlıklı çalışmasını haftada 2 saat olmak üzere 12 hafta boyunca yapılan yazma dersi incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, yaratıcı yazı yönteminin geleneksel yazı yöntemine göre, öğrencilerin Türkçe dersindeki başarılarını ve derste tutumlarını olumlu etkilemiştir (Korkmaz, 2015, s. 124).

Akıllı (2012), “İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve yaratıcılık düzeylerinin değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada, öğrencilerin yaratıcılıklarının ve eleştirel düşünme eğilimlerinin cinsiyete, ebeveyn okuryazarlık durumuna ve aile gelir düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmada, kız çocuklarının eleştirel düşünme eğilimlerinin erkek çocuklara göre daha fazla olduğu sonucuna rastlanmıştır. Babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin babası ortaokul ve lise mezunu olanlara göre fazla iken, üniversite ve üstünü okuyan öğrencilerin babası ortaokul mezunu olanlardan fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anne eğitim düzeyinin öğrencilerin eğitim düzeyine bağlı olmadığı da görülmüştür. Yine öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerinin aile gelir düzeyine bağlı olmadığı bu araştırma ile söylenebilir (Akıllı, 2012, s. 42).

Tulgay’ın ergenler üzerine yaptığı bir araştırma sonucuna göre; bireylerin yaratıcılıkları, anne ve babalarının eğitim durumlarına göre de farklılık göstermektedir. Eğitimli anne ve babaya sahip olan bireylerin daha yaratıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tulgar, 1997).

Yapılan bir araştırmada, sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan 1. Sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünme düzeyleri ile eleştirel düşünme düzeylerinin arasındaki ilişki incelenmiştir. Yaratıcı düşünme düzeyleri için Torrance Yaratıcı Düşünme Testi, eleştirel düşünme düzeyleri için ise California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, kızların erkeklere göre yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu ama buna rağmen eleştirel düşünme eğiliminde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı

çalışmada yaratıcı ve eleştirel düşünmenin mezun olunan liseye göre farklılık göstermemesi dikkat çekmiştir ki aslında bu beklenmeyen bir durumdur. Akademik başarıları ile yaratıcı düşünme arasında düşük de olsa anlamlı bir ilişki olmasına rağmen, eleştirel düşünme ile akademik başarı arasında ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada anne eğitim durumunun yaratıcı düşünme üzerine olumlu bir etkisi bulunmuş, babanın eğitim durumu ile yaratıcı ve eleştirel düşünme arasında bir farklılık göstermediği anlaşılmıştır. Bu araştırmada en önemli sonuç; yaratıcı düşünme ile eleştirel düşünme arasındaki ilişkinin pozitif yönde olmasıdır. Bu çalışma, iki üst düzey düşünmenin arasındaki önemli ilişkiyi doğrulamaktadır (Gök ve Erdoğan, 2011, s. 45-48).

Beşinci sınıf öğrencilerinde öğretim yöntemi ve cinsiyetin fen başarısı, matıksal ve yaratıcı düşünme yeteneğine etkilerini araştıran bir çalışmada yaratıcı düşünme yeteneğini ölçmek için Torrance'nin yaratıcılık testinin şekilsel formu kullanılmıştır. Çalışmanın bu kısmı ile ilgili elde edilen verilere göre, cinsiyetin ve fen başarısının yaratıcı düşünme yeteneği üzerinde etkileşimi anlamlı olmakla beraber, istatistiksel bir anlamlılık bulunamamıştır (Aksu, 1988).

Yılmaz (2008), "Başarılı ve başarısız 7. Sınıf öğrencilerinin Türkçe derslerinde kullandıkları okuma stratejileri ve yaratıcılık düzeyleri" başlıklı çalışmasında, 7. Sınıf öğrencilerinin okuma strateji düzeyleri ve yaratıcılık düzeyleri (akıcılık, esneklik ve özgünlük) arasındaki ilişkiyi incelemek için Torrance Yaratıcı Düşünme Testi'nin Sözel A Formunu kullanmıştır. Araştırmanın sırasında, başarılı ve başarısız öğrencilerin okuma strateji ve yaratıcılık düzeyleri belirlenmiştir. Sonuçta, başarılı öğrencilerin başarısız öğrencilere göre okuma anlama stratejileri arasında önemli fark olduğu gözlenmiş, yine başarılı öğrencilerin yaratıcılık ortalamalarının başarısız öğrencilere göre yüksek çıkmasına rağmen yaratıcılık düzeyleri arasında önemli bir farka rastlanmamıştır (Yılmaz, 2008, s. 91).

Işık ve Saygılı (2015), yaratıcılığı geliştirme tekniklerinin öğrenilmesinin yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkisini incelerken Torrance Yaratıcı Düşünme Ölçeğinin Sözel Formunu kullanmışlardır. Araştırmanın sonucuna göre, yaratıcı

düşünme tekniklerinin öğrenilmesinin yaratıcı düşünmeyi geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır (Işık ve Saygılı, 2015, s. 137).

Saracaloğlu, Akamaca ve Yeşildere (2006), bir çalışmalarında proje tabanlı öğrenmenin önemi üzerinde durmuştur. Yaptıkları araştırmada, özellikle fen ve matematik dallarının soyut kavramlar içermesinden ötürü proje tabanlı öğrenme için öğrenme için uygunluğu anlatılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, problem çözebilen, yaratıcı, eleştirel düşünebilen bireyler için proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, etkilidir (Saracaloğlu, Akamaca ve Yeşildere, 2006, s. 13).

Bölüm 3

Veriler ve Yöntem

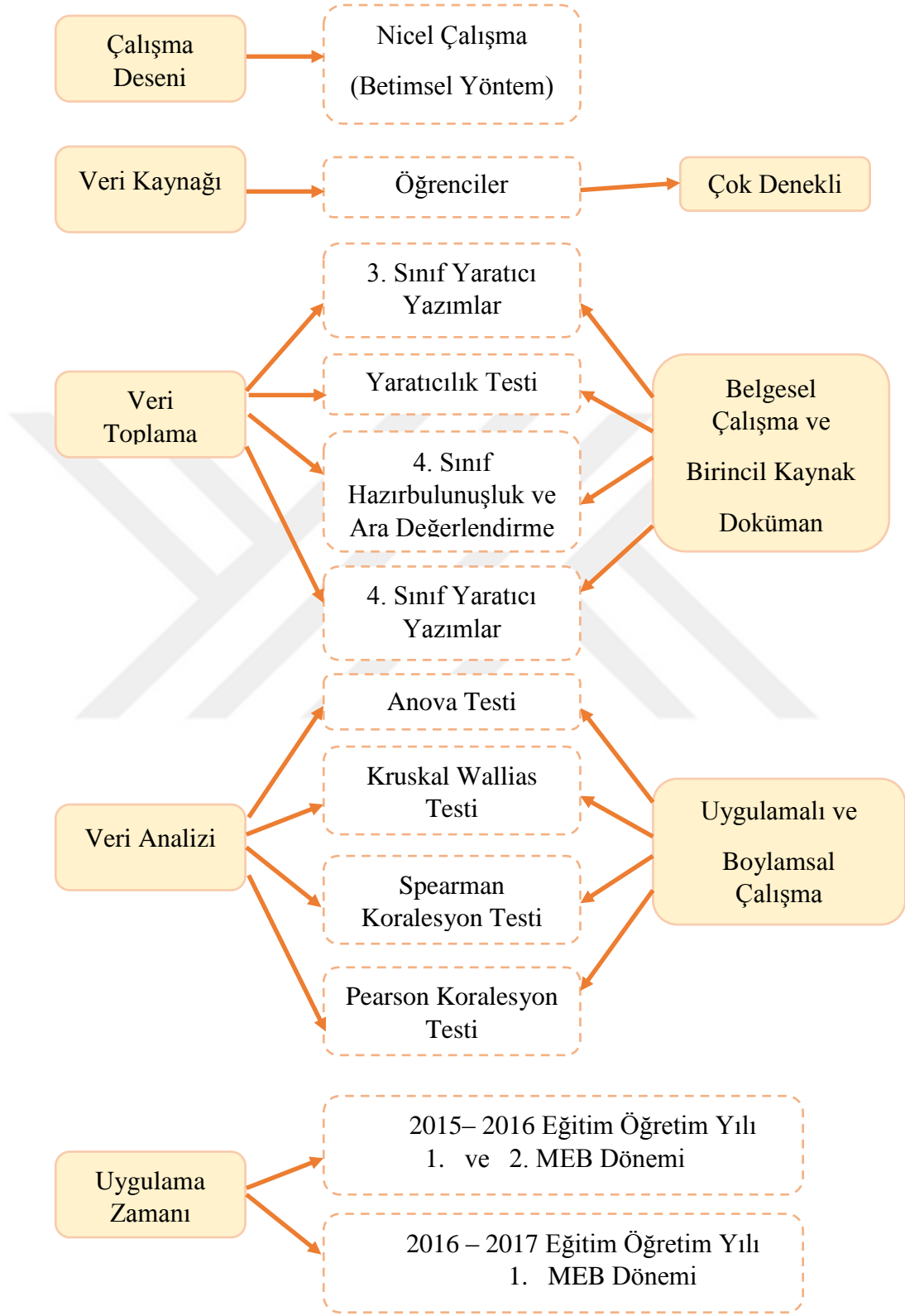
Bu bölümde, araştırma modeli, katılımcılar, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizleri hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırma, üçüncü sınıf Türkçe dersinin yazma becerisinin genel amaçları çerçevesinde, hedef kazanımları bakımından betimlenen ve tanımlanan bir araştırmadır. Nicel olan bu çalışmada, ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde verilen ve zaten yapılmakta olan yaratıcı yazma çalışmalarını; yaratıcılık ve yazma becerilerinin sürecini ve sonucu, değerlendirmeleri derinlemesine incelemek amacıyla betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışma, veri toplama tekniklerine göre doküman araştırması; amacına göre uygulamalı araştırmadır. Kullanılan verilerin bu çalışma için toplanmasından dolayı birincil, aynı gruptan farklı zamanlarda toplanması nedeni ile boylamsaldır. Bu çalışma, katılımcı sayısına göre de çok deneklidir (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2014).

Bu süreçte, ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın genel hedef kazanımlarından eleştirel ve yaratıcı düşünebilen bireyler yetiştirmek için Türkçe dersleri içerisinde tasarlanan yaratıcı yazım çalışmaları incelenmiştir. Yaratıcı yazım çalışmaları ile öğrencilere, kendi özgün öykülerini geliştirme fırsatları sağlanmıştır. Yaratıcı yazım çalışmalarından elde edilen edimler doğrultusunda yaratıcılık testi uygulanmıştır. Öğrenciler dördüncü sınıfa geçtiklerinde Türkçe hazırbuluşluk ve ara değerlendirmeleri ile karşılaştırmalar yapılmıştır.

Nitel araştırmalarda anlama ve derinlemesine inceleme söz konusu iken nicel araştırmalarda temel yaklaşım genellemedir. Bu araştırmada öğrencilerin yazım çalışmalarını derinlemesine incelerken, bir yandan da uygulanan etkinliklerin, yaratıcılığı destekleyip desteklemediği hakkında bir genellemeye varmak amaçlanmıştır. Bu betimsel araştırmada, nitel veriler, nicel verilere çevrilerek araştırma sorularına cevaplar aranmıştır.

Şekil 5. Çalışma Modeli

3.2 Evren ve Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcıları, İstanbul'daki bir özel okulun üçüncü sınıf öğrencileridir. Bu öğrenciler belirlenirken, seçkisiz olmayan, amaçsal örneklemeden uygun (elverişli) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Seçkisiz olmayan amaçsal örnekleme, zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle, bilgi açısından zengin olan bir durumu derinlemesine incelemek için, örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2014). Kolay ulaşılabilir yani elverişli durum örnekleme tercih edilmesinin nedeni, araştırmaya hız ve pratiklik sağlamaktır (Yıldırım ve Şimşek 2013).

Araştırmanın ilk kısmına, ilköğretim birinci kademenin 3. Sınıf düzeyinde bulunan 98 öğrencinin Türkçe dersi yazma becerileri genel amaçları doğrultusunda hedef kazanımları göz önüne alınarak yazmış oldukları yaratıcı yazılar, verilerimizin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Burada bulunan 5-6 kadar öğrenci, özel durumlarından dolayı sosyalleşmek amacıyla okulda olmalarından dolayı dışarda tutulmuştur. Araştırmanın ikinci kısmı olan yaratıcılık testine bu öğrencilerden 2 birey o gün okula gelmedikleri için 96 birey katılmıştır. Araştırmanın üçüncü kısmında ise bir sonraki sene, aynı öğrenciler 4. Sınıfa geçtiklerinde elde ettiğimiz yazılı ölçme değerlendirmeler oluşturmaktadır. Aynı öğrencilerden 10 birey okul değiştirdiği için 88 bireyin yazılı ölçme ve değerlendirmeleri üzerinden; yaratıcılık puanları ile başarı ortalamaları karşılaştırılmıştır. Yapılan incelemeler denek kaybından bağımsızdır.

Tablo 1

Katılımcıların 3. Sınıfta Şubelere Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

		3. Sınıf Şubeleri					
		A	B	C	D	E	Toplam
Cinsiyet	Kız	9	11	9	11	11	51
	Erkek	11	8	10	9	9	47
Toplam		20	19	19	20	20	98

Bu tabloya göre, 3. Sınıfta katılımcılar cinsiyete göre dengeli dağılmıştır.

Tablo 2

Katılımcıların 4. Sınıfta Şubelere Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

		4. Sınıf Şubeleri					Toplam
		A	B	C	D	E	
Cinsiyet	Kız	10	10	11	10	7	48
	Erkek	9	8	7	9	11	44
Toplam		19	18	18	19	18	92

Bu tabloya göre, 4. Sınıfta katılımcıların cinsiyete göre şubelere dağılımı dengelidir.

Tablo 3

Katılımcıların 3. ve 4. Sınıflarda Şubelere Dağılımı

		4. Sınıf Şubeleri					Toplam
		A	B	C	D	E	
3. Sınıf Şubeleri	A	3	4	4	3	4	18
	B	5	5	0	5	3	18
	C	5	0	5	5	3	18
	D	0	6	5	4	3	18
	E	6	3	4	2	3	18
Toplam		19	18	18	19	16	90

Bu tablo katılımcıların 3. sınıftan 4. Sınıfa geçişte şubelere yerleştirilirken sistematik bir yanlılıktan kaçınıldığını göstermektedir.

3.3 Verilerin Toplanması

3.3.1 Veri kaynakları. Değerlendirmenin katılımcıları çalışmanın yapıldığı özel okulda bulunan ilköğretim 3. sınıf öğrencileridir. Okul yönetimi öğrencilerin yaratıcı yazım çalışmalarına katılmasına ve verilerin incelenmesi için izin vermiştir. Ancak çalışmada kurum adı ve öğrenci isimlerinin kullanılmasından kaçınılmıştır.

3.3.2 Veri toplama araçları. Veri toplama aracı öğrencilerin yaratıcı yazılarıdır. Önce ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazım çalışmaları incelenmiştir. Bu yazım çalışmalarının ürünü olan edimlerden yola çıkarak yaratıcılık testi oluşturulmuştur. Öğrenciler bir sonraki sene 4. sınıfa geçtikleri zaman sene başında

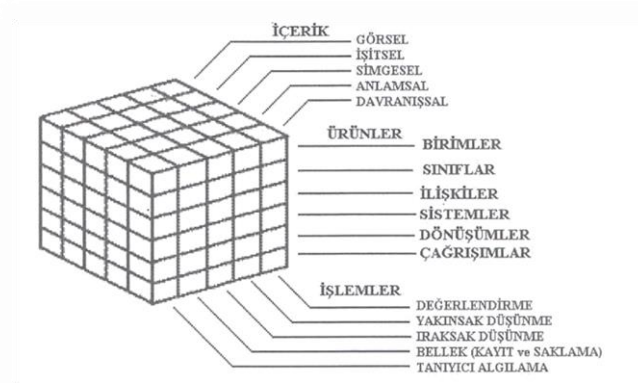
alınan hazırbulunuşluk notları ile altı hafta sonra yapılan ara değerlendirme sonuçları kullanılmıştır. Daha sonra 4. Sınıfta yazmış oldukları bir yaratıcı yazım çalışması da karşılaştırma ölçütü olarak kullanılmıştır. Bu aşamalar aşağıda detaylı olarak verilmiştir.

- **Çalışmanın 1. Aşaması:** Araştırmanın yapıldığı okulda bulunan sınıf öğretmenleri, İlköğretim üçüncü sınıf Türkçe yazma genel amaçları doğrultusunda, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi geliştirmek, Türkçe dilinin özelliklerini, yazılı anlatım ilkelerini kullanarak yazma alışkanlığını geliştirmek amacıyla, yazma becerisi hedef kazanımlar doğrultusunda bir yazma komitesi oluşturmuşlardır. Okulda, yaratıcı yazım süreci yaratıcı okuma yapma isteğiyle başlamıştır. Başlangıçtaki amaç, öğrencileri yaratıcı dramayı kullanarak okumaya heveslendirmektir. Bununla ilgili olarak okulda bir atölye çalışması yapılması düşünülmüş ve buna uygun örnek bir plan hazırlanmıştır. Hazırlanan çalışma, akademik kurul ve okul müdürleriyle paylaşılmıştır. Çalışma beğenilince bağımsız bir çalışma olarak uygulamak yerine, ders planına aktarabileceği kararı alındı. Bunun üzerine haftada bir saat yaratıcı yazım ders saati olarak ders planlara yansımıştır. Öğretmenler tarafından oluşturulan bu komite ile 21. yüzyıl becerilerinden yaratıcılığın, öğrencilerin ilköğretim düzeyinden itibaren geliştirilmesi için, yaratıcı yazım alanında araştırmalar yapılmıştır. Yaratıcı yazı derslerinin nasıl ilerletileceğini, öğrencilerin nasıl yönlendirileceğini ve beklentilerin ne olacağını daha iyi görebilmek adına sürecin başında, yaratıcı okuma/yazma ve yaratıcı düşünme konularında eğitim danışmanı Nilay Yılmaz okula davet edilmiştir. Komitedeki öğretmenler ile birlikte yaratıcı yazımı geliştirecek etkinlikler tasarlanmış, ders planları ve çalışmalar hazırlanmış, kararlar alınmıştır. Bir sonraki sene o kararlarla birlikte yaratıcı yazı kaynakları geliştirilmeye devam edilmiştir. Komitede öğretmenler tarafından alınan kararlar doğrultusunda bir Türkçe ders saati yaratıcı yazıya ayrılmıştır. Yaratıcı yazım konusunda sadece sınıf çalışmaları değil, ev çalışmaları da hazırlanmıştır. Haftalık veya aylık olarak hazırlanan yaratıcı yazım sınıf ve ev çalışmaları ile öğrencilerin

yazma ve yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. 2016 Eylül ayından itibaren bu okulda bulunan 3. Sınıf öğrencileri, yaratıcı yazım başlığı altında belirlenen yaratıcı yazım sınıf çalışmalarını ve etkinliklerini yapmışlar, zaman zaman ev çalışmaları ile de yaratıcı yazımlarını geliştirmeye yönelik çalışmışlardır. Yaratıcı yazılarını bir defterde toplayan 98 öğrencinin çalışmaları, tez çalışması için tek tek bir MS exel dosyasına kaydedilmiştir. Katılımcıların, yaratıcı yazılarında, kullandıkları sözcükler ve noktalama işaretleri sayılmıştır.

- **Çalışmanın 2. Aşaması:** Eğitimin yaratıcılığın desteklenmesinde katkıda bulunup bulunmadığını araştırmak için, aynı öğrencilere ekte bulunan “yaratıcılık testi” geliştirildi.

Öğrencilerin yaratıcılıklarını ölçmek istediğimiz testte Guilford’un (1959) “Üç Boyutlu Zekâ Modeli” yaratıcılık ve ıraksak düşünmenin birbiri ile olan ilişkisinden yararlanılmıştır. Guilford’un zekâ modeline göre yaratıcılık zekânın bir alt bileşenidir. Bu modele göre yaratıcılık için gerekli olan düşünme ıraksak düşünmedir. Esnek, özgün ve en çok verim alınabilecek bir işlem olan ıraksak düşünme, tek bir odaktan çeşitli yönlere doğru yayılan bir düşünmedir. Bu yüzden yaratıcılık için ıraksak düşünme gereklidir. Bir nesneyi farklı kullanım alanlarında değerlendirmek, bir sözcükten yola çıkarak farklı çağrışımlarla farklı sözcüklere ulaşabilmek, bir malzeme ile birden fazla ve farklı niteliklerde sistemler tasarlamayı düşünmek, ıraksak düşünmeye örnek olarak verilebilir (Baykal, 2009, s. 37, 38).

Şekil 6. Guilford’un Zekâ Küpü.

(Bu çalışmalara dayalı olarak tasarım yapılmış, aşağıdaki sorular saptanmıştır.)

Öğrencilerin sözel verimlilikleri esneklik, bireysellik, özgünlük nitelikleri ile değerlendirilebilir. Guilford'a göre yaratıcılık, zekânın bir alt boyutudur. Yaratıcılık, çeşitli içeriklerle ve farklı nitelikteki ürünlerin elde edildiği ırsak bir işlemdir. Verimlilik, ırsak düşüncede bir ölçü; özgünlük, yaratıcılığın en önemli göstergesi; esneklik, herhangi bir kurala bağlı olmayan, aykırı seçenekler üretmektir (Baykal, 2009). Yaratıcılık testini geliştirirken öğrencilerin süreç içerisinde yazdıkları yaratıcı yazım çalışmalarından yola çıkıldı. İlk iki soru bu çalışmadan esinlenerek belirlendi.

1) Aşağıdaki kutucuklara "en" ile biten kelimeler yazalım. (örn: ben, sen)

2) Aşağıdaki kutucuklara içinde "a" olan kelimeler yazalım. (örn: ankara)

Şekil 7. Yaratıcılık testi 1. ve 2. Soru.

Yapılan bu yaratıcı yazım çalışmalarına dayalı olarak sözcükler belirlendi. Öğrencilerin sıklıkla kullandığı sözcüklerden yola çıkarak özellikle 3. Soru oluşturuldu.

3) Aşağıdaki kelimeleri okuyalım. Her kelime ile ilgili aklına gelen 3 kelimeyi yazalım. (örn: ağaç → yaprak, çiçek, yeşil)

Balık → ,

Hamsi → ,

Eşya → ,

Masa → ,

Meyve → ,

Elma → ,

Taşıt → ,

Araba → ,

Şekil 8. Yaratıcılık testi 3. Soru.

Bir saat ile neler yapabilirsiniz? Her satıra bir fikir yazalım.	
	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Bir ayakkabı bağı ile neler yapabilirsiniz? Her satıra bir fikir yazalım.	
	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Bir adet 1TL'lik bozuk para ile neler yapabilirsiniz? Her satıra bir fikir yazalım.	
	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Şekil 9. Yaratıcılık testi 6. Soru.

Yaratıcılık testi Haziran ayında beş şubeye ayrılmış 98 öğrenciye uygulandı. Katılımcılara 40 dakika süre verildi; cevaplama için sessiz ve aydınlık ortam ve koşullar sağlandı. Test 5 ayrı gruba, sabah saatlerinde ama farklı gün ve derslerde uygulanmıştır. Öğrencilerin sözel verimliliklerine ve zihinsel dışavurumlarına bu test çerçevesinde bakılmıştır.

- **Çalışmanın 3. Aşaması:** 2017 yılında 4. Sınıfa geçen katılımcıların, ilk ölçme ve değerlendirme başarı notları alınmıştır. Başarı ve yetenek arasındaki ilişkiler ve sınıflar arası başarı açısından farklılaşıp farklılaşmadığı ile yetenek açısından farklılaşıp farklılaşmadığına, ayrıca diğer derslerdeki başarılarla arasındaki istatistiksel ilişkiye bakılacaktır.
- **Çalışmanın 4. Aşaması:** 2017 yılında 4. Sınıfa geçen katılımcıların, Türkçe derslerinde okudukları, Betül Avunç'un yazdığı "İkiz Gezginler İstanbul'da" adlı kitabın "İo'nun Torunu" isimli bölümü tüm şubelerde okunduktan sonra, o bölüm ile ilgili hazırlanan yaratıcı yazım çalışması katılımcılara verilmiştir. "Ben Hera olsam,..." ya da "Ben Zeus olsam,..." seçeneklerinden birini ya da

her ikisini seçen katılımcılar hikayeye göre, yaratıcılıklarını da kullanarak yazılarını yazmışlardır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar Guilford modeline göre içerik olarak anlamsal, işlem olarak ıraksak düşünme ve ürün olarak da sistem kabul edilmiştir (Baykal 2009).

3.3.3 Veri analizi. İlk aşamada 2015-2016 eğitim öğretim yılının Eylül ayında, ilköğretim 3. Sınıf öğrencilerinin yazmaya başladığı yaratıcı yazım çalışmaları; ikinci aşamada ise aynı yılın haziran ayında, aynı öğrencilere uygulanan yaratıcılık testine verilen yanıtlar da bilgisayara aktarılmıştır. Yine aynı öğrenciler 4. Sınıfa geçtiklerinde yapılan “Ben Hera olsam/Ben Zeus olsam,...” isimli yaratıcı yazımları da bilgisayar ortamına kaydedilmiştir. Her üç veri, MS exel olanakları kullanılarak analiz edilmiş, sözcük ve cümle sayımları yapılmıştır. Aralarındaki korelasyon değerleri için ise SPSS programı kullanılmış, Anova testi yapılmıştır.

3.3.4 Geçerlik. Yaratıcılık testinin kapsam ve yapı geçerliği incelenmiştir.

Yaratıcılık testinin kapsamı: İçerikte sözel, işlem olarak ıraksak düşünme, ürün olarak ise birimler, sistemler ve çağrışımlar alt boyutlarından oluşturulmuştur. Bu boyutlardaki edimsel verimlilik sayımlarla ölçülmüş; esneklik ve özgünlük «öğretmen kanıları» ile derecelendirilmiştir.

Yaratıcı yazım çalışmaları ve yaratıcılık testinin içeriği öğrencilerin yaratıcı yazım çalışmaları sürecinde kendilerinin ürettikleri sözel metinlerden seçilmiştir.

Yapısal geçerlikte; yaratıcılık testi, Guilford Üç Boyutlu Zeka Modeline uygun olarak hazırlanmıştır. Guilford zekâ küpü, şekil 5 incelendiğinde teorik olarak yaratıcılık test sorularını incelediğimizde; içerikte sözel, işlem sırasında ıraksak düşünme ve ürün olarak olarak ise aşağıdaki tablodaki gibi gruplanmaktadır;

Tablo 4

Guilford Zekâ Küpüne Göre Yaratıcılık Ölçeğinin Alt Boyutları ve Yaratıcılık Testi

Boyut	Bölüm	Yaratıcılık Test Soruları
4.01	Sözcük Bulma Üretkenliği	Soru 1 ve 2
4.02	Kavramsal Çağrışım Üretkenliği	Soru 3

4.03	Denencel Düşünce Üretkenliği	Soru 4
4.04	Özgün Düşünce Verimliliği	Soru 6
4.05	Sözel Anlam Verimliliği	Soru 5

Yaratıcılığın sözel verimliliği burada ölçülmüştür. Şekil 7'ye göre, yapısal olarak testte, sözel içerik üzerinden birimler üreten ıraksak düşünme, yine sözel içerikte ıraksak çağrışımlar geliştirme gibi sorular yer almaktadır.

3.3.5 Güvenirlik. Öğrencilerin yaratıcılıkları öğretmen tarafından yapılan ve yakınsak becerileri ölçen bir sınavla değil, ıraksak becerileri ölçen yaratıcılık testi ile sınanmıştır. Dolayısı ile güvenirlik, yaratıcılık testi ile sınırlıdır. Diğer incelenen çalışmalar ise MEB hedefleri doğrultusunda okul öğretmenlerinin hazırladığı sınıf çalışmaları ve sınavlardır.

Yaratıcılık testinin 4. sorusu ve sonrasındaki soruları için üç farklı öğretmen tarafından puanlama yapılmıştır. Puanlama tüm sorular için, en yaratıcı cevaba 5, en az yaratıcı olan cevaba 1 verilecek şekilde uygulanmıştır. Yaratıcılık testinin güvenirliliği için puanlama ve denekler arası sıralama güvenirlilikleri incelenmiştir.

Tablo 5

Yaratıcılık Testi Puanlama Güvenirliliği

Puanlama Güvenirliliği		Katılım	İlişki Katsayısı		Ortalama Puan Farkı	
		N	Pearson	Rassallık	Fark	Rassallık
Puanlayıcı 1	Puanlayıcı 2	96	0.843	0.000	0,385	0,638
Puanlayıcı 1	Puanlayıcı 3	96	0.873	0.000	9,063	0,000
Puanlayıcı 2	Puanlayıcı 3	96	0.825	0.000	8,677	0,000

Puanlama güvenirliliği için SPSS programında Pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Korelasyon testi, hem korelasyon hem de düzey bakımından yapılmıştır. Düzeyde bir puanlayıcı diğerlerinden düşük puanladığı görülmüştür. Ancak korelasyon yüksek olduğu için puanlama dışında tutulmamıştır.

Puanlayıcıların birbirleri ile tutarlı bir şekilde puanlama yaptığı görülmektedir. Puanlayıcılar arasında sıralama bakımından fark göstermemektedir. Bu tabloya göre

puanlayıcıların tesadüfen tutarlı bir puanlama yapabilme olasılıkları oldukça küçük olduğu için dolayısıyla birbirlerinden bağımsız olarak yaptıkları puanlama güvenilirdir.

Tablo 6

Yaratıcılık Testi Denekler Arası Sıralama Güvenirliği

	Katılım	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Puanlayıcı 1	96	23	0,758
Puanlayıcı 2	96	23	0,704
Puanlayıcı 3	96	23	0,708
Karma Ortalama	96	31	0,788

İç tutarlılık göstergesi olarak, denekler arası sıralama güvenirliği için Cronbach Alpha kullanılmıştır. Her puanlayıcıya ayrı ayrı ve sonrakarma olarak Alpha değerini hesapladığımızda ($0,60 \leq \alpha < 0,80$) testin oldukça güvenilir olduğu görülmektedir.

3.4 Sayıtlar

- 1) Ölçümlere ayrılabilen süreler yeterlidir;
- 2) Katılımcılar yaratıcılık testini isteyerek ve içtenlikle yanıtlamışlardır;
- 3) Katılımcıların edimleri etkileşimsiz ve bireyseldir;
- 4) Yaratıcı yazı ve yaratıcılık testinde sözcük ve cümle sayımlarından elde edilen sayılar sözel verimliliklerin ölçütü olarak kabul edilmiştir.
- 5) Tasarlanan etkinlik dışındaki etkenler bütün katılımcılar için aynıdır;
- 6) Yaratıcılık testinde sözcükler ve cümleler eşdeğer birimlerdir;
- 7) Yaratıcılık testinde puanlayıcılar tarafından cümlelere verilen puanlar eşit aralıklıdır;
- 8) Yapılan ölçümlere göre uygulanan ilişkisel ve karşılaştırmalı yöntemlerde parametrik olmayan teknikler kullanılmıştır.
- 9) Yaratıcı yazım çalışmalarında cümleler eşdeğer birimlerdir;
- 10) 4. Sınıfın ilk haftasında yapılan hazırbulunuşluk testinin geçerli olduğu kabul edilmiştir.

3.5 Sınırlılıklar

- 1) Çalışma yapılan okulun, ilköğretim birinci kademesinde birincil hedef öğrencilerin sosyalleşmesidir. Bundan dolayı güdülenme farklılıkları denetlenememiştir.
- 2) Yaratıcılık Testi için katılımcılara dışsal güdüleyiciler verilmemiş; kendi içsel başarı güduları ile yetinilmiştir.
- 3) Akademik başarı, katılımcıları yargılayacak bir şekilde değerlendirilmemiş, öğrencilere bu doğrultuda birer başarı puanları verilmemiştir. Elde edilen sayısal veriler betimleyici ve tanımlayıcıdır.
- 4) Şubelerdeki öğrenci sayısı az olduğu için ilişkisel çözümlenmeler şubelere göre ayrı ayrı yapılmamıştır.
- 5) İraksaklık ölçüsünde sıfır puanın yaratıcılık sayılmasına karşı bir önlem geliştiremediğimiz için hiç kullanılmamıştır.
- 6) Katılımcılardan bazıları 3. Sınıftan 4. Sınıfa geçerlerken okul değiştirdikleri için denek kaybı yaşanmıştır. Yapılan incelemeler denek kaybından bağımsızdır.

Bölüm 4

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların cinsiyet, sınıf dağılımları gibi değişkenler açısından değerlendirmeye yönelik bulgular, ön bilgi olarak verilmiştir. Araştırma sorularına yönelik bulgular ise SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin parametrik olmamasından ve grupların sayıca az olmasından dolayı gruplar arası farklılıklar için Kruskal Wallias testi; değişkenler arası ilişki için ise Spearman korelasyon testi uygulanarak nicel sonuçlara ulaşılmıştır.

4.1 Araştırma Sorularına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin ilköğretim birinci kademenin 3. Sınıfında bulunmasından dolayı herhangi bir yargılayıcı bir değerlendirme yapılmamıştır. Bunun için öğrencilerin yaratıcı yazılarını verimlilik ve sözel üretkenlik açısından değerlendirmek için cümle ve sözcük sayımları incelenmiştir. Öğrenciler 4. Sınıfa geçtiklerinde, Türkçe dersinde ilk hafta uygulanan ölçme ile hazırbulunuşluk düzeylerine bakılmıştır. Eğitim öğretim başladıktan altı hafta sonra ise Türkçe dersinde bir ara değerlendirme ile öğrencilerin ders başarıları karşılaştırılmıştır.

Tablo 7

Cümle Sayılarına Göre Betimsel İstatistikler

		yy3_cum	tst_cum	yy4_cum	TRK_Haz	Trk_Hf6
Katılımcılar	Katılm	98	95	92	92	92
	Eksik	2	5	8	8	8
Ortalama		37,78	66,71	8,24	72,83	79,21
Ortanca		35,00	69,00	7,00	73,50	81,50
Tepe-Değer		31	64 ^a	5	64 ^a	84
Std. Sapma		20,271	12,935	5,187	15,638	12,836

Birden fazla tepe-değer var; en küçüğü gösterilmektedir.

Yukarıdaki verilerle gelişimsel karşılaştırmalar yapılamayacağı için ilişkisel çözümlenmeler yapılmıştır.

Tablo 8

Cümle Sayılarına Göre İlişkisel İstatistikler

		tst_cum	yy4_cum	TRK_Haz	Trk_Hf6
yy3_cum	Spearman	,162	,111	,220*	,087
	Manidarlık	,116	,296	,037	,414
	Katılım	95	90	90	90
tst_cum	Spearman		,131	,328**	,290**
	Manidarlık		,228	,002	,006
	Katılım		87	87	87
yy4_cum	Spearman			,052	-,113
	Manidarlık			,625	,285
	Katılım			92	92
TRK_Haz	Spearman				,520**
	Manidarlık				,000
	Katılım				92

Araştırma sorularımız üzerinden bu bulguları aşağıdaki gibi organize ederek inceleyelim;

- 1) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım cümle edimleri (yy3) ile 4. sınıfın başında, eğitim öğretimin ilk başladığı hafta öğrencilere uygulanan hazırbulunuşluk edimleri arasında ilişki var mıdır?**

İlköğretim 3. Sınıf öğrencilerinin 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı içerisinde Eylül ve Nisan ayları arasında, Türkçe dersleri çerçevesinde yazmış oldukları yaratıcı yazım çalışmaları edimleri yaratıcı yazım sözcük verimi ve cümle üretkenliğidir. Türkçe dersinde ilk hafta uygulanan ölçme ile hazırbulunuşluğunun edimleri ile ilişkisi için Spearman korelasyon testi uygulanmıştır.

Sözel verimliliği, cümle üretkenliği olarak tanımlamıştık. Tablo 8'e bakıldığında, 3. Sınıfta yapılan yaratıcı yazım çalışmalarındaki cümle üretkenliğinin bir sonraki sene Türkçe hazırbulunuşluğu ile ilişkisine bakıldığında tesadüf ile elde edilemeyecek kadar manidar bir ilişki olduğu ($p < 0,037$) görülmektedir. Bu tabloya göre 3. sınıf yaratıcı yazım, 4. sınıfta ilk hafta yapılan hazırbulunuşluk ile manidar şekilde ilişkilidir. Başka bir deyişle, katılımcıların hazırbulunuşluk düzeyinin oluşmasında, 3. sınıf yaratıcı yazım çalışmalarının katkısı olduğu söylenebilir.

Beydemir'in (2010), yaptığı araştırmanın sonucunda elde ettiği bulgular, yaratıcı yazma çalışmaları sayesinde yazmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği ve yazma becerilerinin de ilerlediği gözlenmiş, yazılarında yaratıcı unsurlara daha çok rastlanmış olduğu yönündeydi. Bizim araştırmamızın yaratıcı yazım çalışmalarının öğrencilerin bir sonraki sene Türkçe dersi hazırbulunuşluk düzeylerini olumlu etkilemesi de bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Araştırmamızın bu kısmı ise alan yazında da belirtildiği üzere Duru'nun (2004) 6. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerinin geleneksel yöntemle yapılan yazı çalışmalarına göre, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine katkısının fazla olduğu sonucunu da doğrulamaktadır.

2) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım cümle edimleri (yy3) ile 4. sınıfın ilk altı hafta sonra öğrencilere uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?

İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı içerisinde Eylül ve Nisan ayları arasında, Türkçe dersleri çerçevesinde yazmış oldukları yaratıcı yazım çalışmaları edimleri yaratıcı yazım çalışmaları sözcük verimi ve cümle üretkenliğidir. 2016-2017 eğitim ve öğretim yılı başladıktan altı hafta sonra ise Türkçe dersinde alınan ara değerlendirme edimleri arasındaki ilişkisi için Spearman korelasyon testi uygulanmıştır. Tablo 8'e göre manidar bir ilişki ($p < 0,414$) bulunmamaktadır. Buradan da yola çıkarak söyleyebiliriz ki, 4. sınıfta altıncı hafta yapılan Türkçe ara ölçüm ile katılımcıların Türkçe dilini kullanımlarında yazım ve noktalama anlamında değerlendirme yapılmıştır. Bu ölçümde yaratıcılıkla ilgili herhangi bir ölçüm ya da ifade bulunmamaktadır. 4. Sınıfta yapılan ara değerlendirme, 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım etkinliklerinden bağımsızdır.

3) 4. Sınıfın başında uygulanan hazırbulunuşluk edimleri ile altı hafta sonra öğrencilere uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?

4. sınıfın başında uygulanan hazırbulunuşluk edimleri ile altı hafta sonra öğrencilere uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişkisi için Spearman korelasyon testi uygulanmıştır. Tablo 8'e bu ilişkiye baktığımızda tesadüf ile elde edilemeyecek kadar ($p < 0,000$) manidar bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu da başarının hazırbulunuşluğa bağlı olduğunu göstermektedir. Ön koşulların başarı için önemli olduğu zaten bilinen bir olgudur. Ausubel (1968), öğrenmeyi etkileyen önemli tek etkenin önkoşullar olduğunu, bu önkoşullarla öğrencilerin ne bildiklerinin ortaya çıkarılarak ona göre öğretim yapılmasının başarı için etkili olduğunu söyler (Ausubel, 1968; akt. Baykal, 2001, s. 234).

4) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım cümle edimleri (yy3) ile 4. Sınıfta yazılan yaratıcı yazım cümle edimleri (yy3) arasında ilişki var mıdır?

Tablo 8'e baktığımızda 3. sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım edimleri (yy3) ile 4. sınıfta yazılan yaratıcı yazım edimleri (yy4) arasında manidar bir ilişki ($p < 0,296$) yoktur. 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazımlar haftada bir, otel, gözler, mağara, ayaklar v.b olmak üzere birbirinden bağımsız konular üzerinde yazılan tüm yaratıcı yazım çalışmalarınıdır. 4. sınıfta okudukları bir kitabın bir bölümüne dair yazılan yaratıcı yazım ise "Ben Hera/Zeus olsam,..." yazısı idi. Her iki yazım edimleri arasında bir ilişki olmamasının nedeni ise her iki yaratıcı yazım çalışmalarının içeriklerinin birbirinden farklı olması olarak gösterilebilir.

5) 3. Sınıfta Haziran ayında uygulanan yaratıcılık testinin cümle edimleri ile 4. sınıfın ilk haftasında katılımcılara uygulanan hazırbulunuşluk ve altı hafta sonra uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?

Tablo 8'e göre, testteki cümle edimleri ile Türkçe hazırbulunuşluk ($p < 0,002$) ve Türkçe başarısı ($p < 0,006$) arasında ilişki vardır. Bunun nedeni içeriğe bağlı olması yani testte üretilen cümlelerin testin içeriğinden etkilenmiyor olması olabilir.

6) 3. Sınıfta Haziran ayında uygulanan yaratıcılık testinin cümle edimleri ile 3. sınıf yaratıcı yazım edimleri (yy3) ve 4. sınıf yaratıcı yazım edimleri (yy4) arasında ilişki var mıdır?

Tablo 8'e göre, testteki cümle sayısı -her ne kadar yaratıcı yazım çalışmalarında kullanılan kelimelerden yola çıkılarak hazırlanmışta olsa bile- yaratıcı yazım çalışmalarında ($p < 0,116$ ve $p < 0,228$) üretilen cümle sayıları arasında bir ilişki yoktur. Yani testte üretilen cümlelerin test içeriğinden etkilenmemelerinden ileri gelmektedir. Bir başka deyişle yaratıcılık testindeki edim, yaratıcı yazım çalışmalarındaki muhtevayı tekrarlamıyor. Bu da yaratıcı yazım çalışmalarını tekrarlamadıklarının göstergesi sayılabileceği için testin geçerliliği hakkında da bir ipucu vermektedir.

7) 4. Sınıfta yazılan yaratıcı yazım cümle edimleri (yy4) ile 4. Sınıfın başında uygulanan hazırbulunuşluk edimleri ve altı hafta sonra öğrencilere uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?

Tablo 8'e baktığımızda 4. Sınıfta yazılan yaratıcı yazım cümle edimlerinin 4. Sınıfın başında uygulanan hazırbulunuşluk edimleri ($p < 0,625$) ve altı hafta sonra öğrencilere uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ($p < 0,285$) anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Katılımcıların 4. Sınıfta yazdıkları yaratıcı yazım edimlerinin başarı düzeylerinden etkilenmeyişi de içeriğe bağlı güdülenmeyle açıklanabilir.

8) Sözel verimlilik ortalamalarında şubeler arasında önemli farklılaşma var mı?

Elde edilen verilerin parametrik olmamasından ve grupların sayıca az olmasından dolayı, sözel verimlilik ortalamalarında şubeler arasında önemli farklılaşma olup olmadığını anlamak için Kruskal Wallias testi uygulanmıştır.

Tablo 9

3. Sınıf Sözel Verimlilik Cümle ve Sözcük Sayılarının Şubelere Göre Dağılımı

Sube4	Katılımcı	Subset for alpha = 0.05 Cümle		Sube4	Katılımcı	Subset for alpha = 0.05 Sözcük	
		1	2			1	2
A	19	30,11		A	19	199,58	
E	16	33,63	33,63	E	16	223,56	223,56
C	18	33,89	33,89	C	18	229,89	229,89
D	19	38,47	38,47	D	19	274,11	274,11
B	18		48,72	B	18		350,89

3. sınıfta yapılan yaratıcı yazım çalışmaları, şubelerde farklı sonuçlar vermiştir. Burada 5 ayrı şubede Türkçe dersine giren öğretmenler farklıdır. Bununla beraber özellikle A şubesinde okula sosyalleşmek amacıyla gelen ve akademik beklentisi olmayan öğrenciler bulunmaktadır. Buradaki farkın öğrenciden kaynaklandığı ifade edilebilir.

Tablo 10

4. Sınıf Sözel Verimlilik Cümle ve Sözcük Sayılarının Şubelere Göre Dağılımı

Sube4	Katılımcı	Subset for alpha = 0.05 Cümle		Sube4	Katılımcı	Subset for alpha = 0.05 Sözcük	
		1	2			1	2
C	18	5,89		C	18	46,00	
D	19	5,95		D	19	50,89	
E	18	6,44		E	18	55,28	
A	19		11,37	A	19		78,32
B	18		11,50	B	18		82,17

4. sınıfta A ve B şubelerinde Türkçe ve Fen dersine giren öğretmen aynı bireydir. C şubesinde ise Türkçe dersine giren öğretmen aynı zamanda Fen Bilgisi, Sosyal bilgiler ve matematik derslerine de girmektedir. Burada A ve B şubesindeki farkın öğretmenden kaynaklandığı yorumlanabilir.

- 9) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım sözcük edimleri (yy3), 3. Sınıfta Haziran ayında uygulanan yaratıcılık testinin sözcük edimleri ve 4. sınıfın ilk haftasında katılımcılara uygulanan

hazırbulunuşluk, altı hafta sonra uygulanan Türkçe ara sınav edimleri arasında ilişki var mıdır?

Tablo 11

Sözcük Sayılarına Göre Betimsel İstatistikler

		yy3_soz	yy4_soz	Tst_Soz	TRK_Haz	Trk_Hf6
N	Katılm	98	92	100	92	92
	Eksik	2	8	0	8	8
Ortalama		262,31	62,58	51,19	72,83	79,21
Ortanca		240,50	63,00	52,50	73,50	81,50
Tepe-değer		102 ^a	46 ^a	72	64 ^a	84
Std. Sapma		153,354	29,425	17,235	15,638	12,836

Yukarıdaki verilerle gelişimsel karşılaştırmalar yapılamayacağı için ilişkiyel çözümlerler yapılmıştır.

Tablo 12

Sözcük Sayılarına Göre İlişkiyel İstatistikler

		Tst_Soz	yy4_soz	TRK_Haz	Trk_Hf6
yy3_soz	Spearman	,120	,146	,228*	,080
	Manidarlık	,239	,169	,030	,454
	Katılım	98	90	90	90
Tst_Soz	Spearman		,045	,245*	,301**
	Manidarlık		,669	,019	,004
	Katılım		92	92	92
yy4_soz	Spearman			,103	-,065
	Manidarlık			,330	,537
	Katılım			92	92
TRK_Haz	Spearman				,520**
	Manidarlık				,000
	Katılım				92

Tüm edimsel değişkenleri cümle ve sözcük temelinde incelediğimiz zaman cümle sayıları ile sözcük sayıları arasında bir oto korelasyon görülmektedir. Buradan yola çıkarak, cümle sayılarına göre elde ettiğimiz verilerle yaptığımız yorumların,

sözcük sayılarına göre elde ettiğimiz verilerle yaptığımız yorumlarla aynı doğrultuda olduğu söylenebilir.

10) 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım sözcük edimleri (yy3), 3. Sınıfta Haziran ayında uygulanan yaratıcılık testinin sözcük edimleri ve 4. sınıf yaratıcı yazım edimleri (yy4) ile yaratıcılık testi uyum edimleri arasında ilişki var mıdır?

Burada artık sadece yaratıcı yazım çalışmalarına bakılacağı için, başarıyı gösteren Türkçe hazırbulunuşluk ve Türkçe ara değerlendirme göstergeleri kullanılmamıştır. Sözel verimliliği yani yaratıcılık ile ilgili boyutu sözcük olarak ele alacağımız için cümle temelli edimleri de kullanılmamıştır.

Tablo 13

Uyum Göstergelerinin Betimsel İstatistikleri

		Ca_uyum_T	AUymTop	xEn_Uy_Top
Katılımcılar	Katılm	95	95	92
	Eksik	5	5	8
Ortalama		256,73	224,43	131,20
Ortanca		252,00	220,00	111,00
Tepe-Değer		153 ^a	200	59
Std. Sapma		78,536	88,150	81,674

Birden fazla tepe-değer var; en küçüğü gösterilmektedir.

Yukarıdaki verilerle gelişimsel karşılaştırmalar yapılamayacağı için ilişkiyel çözümlenmeler yapılmıştır.

Tablo 14'e göre, katılımcılara verilen uyum puanları için, katılımcıların Haziran ayında yapmış oldukları yaratıcılık testinde yazdıkları sözcükler sayılmıştır. Bir sözcüğün grup içinde kullanılma sayısı, o sözcüğü yazan her katılımcının "uyum" puanına eklenmiştir. Böylece en çok ortak sözcük kullanan katılımcı, diğerleri ile en "uyumlu" olandır. Bu şekilde bir ölçüm yakınsaktır. Uyumun tersi ise ayrışma yani özgünlük (ıraksak ~ yaratıcı) olarak kabul edilmiştir. Bu durumda en az kullanılan sözcükleri kullanan katılımcılar en yaratıcı (ıraksak) sayılmıştır. Burada özgünlük seyrek, nadir verilen cevap olarak saptandığında verilmeyen cevaplar yani "sıfır" cevapları, tek nadir olarak verilen cevapla aynı kategoriye girmektedir. Başka bir

deyişle boş cevaplar özgünlük puanını artırmaktadır. Bunun olmaması için ayrıca bir çalışma yapmak gereklidir.

Bu çalışmada uyumsuzluk aranarak, katılımcının ne kadar yaygın cevap verdiği ölçülmüştür. Özgünlük ise, kavramsal olarak uyumsuzluğun tamamlayıcısı niteliğinde dolayısı ile uyumsuzlukla ters orantılı olarak düşüneceğimiz bir kriter olacaktır.

Tablo 14

Uyum Göstergelerinin İlişkisel İstatistikleri

		Tst_Soz	yy4_soz	Ca_uym_T	AUymTop	xEn_Uy_Top
yy3_soz	Korelasyon	,120	,146	-,029	,149	,214*
	Katsayısı					
	Manidarlık	,239	,169	,777	,151	,041
	Katılım	98	90	95	95	92
Tst_Soz	Korelasyon		,045	,007	,303**	,473**
	Katsayısı					
	Manidarlık		,669	,945	,003	,000
	Katılım		92	95	95	92
yy4_soz	Korelasyon			-,107	-,037	,008
	Katsayısı					
	Manidarlık			,322	,737	,945
	Katılım			87	87	84
Ca_Uym	Korelasyon				,257*	,067
	Katsayısı					
	Manidarlık				,012	,527
	Katılım				95	92
AUymTop	Korelasyon					,212*
	Katsayısı					
	Manidarlık					,042
	Katılım					92

Bu tabloda;

xEn_Uy_Top: Yaratıcılık testinde bulunan ilk sorudaki “Sonu en ile biten kelimeler” sözcüklerin toplam sayısıdır.

AUymTop: Yaratıcılık testinde bulunan ikinci sorudaki “içinde a olan kelimeler” sözcüklerin toplam sayısıdır.

Ca_uyum_T: Yaratıcılık testinde bulunan üçüncü sorudaki çağrışım yaratan sözcüklerin toplam sayısıdır, çağrışım uyumsallığıdır.

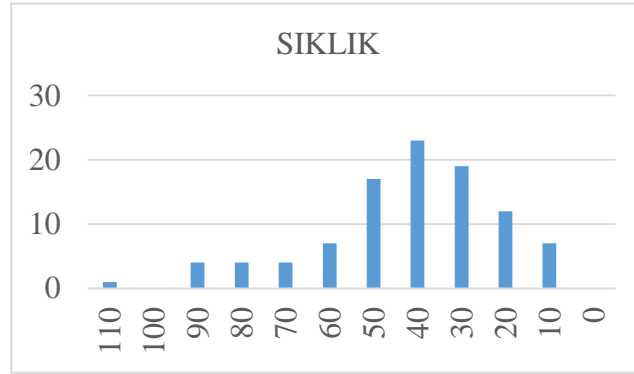
Tablo 14'e göre, yüksek korelasyonlar, bizim araştırmamızda uyumu yani beklenen cevaplar için yakınsak olan herkesin verebileceği, yakınsayabileceği cevapları ölçmektedir. Ca_uyum_T ile AUymTop arasında ve AUymTop ile xEn_Uy_Top manidar bir ilişki vardır. İkisi aynı bilişsel sürecin çeşitli içerikle dışavurumudur. Ca_uyum_T ile xEn_Uy_Top arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Anlamlı ilişki olmamasının nedeni olarak içerik gösterilebilir fakat bunu doğrulamak için farklı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Tablo 14'e göre, yaratıcı yazım çalışmalarında gözlenen edim ile testle ölçülen uyumsallık arasında bir ilişkili yoktur. Bunun nedeni uyumsallık ile özgünlük zıt yönde tanımlanmıştır. Tüm uyum kriterleri ile yaratıcı yazım sözcük sayımları arasında da bir ilişki bulunmaması aralarında bir uyum olmadığı, tersi olarak özgünlüğü ele aldığımızda ise yaratıcılık testinde verilen cevapların özgünlüğünü ortaya koyduğu söylenebilir. Bir başka deyişle herkesin verdiği cevapları vermeyen çocukların yaratıcılıklarını özgünlük açısından ortaya koyduğu yordamlanabilir.

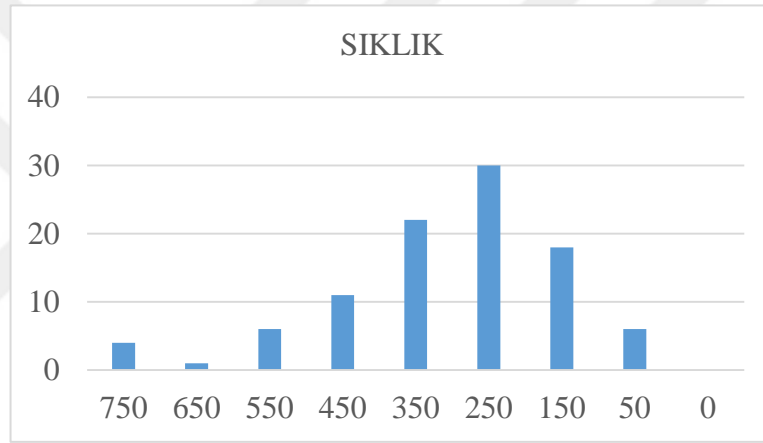
Literatürdeki araştırmalara baktığımızda, Başkök'ün (2012), ilköğretim 7. sınıf öğrencilerine uygulanan yaratıcı yazım etkinliklerinin, öğrencilerin yaratıcılıklarına ve Türkçe dersine olan etkisini incelediği çalışma göze çarpar. Bu çalışmanın sonucuna göre yapılan etkinlikler, geleneksel yöntemlerden daha çok sözel ve düşünsel akıcılığı geliştirdiği, farklı ve ıraksak bakış açılarını geliştirmiştir. Bizim araştırmamızın sonucuna göre de katılımcıların yazdığı yaratıcı yazım çalışmalarının özgünlüğe, ıraksak düşünmeye etkisinin olduğu yönündedir.

4.2 Araştırmada Geçen İfadelere Ait Sıklık Grafikleri

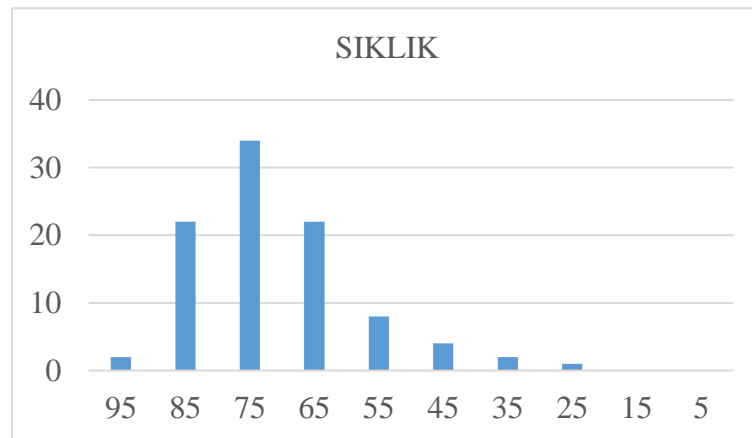
Burada 3. ve 4. sınıf yaratıcı yazım çalışmalarının, katılımcılara uygulanan yaratıcılık testinin cümle ve sözcük bağlamında sıklık grafikleri ile Türkçe dersi hazırbulunuşluğu ve ara değerlendirmenin sıklık grafiklerine yer verilmiştir. Tüm sıklık grafiklerinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

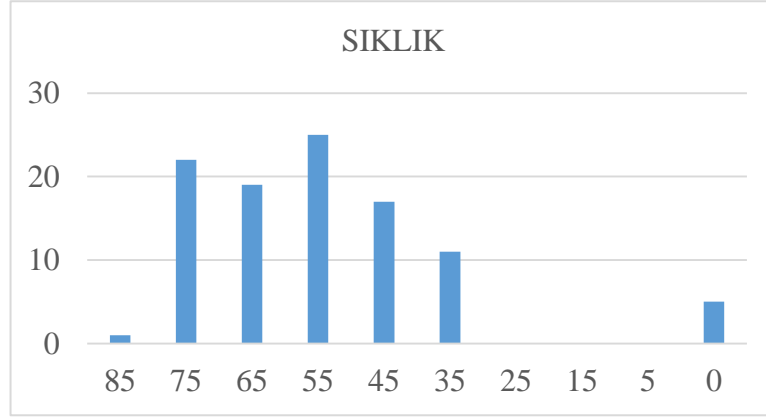
Şekil 10. Sınıf Yaratıcı Yazım Çalışmaları Cümle Temelinde Sıklık Grafiği.

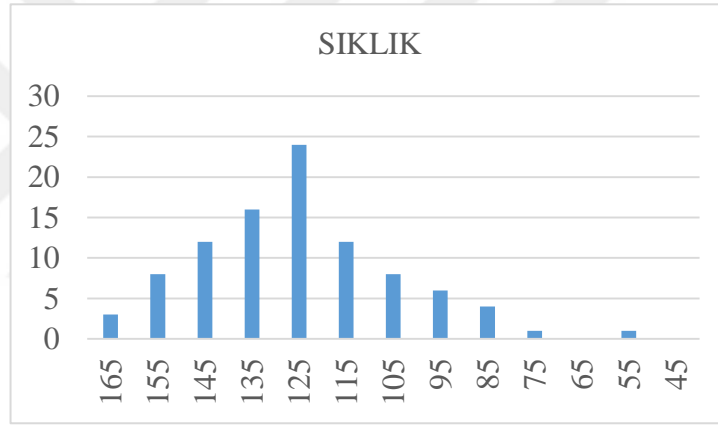
Şekil 11. Sınıf Yaratıcı Yazım Çalışmaları Sözcük Temelinde Sıklık Grafiği.

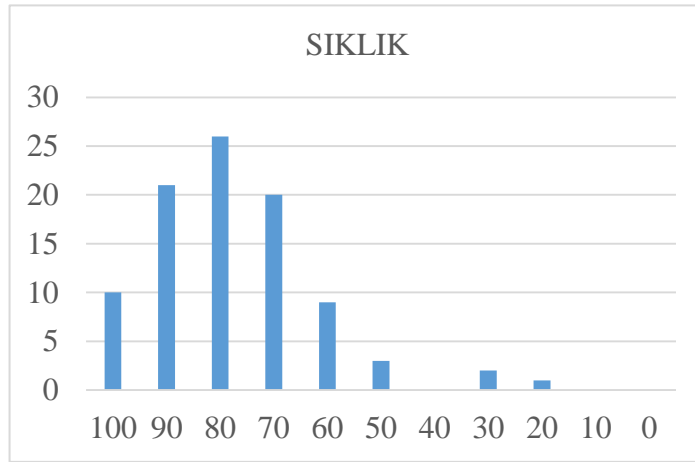
Şekil 12. Yaratıcılık Testi Cümle Temelinde Sıklık Grafiği.

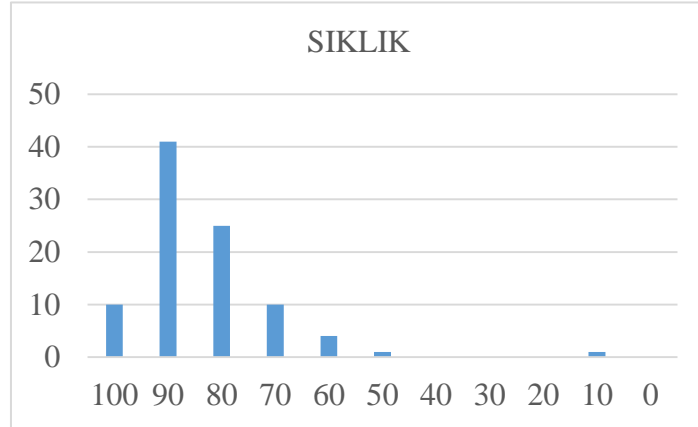
Şekil 13. Yaratıcılık Testi Sözcük Temelinde Sıklık Grafiği.

Şekil 14. Yaratıcılık Testi Toplam Sıklık Grafiği.

Şekil 15. Türkçe Hazırbulunuşluk Sıklık Grafiği.

Şekil 16. Türkçe Ara Değerlendirme Sıklık Grafiği.

4.3 Araştırma Sorularından Bağımsız Elde Edilen Diğer Bulgular

Yaratıcı yazılar yazan bireyler, aynı zamanda eleştirel düşünme, dili etkili bir şekilde kullanma, hayal güçlerini geliştirme, duygularını ve düşüncelerini organize etme, analiz ya da sentez yapabilme gibi becerilerini de geliştirirler. (Temizkan, 2010, s. 630). Öğrencilerin yaratıcı yazım çalışma örneklerini sözel verimlilik bağlamında incelediğimizde kullanılan cümle sayıları, sözcük sayıları ve çeşitliliği hakkında da verilere ulaşmak mümkündür.

Yaratıcı Yazım Verilerinin Analizi

Araştırmamızın 1. Kısmı olan yaratıcı yazı çalışmalarında; ilköğretim 3. Sınıf öğrencilerinin 2015-2016 eğitim öğretim yılının eylül ayı ile nisan ayı arasında yazdıkları yaratıcı yazılar incelendiğinde kullandıkları sözcüklerden ve kurdukları cümlelerden yola çıkarak sözel verimliliği analiz edilmiştir.

Tablo 15

Katılımcıların Süreç Boyunca Yazdıkları Tüm Yazılar İçin Genel Bakış

Yaratıcı yazım Çalışmaları - Genel	
Öğrenci Sayısı:	98
Konu Başlığı Sayısı:	13
Toplam Cümle Sayısı:	793

Toplam Sözcük Sayısı (Tek başına anlamlı ya da anlamsız, tekrar edenler dahil):	35.567
Kullanılan Farklı Sözcük Sayısı (Kendi içinde tekrarlanmayan):	9688
Satır Sayısı:	7446
Bölünmüş Sözcükler:	582

Tablo 16

Katılımcıların Yaratıcı Yazım Çalışmalarında Şubelere Göre Cümle Sayısı Dağılımı

Şube	Mevcut	Cümle Sayısı			
		1	2	3	4
3A	20	22,95			
3C	19	25,89	25,89	37,84	
3B	19		37,84		
3E	20				
3D	20			44	57,6

Sözel verimlilik bir konu bağlamında sentez düzeyinde ölçüldüğünde şubeler arasında önemli farklar göze çarpmaktadır. Öngörülen tasarım ile uygulanan tasarım arasında bir fark vardır. Bu fark; özel durumu olan ve okulun da bilgisi dâhilinde akademik beklentileri ikinci planda tutulan, sosyalleşme amacıyla okulda bulunan bazı öğrencilerin zaman zaman bazı yaratıcı yazım çalışmalarına katılmamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 17

Öğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Sayma Ve Ölçme Sözcüklerinin Sayımı

Sayma ve Ölçme sözcükleri:			
çok:	622	kolay	8
tane:	113	dakika	6
hemen:	64	vakit	1
gün:	359	para	38
hep:	119	lira	30
zaman:	116	pahalı	0
az	24	ucuz	1
biraz	38	lüks	4

hiç	58	zengin	8
derhal	0	fakir	2
saat	49	yoksul	0
metre	9	kadar	40
kilo	1	eşit	0
gram	0	büyük	46
ağır	2	küçük	48
hafif	7	geniş	1
orta	9	dar	2
zor	31		

Sayma ve ölçme kelimeleri matematiksel olarak bir miktar ya da çoğunluk ifadeleri olmasından dolayı sayısal veya analitik düşünme ile ilgili ipuçları vermektedir. Yazılarında belli bir miktar veya karşılaştırma ifadeleri kullanan öğrencilerin analitik yetkinlikleri hakkında bilgi verebilir. Burada öğrencilerin matematiksel algısına baktığımızda, yaratıcı yazımlarında sıklıkla kullandıkları “çok, gün, hep, zaman” gibi kelimelere başvurduklarını görebilmekteyiz.

Bu kelimeler için Bono’nun “6 Şapka Düşünme Tekniği” aklımıza geldiğinde; beyaz, renksiz olduğundan dolayı tarafsızlığı simgelemektedir. Beyaz şapka ise, tarafsızlık, objektiflik demektir. Bilimsel, sadece verilere dayanan, yansız bir araştırma yaptığımız için aşağıdaki verileri bu şapka altında göstermek, yanlış sayılmayacaktır (Bono, 2015, s. 36-56).

Tablo 18

Öğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Sıfatların Sayımı

Sıfatlar	
iyi	155
kötü	25
mutlu	106
güzel	98
mutsuz	2
acı	7
acıklı	0
gülünç	0
komik	10
çirkin	0

Bu tabloya baktığımız zaman, katılımcıların duygularını genel anlamda yorumlayabiliriz. Katılımcılar, yazılarında genellikle “ iyi, mutlu, güzel” gibi olumlu sıfatlar seçerek, duygularının bir bakıma hissettiklerinin olumlu olduğu, hayata pozitif baktıklarını söyleyebiliriz.

Bu kelimeler için Bono’nun “6 Şapka Düşünme Tekniği” aklımıza geldiğinde; kırmızı şapka, tarafsızlığın ve objektif bilginin tam zıttı olarak tanımlanmıştır. Bu şapkada, duygular, seziler, coşku, hissetme, tutku gibi tüm duygular yer alır (Bono, 2015, s. 79)

Tablo 19

Öğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Değerlendirme Sözcüklerinin Sayımı

<u>Değerlendirme Sözcükleri</u>	
neden	18
niye	9
niçin	0
amaç	1
sonuç	1

Yukarıdaki tablodan yola çıkarak katılımcıların yaş özelliklerini de dikkate aldığımızda henüz, eleştirel düşünme düzeyinde olmadıklarını buna rağmen yine de “neden” ve “niye” sözcüklerini kullanan katılımcılar olmasından dolayı, bu yolda adımlar atıldığını söyleyebiliriz. Özellikle eleştirel düşünebilmeyi, yazılarında ya da sözel ifadelerinde sık sık eleştirel ifadeler kullanmalarını sağlamak için sınıf öğretmenleri tarafından, sınıf etkinliklerinin bu şekilde planlanması, 21. Yüzyıla hazırlanan bireyler yetiştirebilmek için önemlidir.

Bu kelimeler için Bono’nun “6 Şapka Düşünme Tekniği” aklımıza geldiğinde; siyah şapkaya bakabiliriz. Eleştirel düşünme, sorgulama, gözlem yapabilme gibi durumlar için önerilir. Neyin doğru ya da yanlış, başarılı ya da başarısız olacağına dair oluşan fikrin var olan durumunu değerlendirir, geçmişle kıyaslar (Bono, 2015, s. 107).

Tablo 20

Öğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Yaratıcılıkla İlgili Sözcüklerinin Sayımı

Yaratıcılık	
bence	96
sence	1

Bu tablodan yola çıkarsak, “bence” ifadesinin kullanımının katılımcıların yaratıcılıkları hakkında bir nebze somut bilgi verdiğini ancak, yaratıcı yazıların tamamının ise bu bağlamda anlamlı olduğunu söyleyemeyebiliriz. 21. Yüzyıla hazır bireyler yetiştirebilmek için öğrencilerin ana dillerini etkin şekilde kullanma becerileri ile beraber, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünmeyi geliştirmek için etkinlikler tasarlamaları önemli ve gereklidir. Bu kelimeler için Bono’nun “6 Şapka Düşünme Tekniği” aklımıza geldiğinde; yeşil şapkaya bakabiliriz. Yeşil şapka, yaratıcılığı, yenilik ve özgünlüğü anlatan, verimliliği, üretkenliği anlatan bir düşünme biçimini temsil etmektedir (Bono, 2015, s. 163).

Tablo 21

Öğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Olumlu ve Olumsuz İfadeler

Olumlu / Olumsuz İfadeler											
zorba	6	kaba	3	yalan	3	doğru	12	kötü	25	iyi	155
şiddet	0	kibar	3	yanlış	5	dürüst	4	mutsuz	2	mutlu	106
taciz	0	nazik	3					çirkin	0	güzel	98
tecavüz	0							acı	7	gülünç	0
kuvvet	0							acıklı	0	komik	10

Öğrenciler, kendi hayal dünyalarında serbest bırakıldıkları zaman, iç dünyalarının dışavurumu müdahaleden uzak ve saf bir şekilde yansır. İlköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazımlarında kullandıkları kelimelere olumlu ve olumsuz şekilde gruplayarak baktığımız zaman, tüm güzellik ve iyilikleri yazılarına yansıtıklarına şahit oluyoruz. Araştırmamızın alan yazın kısmında yapılan diğer

araştırmaları incelerken Baykal'ın (2005), ders kitapları üzerinde yaptığı araştırma karşımıza çıkıyor. O araştırmada ise, bizden farklı olarak ders kitaplarında sıklıkla kullanılan savaş, şiddet ve ölüm ile ilgili kelimeler, barış, sevgi ve yaşam kelimelerini sayıca katladığını gözlemliyoruz.

Öğrencilerin hedeflenen düzeyde yazılar yazabilmesi için, dış dünyayı algılayarak, kendi görüş, düşünce ve duyguları ile beraber, hayal güçlerini kullanarak yazmalarına imkân sağlamak gerekir. Duyular aracılığı ile dış dünyayı algılayarak, ayrıntıları fark etmek ve bu ayrıntılar üzerinden hayal kurup, zihinlerinde canlandırdıklarını yazılı olarak ifade etmeleri özgünlüklerini yansıtır. Ortaya çıkan yazı da bir o kadar yaratıcı olur (Maltepe, 2006, s. 60).

Yaratıcılık Testi Verilerinin Analizi

Araştırmamızın 2. Kısımında, yaratıcılık testi incelemesinde ise; aynı ilköğretim 3. Sınıf ğrencilerine 2015-2016 eğitim ğretim yılının haziran ayında uygulanan ıraksak yaratıcılık testi bulunmaktadır. Test incelendiğinde, ilk iki soruya verilen cevaptan yola çıkarak sözel verimlilik hakkında yorum yapabiliriz.

Sözel verimlilik. Yaratıcılık testinin ilk sorusuna baktığımızda, konudan bağımsız bir şekilde sözel verimlilik ile ilgili ilişkiyi görebiliriz. Bu ilişkiye göre yaratıcılık yani üretim olarak ele aldığımız sonu "EN" ile biten sözcükler toplam sözcük sayısı ile manidar bir ilişki göstermemektedir.

Tablo 22

Yaratıcılık Testi toplam sözcük Sayısıyla Sonu "EN" İle Biten Sözcük Arasındaki İlişki

Var 1	Var 2	Corr	DetCst	N	Sig
Toplam_Szck	Sonu EN ile biten	0,077	0,01	94	0,461

Tablo 23

Sözel Verimlilik İle Şubeler Arası Farklılıklar

Sınıf-Şube	N	Subset for alpha = 0.05
		1
3B	18	7,28
3A	20	10,25
3E	19	11,32
3D	20	11,4
3C	18	12,89

Yaratıcılık testinde, Sözel verimlilik konudan bağımsız ölçüldüğünde şubeler arasında anlamlı farklar olmadığı görülmektedir.

Bölüm 5

Tartışma ve Sonuç

5.1 Tartışma

Yazmak, en son gelişen ve en zor gerçekleştirilen bir eylemdir. Yaratıcı yazım becerisi de bir o kadar birikim ve deneyim gerektirir (Temizkan, 2014, s. 6). Yapılan araştırmalar, okuma alışkanlığı edinmemiş bireylerin yazılı anlatımlarının olumsuz biçimde etkilendiğini ortaya koymaktadır. Yazma ve okuma arasındaki bu yakın ilişkiden yola çıkarak, yaratıcı yazım çalışmaları okuma çalışmaları ile desteklenmesi gerekmektedir (Gömleksiz vd., 2010). Yılmaz'ın (2008), "Başarılı ve başarısız 7. Sınıf öğrencilerinin Türkçe derslerinde kullandıkları okuma stratejileri ve yaratıcılık düzeyleri" başlıklı çalışmasında, başarılı ve başarısız öğrencilerin okuma strateji ve yaratıcılık düzeyleri belirlenmiştir. Sonuçta, başarılı öğrencilerin başarısız öğrencilere göre okuma anlama stratejileri arasında önemli fark olduğu gözlenmiş, yine başarılı öğrencilerin yaratıcılık ortalamalarının başarısız öğrencilere göre yüksek çıkmasına rağmen yaratıcılık düzeyleri arasında önemli bir farka rastlanmamıştır (Yılmaz, 2008, s. 91). Bununla beraber bu araştırma çalışması gösteriyor ki Türkçe dersi için ön koşulların belirlenmesinde öncesinde yapılan okuma çalışmaları bir yana, yaratıcı yazım çalışmalarının etkisi büyüktür. Kuvanç'ın (2008) yaptığı bir başka araştırma da gösteriyor ki, yaratıcı yazma teknikleri geleneksel yazma tekniklerine göre daha başarılı olmuş, Türkçe dersindeki başarılarını kabul edilebilir düzeyde arttırmış, öğrencilerin söz varlıklarını arttırmıştır (Kuvanç, 2008, s. 113). Yapılan bu araştırma ortaya koyuyor ki ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin yedi, sekiz ay boyunca yapmış oldukları yaratıcı yazım çalışmalarının özellikle 4. sınıfın başında yapılan hazırbulunuşluk düzeylerine etkisi vardır. Öğrencilerin Türkçe dersindeki başarılarının bir yansıması da, bir önceki sene yapılan yaratıcı yazım çalışmalarındır.

Sungur'un (1988), üzerine yapmış olduğu araştırmada bireylerin uygun şartlar ve ortam sağlandığında yeterince motive edildiği zaman duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebileceği, yaratıcılıklarını ortaya koyabilecekleri görülmüştür (Sungur, 1988, s. 69). Öğrencilere kendilerini ifade etmeleri için fırsat verildiği takdirde,

yaratıcılıklarını kullanarak ve motive olmuş bir şekilde yazım çalışmalarına katıldıkları bu çalışma ile de anlaşılmaktadır.

Işık ve Saygılı'nın (2015), yaratıcılığı geliştirme tekniklerinin öğrenilmesinin yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkisini inceleyen araştırmasında, Torrance Yaratıcı Düşünme Ölçeğinin Sözel Formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, yaratıcı düşünme tekniklerinin öğrenilmesinin yaratıcı düşünmeyi geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır (Işık ve Saygılı, 2015, s. 137). Bu araştırmanın bir bölümünde, her ne kadar yapılan yaratıcı yazım çalışmaları ile uygulanan yaratıcılık testi arasında içerikten kaynaklandığı düşünülen bir ilişkiye rastlanılmamışsa da, bu inceleme çalışması, yaratıcı yazım çalışmalarının düşünmeyi geliştirmek için önemli olduğu yönündedir.

Dünyadaki değişim ve gelişime ayak uydurabilmek için, 21. Yüzyıl becerilerine sahip bireyler yetiştirmek önemlidir. Bu beceriler arasında öne çıkan yaratıcılık kavramı, ana dilin özellikle yaratıcı yazım çerçevesinde, bireylere kendilerini yine kendilerine ait bir biçimde ifade etme olanağı tanımaktadır. Eğitimin amacı sadece ülke sınırları içerisinde insanları yetiştirmek değil, diğer kültür ve coğrafyalarda da uyum sağlayabilecek ve varlığını sürdürebilecek bireyler yetiştirmektir. Bu durumda yarına şimdilerde hazır olmak, eğitim içinde de bir takım değişiklikler yapmak gerekir. Bireyleri yarınlar hazırlayacak olan eğitimde çevresi ile iletişim ve işbirliği halinde olan, öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda bireyselleştirilmiş bir eğitimden söz etmek gerekir (Oğuz, Oktay ve Ayhan, 2014, s. 5-8). Yapılan bir araştırmada, sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan 1. sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünme düzeyleri ile eleştirel düşünme düzeylerinin arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmada en önemli sonuç; yaratıcı düşünme ile eleştirel düşünme arasındaki ilişkinin pozitif yönde olmasıdır. Bu çalışma, iki üst düzey düşünmenin arasındaki önemli ilişkiyi doğrulamaktadır (Gök ve Erdoğan, 2011, s. 45-48). Araştırma çalışmamız da bu alan yazını doğruluyor ki, ilköğretim düzeyinde yapılan yaratıcı yazım etkinlikleri, katılımcıların zihinsel dışavurumlarını yansıtırken, katılımcıları 21. yüzyılın ihtiyaçlarından olan yaratıcı düşünme ve dolayısı ile eleştirel düşünmeye katkı sağlayacaktır.

Süreç temelli yaklaşımda, öğretmenlerin değişen rollerine baktığımızda yaklaşımları, düşünme şekilleri, tutumları da öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini destekleyecek şekilde, onlara rehberlik edecek konumda olmalıdır (Temizkan, 2010, s. 634). Bilişim teknolojilerinin hızla ilerlemesi ile birlikte, çok dilli, çok kültürlü ve çok yönlü bireylerin gelişmesi için eğitimin önemi büyüktür. 21. Yüzyıl ihtiyaçlarına bu gözle baktığımızda, yaratıcı, sorgulayıcı, eleştirel düşünebilen bireylerin, toplumun diğer üyeleri ile işbirliği içinde olabilmesi için iletişim becerilerinin de geliştirilmesi önemlidir. 2016 yılında yayınlanan Türkçe öğretim programının (1-8) genel amacında da, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, okuma ve yazma alışkanlığı kazanmış bireylerin yetiştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

Yaratıcı yazım çalışmalarına ilköğretim seviyesinde yer verilmesi ve öğrencilerin yaratıcılıklarını destekleyecek yeni yöntem ve etkinlikler geliştirilmesi, öğretmenlerin de bu süreçte rehber olarak katkıda bulunmaları ile 21. Yüzyıl için yaratıcı ve eleştirel düşünebilen öğrenciler yetişecektir. Bundan dolayıdır ki, hazırlanan materyallerin, eğitim öğretim ortamlarının, kullanılan yöntem ve tekniklerin, oluşturulan programların yaratıcılığı geliştirme yönünde yapılması önemlidir. Bunun içinse bireysel farklılıklardan yararlanılarak eğitim programlarının yapılması gerekmektedir. Okullardaki eğitim anlayışı, bireysel farklılıklara önem veren, öğretmen merkezli eğitim anlayışından uzak, öğrenci merkezli anlayışı benimseyen bir yapıda olmalıdır. Bireylerin hazırbulunuşlukları doğrultusunda yaratıcılıkları desteklenirken, aynı zamanda eleştirel düşünme becerileri ve ana dillerini kullanma becerileri de geliştirilecek şekilde yetiştirilirse 21. yüzyıla hazırlanma adına ilk adımları, küçük yaşta atabileceklerdir. Bu nedenle özellikle ilköğretim düzeyinde verilen eğitimin, öğretmenler tarafından geleneksel kalıplar dışına çıkmış, yapılandırmacı ve öğrenci temelli bakış açısıyla eğitime bakmaları önemli ve gereklidir. Yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi desteklemek amacıyla hazırlanan planlar ve materyallerle nesiller 21. yüzyıl için hazırlanacaklardır.

Öğrencilerin, kendi hayal dünyalarında serbest bırakıldıkları zaman, iç dünyalarının yansımalarının saf bir şekilde olduğu bu çalışma ile görülmektedir. Baykal'ın (2005), ders kitapları üzerinde yaptığı araştırma ile ders kitaplarında sıklıkla

kullanılan savaş, şiddet ve ölüm ile ilgili kelimeler, barış, sevgi ve yaşam kelimelerini sayıca katladığı görülmektedir. Ders kitaplarını çocuklara yazdırmak mümkün olmayacaktır elbette ama özellikle ders kitabı, materyali hazırlama konusunda sorumluluk alan öğretmen ve eğitimciler, içindeki çocukların sesini dinlemelidirler. Yeni nesil için hazırlanan materyallerin içeriğine önem verilmesi, öğrencileri olumlu motive edecek şekilde hazırlanması öğrenci gelişimine katkı sağlayacaktır.

5.2 Sonuçlar

- 3. Sınıfta yapılan yaratıcı yazım cümle edimleri ile 4. Sınıfta yapılan hazırbulunuşluk edimleri manidar şekilde ilişkilidir.
- 4. Sınıfta yapılan ara değerlendirme, 3. Sınıfta Eylül ve Nisan ayları arasında yazılan tüm yaratıcı yazım etkinliklerinden bağımsızdır.
- Başarı, hazırbulunuşluğa bağlıdır.
- Testteki cümle edimleri ile Türkçe hazırbulunuşluk ve Türkçe başarıları arasında ilişki vardır.
- 4. Sınıfta yazdıkları yaratıcı yazımlar, başarı düzeylerinden etkilenmemektedir.
- 3. Sınıfta yazılan yaratıcı yazım cümle edimleri ile 4. Sınıfta yazılan yaratıcı yazım cümle edimleri arasında manidar bir ilişki yoktur.
- 3. sınıf ve 4. Sınıf sözel verimlilik ortalamalarında şubeler arası farklılıklar, öğretmen ve öğrenci faktörlerine bağlı olarak farklılaşma göstermektedir.
- 4. Sınıfta yazılan yaratıcı yazım cümle edimleri ile hazırbulunuşluk ve 4. Sınıf ara değerlendirme arasında bir ilişki yoktur.
- Katılımcıların yazdığı yaratıcı yazımların, özgünlüğe dolayısıyla ıraksak düşünmeye etkisi vardır.
- Yaratıcı yazım etkinliklerine ilköğretim seviyesinde yer verilmesi ve öğrencilerin yaratıcılıklarını destekleyecek yeni yöntem ve etkinlikler geliştirilmesi, öğretmenlerin de bu süreçte rehber olarak katkıda bulunmaları ile 21. yüzyıl için yaratıcı ve eleştirel düşünebilen öğrenciler yetişeceği genellemesine varılmıştır.

5.3 Öneriler

5.3.1 Araştırmacılara Öneriler. Yapılan araştırma hali hazırda yapılmakta ve uygulanmakta olan yaratıcı yazı çalışmalarını incelemek amacıyla yapıldı. Dolayısı ile sürece müdahale etmeye yeterli zaman olmadığı için yaratıcı yazım çalışmaları genel anlamda incelendi. Buna benzer bir çalışma için, tüm sınıfların aynı temalar üzerine aynı zaman dilimlerinde çalışmaları önceden planlanarak, yaratıcı yazımları incelenebilir. Öğrencilerin sözel verimliliklerindeki gelişme yine kelime ve cümle sayımlarından yola çıkılarak incelenirken, yaratıcılığın ölçülebilecek özgünlük, esneklik ve akıcılık kavramları üzerinde daha ayrıntılı ve duyarlıklı ölçümler denenebilir.

Katılımcılara uygulanan yaratıcılık testini, zaman yetersizliğinden dolayı sadece bir defa uygulamak mümkün olmuştur. Benzer bir çalışma için hazırlanan test, deneysel çalışmalarda kullanılmak üzere ön test-son test şeklinde çalışılabilir. Testin kapsam geçerliği artırılarak uygulanması, yaratıcılığın ölçülmesi konusunda nicel çalışmalara yön verebilir.

Zaman kısıtlaması önceden göz önünde bulundurularak yapılacak araştırma ile yaratıcılığın özgünlük kısmı derinlemesine incelenebilir. Hiç incelenmeyen esneklik ölçütü de araştırmaya dâhil edilebilir. Benzer bir çalışma daha kalabalık bir gruba yapılarak, gruplar arası farklılıklar incelenebilir.

5.3.2 Uygulayıcılara Öneriler. Doğuştan her bireyde var olan yaratıcılığı geliştirmek mümkündür. Geleneklere aşırı bağlılık, kendini savunmaya geçme, aşırı özgüven yaratıcılığı engelleyen etmenler arasında sıralanabilir (Yavuzer, 1996, s. 26). Tüm bu engellerden yola çıkarak, yaratıcılığı nasıl daha iyi geliştirebileceğimiz hakkında çıkarımlar yapmak mümkündür. Yaratıcı yazım ve düşünceyi geliştirme birbiri ile orantılıdır. Düşünceyi geliştirmek ve yaratıcı yazabilmek için kullanılacak birçok teknik bulunmaktadır (Göçer, 2010, s. 189, 190). Bu tekniklerin okullarda öğretmenler tarafından uygulanması ile biriktirilen bilgi, deneyim ve tecrübelerin, birbirleri ile bağlantılarını keşfedip, hiç kimsenin dokunmadığı bir şekilde ifade etmek,

özgün bir yöntem ve orijinal bakış açısının gelişmesini destekleyebilir (Temizkan, 2014, s. 6).

Uygulayıcılar;

- Derslerinde öğrencilerin yaratıcılıklarını destekleyecek etkinliklere daha çok yer vererek, yaratıcılıkla ilişkili olan düşünmeyi geliştirerek eleştirel düşünebilme becerilerini de desteklemiş olacaklardır.
- Öğrencilerin, kendi hayal dünyalarında serbest bırakıldıkları etkinlikler için fırsatlar ve imkânlar yaratabilirler.
- Bu etkinlikler planlanırken, sürece direk müdahale eden olarak değil, rehber rolünde yol gösterecek şekilde öğretmen sorumlulukları belirlenebilir.
- Hazırlanacak tüm etkinlikleri öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini dikkate alarak planlayabilirler.
- Özellikle ana dilde yapılacak yaratıcı yazım çalışmaları ile, öğrencilerin sözel verimliliklerinin gelişmesini ve yazmaya karşı olan tutumlarının olumlu yönde değişmesini destekleyebilirler. Böylece ana dillerini öğrenme ve kullanabilmek için alt becerilerden biri olan yazma becerisinin gelişmesine katkıda bulunmuş olabilirler.
- Sözel verimliliği, dolayısı ile yaratıcılığı, eleştirel düşünmeyi geliştirmek için sadece dil dersinde değil, diğer derslerde de disiplinler arası çalışmalar planlanabilir. Böylece ana dili, özellikle yazılı ifade edebilme becerisini diğer branşlarda da kullanabilmeye olanak tanımış olurlar.

KAYNAKÇA

- Akıllı, N. (2012). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve yaratıcılık düzeylerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Aksu, A., (1988). Beşinci sınıf öğrencilerinde öğretim yöntemi ve cinsiyetin fen başarısı, Mantıksal ve yaratıcı düşünme yeteneğine etkileri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 12(67).
- Aslan, E. (2001), Torrance yaratıcı düşünce testi'nin Türkçe versiyonu. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 14, 19-40.
- Başkök, B. (2012). *İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinde uygulanan yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin yaratıcılıklarına ve Türkçe dersine olan tutumlarına etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Baykal, A. (2009). Yaratıcılık: Eğilimi ve Eğitimi. Bozkurt, T., Uluğ, M. Oktuğ, Z. ve Özden, M.S. (Edt.). *Öğrenme ve Öğretme Bozuklukları* (34-37). İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.,
- Baykal, A. (2008). Yaratıcılık için fırsat ne kadar önemli? Koç, N., Gülleroglu, H.D., Coskuner, D.T. (Yayına hazırlayanlar). I. Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi. 14-16 Mayıs 2008 Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara, ss. 55-70. [7639] 978-975-482-843-6.
- Baykal, A. (2005). Ders Kitaplarından Sayısal Veriler. Ceylan, D.T. ve Irzık, G. (Eds.), *Nasıl Eğitiliyoruz? İnsan Hakları Eğitimi ve Ders Kitabı Araştırmaları Uluslararası Sempozyum Bildirileri*. Türk Tarih Vakfı (35-69).
- Baykal, A. (2001). Öğrenme İlkelerinin Öğretici Yazılımlarda Uygulanabilirliği. *BTIE 2001 Bildiriler Kitabı* (234-239).
- Beydemir, A. (2010). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının yazma başarısına ve yazmaya yönelik tutumlara etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Bono, E. (2015). *6 Şapkalı Düşünme Tekniği* (11. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (17. Baskı). Ankara: Pegem.
- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma öğretimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 43-65.
- Doğan, N. (2015). Yaratıcı Düşünme ve Yaratıcılık. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde Yeni Yönelimler* (167-198). Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Duru, A., ve İşeri, K. (2015). Altıncı sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerini geliştirmeye yönelik stratejilerin etkililiğinin değerlendirilmesi. *Başkent University Journal Of Education*, 2(1).
- Emir, S. (2001). *Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı düşünmenin erişiyeye ve kalıcılığa etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğdu, M. Y. (2006). Yaratıcılık değerlendirme ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), 61-79.
- Gök, B., ve Erdoğan, T. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı düşünme düzeyleri ve eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 44(2), 29-51.
- Gömleksiz, M. N., Sinan, A. T., ve Demir, S. (2010). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programındaki yazma öğrenme alanının etkililiğinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 4(5), 1136-1173.
- Guilford, J.P. (1967). *The nature of human intelligence*. New York: McGraw Hill.
- Gülsoy, M. (2015). *Büyübozumu: Yaratıcı Yazarlık* (11. Baskı). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe Öğretimi, Yaklaşımı ve Modeller* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Işık, A. D., ve Saygılı, G. (2015). Yaratıcılığı geliştirme tekniklerinin öğrenilmesinin yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 133-139. Doi: 10.14686/BUEFAD.2015USOSOzelsayi13204.
- Karataş, S., ve Özcan, S. (2010). Yaratıcı düşünme etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine ve proje geliştirmelerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 225-243.
- Karataş Öztürk, S. (2007). *Yaratıcı düşünmeye dayalı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Türkçe 1 Yazılı Anlatım*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Korkmaz, G. (2015). *Yaratıcı yazma yönteminin 6. Sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlilik algılarına, yazmaya ilişkin tutumlarına ve yazma becerisi akademik başarılarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Kuvaç, K., ve Burcu, E. (2008). *Yaratıcı yazma tekniklerinin öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumlarına ve Türkçe dersindeki başarılarına etkisi* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Maltepe, S. (2006). Türkçe öğretiminde yazılı anlatım uygulamaları için bir seçenek: Yaratıcı Yazım Yaklaşımı. *Dil Dergisi*, 132, 56-66.
- Maltepe, S. (2006). *Yaratıcı Yazma Yaklaşımı Açısından Türkçe Derslerindeki Yazma Süreçlerinin ve Ürünlerinin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mert, E. L. (2014). Türkçe öğretmen adaylarının yaratıcı yazma örneklerinin çözümleyici puanlama yönergesi bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrupa Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014(14), 1-16.
- MEB Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: MEB Basımevi.
- MEB Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2016). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: MEB Basımevi.
- Oğuz, O., Oktay, A. ve Ayhan H. (2010). *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Öncü, T. (2003). Torrance yaratıcı düşünme testleri-şekil testi aracılığıyla 12-14 yaşları arasındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin yaş ve cinsiyete göre karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 43, 221-237.
- Özbay, M. (Ed.). (2013). *Yazma Eğitimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özbay, M., ve Melanlıoğlu, A. G. D. (2008). Türkçe eğitiminde sözcük hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 30-45.
- Özben, Ş., ve Argun, Y. (2005). Buca eğitim fakültesi öğrencilerinin yaratıcılık boyutları puanlarının karşılaştırılması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 16-23.
- Öztürk, B. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 59-72.
- Öztürk, E. (2007). Yaratıcı yazı yazmanın gelişim süreci ve ilköğretimde yaratıcı yazı yazma öğretimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 266-273.
- Rouquette, M. L. (2007). *Yaratıcılık*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Saracaloğlu, S., Akamca, G. Ö. ve Yeşildere, S. (2006). İlköğretimde proje tabanlı öğrenmenin yeri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(3), 241-260.
- Sever, E. (2013). *Süreç temelli yazma modellerinin ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım ve yaratıcı yazma becerilerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

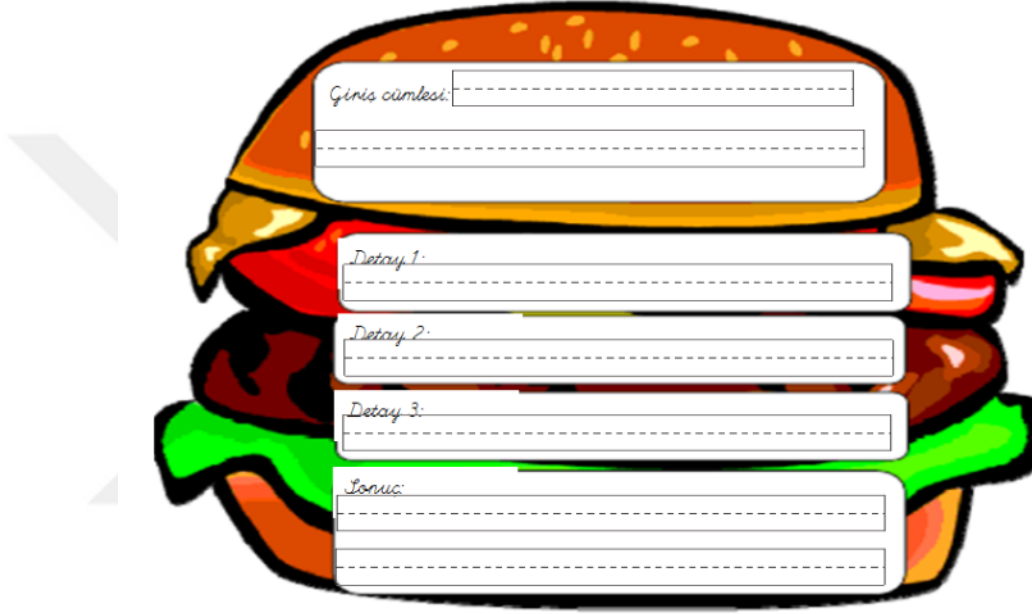
- Sungur, N. (1988). *Yaratıcı sorun çözme programının etkililiği YET öğrencilerine ilişkin bir deneme* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Temizkan, M. (2014). *Yaratıcı Yazma Süreci*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Temizkan, M. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazım becerilerinin geliştirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), 621-643.
- Temizkan, M. (2011). Yaratıcı yazma etkinliklerinin öykü yazma becerisi üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 919-940.
- Temizkan, A. G. M. (2003). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatımlarının dil gelişimi bakımından incelenmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13), 219.
- TDK. (2013). *İlköğretim Okulları İçin Türkçe Sözlük* (4. Baskı). Ankara: Ertem Basım Yayın Dağıtım.
- Tulgar, B. (1997). *Yaratıcı drama eğitimi alan ve almayan ergenlerin yaratıcılıklarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üstündağ, T. (2014). *Yaratıcılığa Yolculuk* (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yavuzer, H. S. (1996). *Yaratıcılık*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2008). *Başarılı ve başarısız 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandıkları okuma stratejileri ve yaratıcılık düzeyleri* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yontar, A. (1993). İnsanda Yaratıcılığın Gelişimi. Yaratıcılık ve Eğitim, Türk Eğitim Derneği, Eğitim Dizisi No: 17, XVII. Eğitim Toplantısı içinde.

EKLER

A. 3. SINIF YARATICI YAZIM ÇALIŞMALARI

2015-2016 eğitim öğretim yılında yaratıcı yazım çalışmaları “Paragraf Hamburgeri” ile başladı. Daha sonra aşağıdaki yaratıcı yazım örnekleri ve benzerleri, on beş günde bir olmak üzere katılımcılara verildi.

Paragraf Hamburgeri

Aşağıdaki resimde görünen şey nedir ya da neyin parçası olabilir? Resmi tamamlayarak dışarıdağünüz şeyi aşağıya çizin. Özelliklerini anlatan bir yazıyı resmin altına yazın.

Resimdeki karakterler size neyi düşünüyor olabilir? Bu karakterlere nasıl bir çözüm önerisinde bulunabilirsin?

D. Sheingart, 2009

Asağıda görselleri verilmiş ayakkar kimlere ait? Resimleri tamamlayıp, içinde cizmiş olduğumuz dört karakterin de bulunduğu bir öykü yazalım.

Sandiğımda ne var?

- Resmi tamamlayalım. Ortaya çıkan resim ile ilgili bir masal yazalım.

Mağarada ne var?

- Resmi tamamlayalım. Ortaya çıkan mağarayı betimleyen bir yazı yazalım.

Bu gözler kime ait?

- Aşağıda görselleri verilmiş gözler, hangi canlılara aittir?
- Resimleri tamamlayıp seçtiğiniz bir karakter ile ilgili masal yazınız.

B. YARATICILIK TESTİ

- 1) Aşağıdaki kutucuklara "en" ile biten kelimeler yazalım.
(örn: ben, sen)

- 2) Aşağıdaki kutucuklara içinde "a" olan kelimeler yazalım.
(örn: ankara)

- 3) Aşağıdaki kelimeleri okuyalım. Her kelime ile ilgili aklına gelen 3 kelimeyi yazalım.
(örn: ağaç → yaprak, çiçek, yeşil)

Balık → ,
.....

Hamsi → ,
.....

Eşya → ,
.....

Masa → ,
.....

Meyve → ,
.....

Elma →,,

.....

Taşıt →,,

.....

Araba →,,

.....

4) Aşağıdaki satırlara, "kitaplar uçarsa" ile başlayan cümleler yazalım.

Kitaplar uçarsa,

Kitaplar uçarsa,

Kitaplar uçarsa,

5) Aşağıdaki boşluk kadar kelime kullanarak cümle oluşturalım.

..... çünkü

..... sadece

..... ama

..... dolayısıyla

6) Aşağıdaki her bir soru için 4 farklı fikir yazalım.

Bir saat ile neler yapabilirsiniz? Her satıra bir fikir yazalım.	

Bir ayakkabı bağı ile neler yapabilirsiniz? Her satıra bir fikir yazalım.	

Bir adet 1TL'lik bozuk para ile neler yapabilirsiniz? Her satıra bir fikir yazalım.	

Bir kaldırım tuğlası ile neler yapabilirsiniz? Her satıra bir fikir yazalım.	

C. 4. SINIF YARATICI YAZIM ÇALIŞMASI

2016-2017 eğitim öğretim yılında, katılımcılar 4. Sınıfa geçince verilen yaratıcı yazım çalışmasıdır.

Bu çalışmada hedefimiz, yaratıcılığımızı geliştirmek, hayal gücümüzü kullanarak yazı yazma sürecine katılmaktır.

Olympos'un baş tanrısı Zeus'u, güzeller güzeli İo'dan kıskanan

Hera'nın ve Zeus'un yerinde siz olsanız ne yapardınız?

İlgili alanlara yazalım.

Ben Hera olsam...

A large yellow-bordered box containing a grid of horizontal lines for writing. The lines are alternating between light blue and light pink. The box has rounded corners and a small yellow scroll-like detail at the top right.

Sen benim
yerimde olsan ne
yapardın?

Ben Zeus olsam...

A large, empty writing area with a yellow border and a scroll-like top edge. The area is filled with horizontal lines for writing, alternating between light blue and light pink lines. A large, faint watermark 'X' is visible in the background of the writing area.

D. MADDE VE TEST İSTATİSTİKLERİ

Faktör analizi yapılmıştır. Bu analize göre herhangi bir sorunun içeriğinin değişmesine ya da çıkarılmasına gerek yoktur.

No	Madde	Madde Göstergeleri			Bu Madde Çıkarılınca Madde-Test Göstergeleri		
		Ortalama	Standard Sapma	N	Test Ortalaması	Madde-Test İlişkisi	Cronbach's Alpha
24	Para24HT	2,2	1,25	96	88,0	,032	,794
16	Saat16HT	2,0	,90	96	88,3	-,029	,793
6	ELMA06H9	2,9	,32	96	87,3	-,081	,790
5	MEYVE05H9	3,0	,10	96	87,3	-,014	,789
17	Saat17HT	2,1	1,04	96	88,2	,125	,789
2	HAMSI02H9	3,0	,32	96	87,3	,033	,789
1	BALIK01H9	3,0	,10	96	87,3	,001	,789
12	CUNKU12HT	3,7	,85	96	86,6	,134	,788
3	ESYA03H9	2,9	,37	96	87,3	,130	,788
10	Ucarsa10HT	3,0	,82	96	87,3	,142	,788
11	Ucarsa11HT	2,8	,94	96	87,4	,155	,787
9	Ucarsa9HT	2,9	,92	96	87,4	,200	,786
4	MASA04H9	2,9	,27	96	87,3	,355	,786
7	TASIT07H9	2,9	,46	96	87,3	,254	,785
8	ARABA08H9	2,9	,48	96	87,3	,272	,785
14	AMA14HT	3,8	1,14	96	86,5	,254	,784
20	AyBa20HT	2,9	1,37	96	87,4	,265	,784
21	AyBa21HT	3,3	1,47	96	87,0	,272	,784
28	Tugla28HT	3,2	1,15	96	87,0	,307	,782
18	Saat18HT	2,5	1,13	96	87,8	,350	,780
15	Dolay15HT	2,8	1,70	96	87,4	,365	,779
19	Saat19HT	2,3	1,39	96	88,0	,370	,778
13	SADECE13HT	3,3	1,35	96	87,0	,376	,778
22	AyBa22HT	3,1	1,47	96	87,2	,399	,777
23	AyBa23HT	2,5	1,80	96	87,7	,416	,776
25	Para25HT	3,2	1,40	96	87,1	,420	,776
29	Tugla29HT	3,1	1,35	96	87,1	,524	,770
31	Tugla31HT	2,5	1,80	96	87,8	,494	,770
26	Para26HT	3,4	1,45	96	86,9	,527	,769
27	Para27HT	2,8	1,78	96	87,5	,562	,765
30	Tugla30HT	3,1	1,61	96	87,2	,578	,765

E. 3. SINIF YARATICI YAZIM ÇALIŞMA ÖRNEKLERİ

2015-2016 Eğitim öğretim yılında, 3. Sınıf öğrencilerinin yaptıkları yaratıcı yazım çalışmalarından örnekler aşağıdadır.

Satır No	Sınıfı	Katılımcı	Görev	Satır
1	3A	N1	Paragraf Hamburgeri	Benim en sevdim
2	3A	N1	Paragraf Hamburgeri	oyun futbol.
3	3A	N1	Paragraf Hamburgeri	Futbol güzel bir oyundur.
4	3A	N1	Paragraf Hamburgeri	Bazen futbolda sakatlanır.
5	3A	N1	Paragraf Hamburgeri	Futbol maçı halı sada-
6	3A	N1	Paragraf Hamburgeri	oylanır.
7	3A	N1	Paragraf Hamburgeri	Kimse futboldan korkmaz
8	3A	N1	Dikte	Balık yemeği severmisin?
9	3A	N1	Dikte	Süperman İstanbul'a Düştü. Adlı kı-
10	3A	N1	Dikte	tabı okudum. Bakkaldan yoğurt, ek-
11	3A	N1	Dikte	mek süt aldım. Bak-kal-dan
12	3A	N1	Dikte	yo-ğurt-ek-mek-süt-al-dım
13	3A	N1	Çalı	Bu bir ağaç. Ağaçta koko
14	3A	N1	Çalı	nat var
15	3A	N1	İkna	ogretmenim lütfen bizi 3 dokika erken 3 dakika çıkartın. Size
16	3A	N1	İkna	dondurma
17	3A	N1	İkna	yaparım. 3-A uslu durur
18	3A	N1	İkna	Size stikar veririm.
19	3A	N1	İkna	Size dolarlarımı veririm.
20	3A	N1	İkna	Insallah ogretmenim bizi
21	3A	N1	İkna	erken çıkartır insallaaaa-
22	3A	N1	İkna	aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa
23	3A	N1	İkna	aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaah!!! Bu karakterler bu odandan
24	3A	N1	Ada	gitmek
25	3A	N1	Ada	istiyor. Ağaç istiyorlar. Birlik
26	3A	N1	Ada	te yapmak istiyorlar. Yemek

27	3A	N1	Ada	istiyorlar.
28	3A	N1	Ayaklar	Benim arkadaşımın doğum
29	3A	N1	Ayaklar	günü vardı. Annem ve kar-
30	3A	N1	Ayaklar	deşim geldi. Sonra doğum
31	3A	N1	Ayaklar	gününe geldi dik. Bir palaco
32	3A	N1	Sandık	Bir varmış bir yokmuş. Bir
				çocuk varmış adı Erenmiş.
33	3A	N1	Sandık	Babası
34	3A	N1	Sandık	, annesi ve abisiyle dedesine
35	3A	N1	Sandık	gitmişler. Eren dedesini çok
36	3A	N1	Sandık	özlemiş. Geldiklerinde Eren
37	3A	N1	Sandık	dedesini sarılmıştı. Sonrada
38	3A	N1	Sandık	dedesi ona bir harita verdi.
39	3A	N1	Sandık	Sonra Eren hızlıca koştu. Bir
40	3A	N1	Sandık	kutu görmüştü. Eren kutu içinde
41	3A	N1	Sandık	ne oldunu düşündü. Babası
42	3A	N1	Sandık	Erenin yanına geldi. Eren ve
43	3A	N1	Sandık	babası kutuyu açtılar.
44	3A	N1	Sandık	Kutu nun içinden Hotuheels
45	3A	N1	Sandık	çıkı. Eren çok sevinmişti
46	3A	N1	Sandık	Eren ve abisi Hotuheels
47	3A	N1	Sandık	oynuyorlardı Eve gitme
48	3A	N1	Sandık	zamnydı. Eren kutudaki
49	3A	N1	Sandık	oyuncakları aldı. Eren bir
50	3A	N1	Sandık	tane hotuheelsi dedesine
51	3A	N1	Sandık	verdi. Sonrada Eren dedesi-
52	3A	N1	Sandık	ne hoşça kal dedi. Ve son :)
53	3A	N1	Otel	Otelin adı balık oteli
54	3A	N1	Otel	Balıklar bir ses çıkartan
55	3A	N1	Otel	eşyala konuşuyorlar.
56	3A	N1	Otel	Asansörden odalarına gi-
57	3A	N1	Otel	riyorlar. Bir restoran
58	3A	N1	Otel	vardır. Yemekte su balığı
59	3A	N1	Otel	vardır. Balıkların dört
60	3A	N1	Otel	katlı, yatak, halı ve oyuncak-
61	3A	N1	Otel	lar. Oyun alanı vardır.
62	3A	N1	Otel	orda tırmama toplarla
63	3A	N1	Otel	ateş etme silahlar vardır.
64	3A	N1	Otel	Kayak yeride vardır. Oniki
65	3A	N1	Otel	tane su kaydıra vardır.

66	3A	N1	Otel	Bence bütün balık Lar
67	3A	N1	Otel	bu oteli seçmeliler.
68	3A	N1	Otel	Teşekkürler.
69	3A	N1	Gözler	Bir varmış bir yokmuş.
70	3A	N1	Gözler	Bir dev varmış. Bir şota
71	3A	N1	Gözler	da yaşarmış. Bir koşu
72	3A	N1	Gözler	yarısına katılmak
			Paragraf	
73	3A	N2	Hamburgeri	Koşu yarışını
			Paragraf	
74	3A	N2	Hamburgeri	çok severim.
			Paragraf	Ben koşarken çok iyi
75	3A	N2	Hamburgeri	hissediyorum.
			Paragraf	
76	3A	N2	Hamburgeri	Her yerde koşarım.
			Paragraf	
77	3A	N2	Hamburgeri	Her türlü koşu türlerini koşarım.
			Paragraf	
78	3A	N2	Hamburgeri	Bana göre koşmak çok eğlen-
			Paragraf	
79	3A	N2	Hamburgeri	celi.
				Balık yemeği sever misin?
80	3A	N2	Dikte	Süpermen İstanbul'a
				Düştü adlı kitabı okudum.
81	3A	N2	Dikte	Bakkaldan yo-
82	3A	N2	Dikte	ğurt, ekmek, süt aldım.
83	3A	N2	Dikte	bak-kal-dan yo-ğurt ek-mek süt
84	3A	N2	Dikte	al-dım
				Bence bir çileğin parçası.
85	3A	N2	Çalı	Kırmızı, yenilebilir,
86	3A	N2	Çalı	noktalı
87	3A	N2	İkna	Öğretmenim lütfen lütfen lütfen!
88	3A	N2	İkna	Ödevleri ben hazırlarım. Ne olur
89	3A	N2	İkna	ki? Masayı ben toplarım. Her
90	3A	N2	İkna	şeyi ama her şeyi ben
				yaparım.
91	3A	N2	İkna	Lütfeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeen.
92	3A	N2	İkna	Ne olacak tek bir ödev!
93	3A	N2	Ada	Bence resimdeki karakterler
94	3A	N2	Ada	zengin olmayı düşünüyor.
95	3A	N2	Ada	Bence gemilerini bozup bir
96	3A	N2	Ada	barınma yapabilir ya da
97	3A	N2	Ada	gemilerini yine bozabilirler

98	3A	N2	Ada	ve birleştirebilirler.
99	3A	N2	Ayaklar	Bir sürü canlı varmış bir gün
100	3A	N2	Ayaklar	bir portala girmişler ve
101	3A	N2	Ayaklar	zapp zoom lapçal
102	3A	N2	Ayaklar	hepsi bir gezegendeydiler
103	3A	N2	Ayaklar	o dünyada robotlar varmış
104	3A	N2	Ayaklar	Robotları bölmüşler şekilleri
105	3A	N2	Ayaklar	: benzermiş hepsi işlemler
106	3A	N2	Ayaklar	oluşturmuşlar altta olan şey o
107	3A	N2	Ayaklar	Bütündünyaya bölmeyi
108	3A	N2	Ayaklar	söylemişler
109	3A	N2	Sandık	ve son
110	3A	N2	Sandık	Sandığımda bir gemi var onunla
111	3A	N2	Sandık	bir adaya gideceğğim
112	3A	N2	Sandık	gemiye bindim başladık
113	3A	N2	Sandık	yolculuğa
114	3A	N2	Sandık	vrrrrr.....geldik olamaz bir
115	3A	N2	Sandık	ayı hem de dev bir ayı niye
116	3A	N2	Sandık	her şey saçma içimdeki şey
117	3A	N2	Sandık	bana "gözlerini aç diyor açıyorum
118	3A	N2	Sandık	vrankuak aau.... Bu bir
119	3A	N2	Sandık	rüyaymış oh az daha
120	3A	N2	Mağara	bir dev ayı tarafından
121	3A	N2	Mağara	yeniliyordum kıl payı kurtuldum.
122	3A	N2	Mağara	Bu mağarada ateşli ve ateş top-
123	3A	N2	Mağara	atan bir el var. Burada bir ölüm-
124	3A	N2	Mağara	cül yazım var. Paka çok
125	3A	N2	Mağara	korkunç ve tehlikeli. Çocuğa
126	3A	N2	Mağara	yazık korkuyor.
127	3A	N2	Mağara	Orada bay. Taş ve bebekleri
128	3A	N2	Mağara	yaşıyor. Orada en tehlikelisi
129	3A	N2	Mağara	mavi canavar. Aslında en
130	3A	N2	Mağara	tehlikelisini
131	3A	N2	Mağara	uçan deli adam. Bu mağara da
132	3A	N2	Otel	yarasalar var. Yer var, hava
133	3A	N2	Otel	var. Her an kafama dücek
134	3A	N2	Otel	buz salkımları var.
135	3A	N2	Otel	Otelin adı Halo 5 Şekemezi
				Otele ve odalara Turbo balıklarla
				gidilir. Güvenlikler çok korumalı!
				O arabalarda yemek yeri de var.

136	3A	N2	Otel	Bir kere odalar VİP+ koltuğa dönüşen yataklar
137	3A	N2	Otel	otomatik
138	3A	N2	Otel	açılan pencere ve perdeler Balık-
139	3A	N2	Otel	station VİP+ poda ve yemek
140	3A	N2	Otel	kartları skor şikoları istemem!
141	3A	N2	Otel	nedeni aslında fitnıs eğlence
142	3A	N2	Otel	buna meraklı değilim.
143	3A	N2	Gözler	İdo yeni bir kar canavarı
144	3A	N2	Gözler	Çok güçlü. Bir zamanlar o yeti
145	3A	N2	Gözler	Güçlü ve şitioloji gücüne zahip
146	3A	N2	Gözler	şitioloji şöyle bir güç.
147	3A	N2	Gözler	Bir gün onun şehrine bir ordu
148	3A	N2	Gözler	saldırmış! Yeti de onları karşılık verdi yani kısaca "ATEŞE
149	3A	N2	Gözler	ATEŞLE KARŞILIK Ver" Aşağıda savaşı
150	3A	N2	Gözler	izleyin.
151	3A	N2	Gözler	Ve Tabo "herzamanki gibi İdo
152	3A	N2	Gözler	Yeti kazanır ve zon değil
153	3A	N2	Gözler	tabii herzaman vakti İdo....
154	3A	N2	Gözler	Boşver direk VE SON
155	3A	N2	Gözler	Bunu söylemekten çok
156	3A	N2	Gözler	ama çok nefret ederim!

F. 3. SINIF YARATICILIK TESTİ

2015-2016 Eğitim öğretim yılında, 3. Sınıf öğrencilerinin yaptıkları yaratıcılık testi çalışmalarından örnekler aşağıdadır.

Sıra	N	Sınıf	Ma	Kon	Katkı1	Katkı2	Katkı3	Katkı4	Katkı5	Katkı6	
s00	N										
1	1	3A	1	11	Ben	Sen	Fen	üçgen	dikdörtgen		
s00	N										
2	1	3A	2	12							
s00	N										
3	1	3A	3	13							
s00	N										
4	1	3A	4	14							
s00	N									matemati	
5	1	3A	5	21	araba	Ankara	hamsi	Balık	arı	k	
s00	N										
6	1	3A	6	22	takı	sayı	sarı	mavi	kahve	saat	
s00	N										
7	1	3A	7	23							
s00	N										
8	1	3A	8	24							
s00	N										
9	1	3A	9	31	Balık	yemek	köpekbalığı	deniz			
s01	N										
0	1	3A	10	32	Hamsi	Balık	yemek	deniz			
s01	N										
1	1	3A	11	33	Eşya	evler	masa	sandalye			
s01	N										
2	1	3A	12	34	Masa	eşya	sandalye	evler			
s01	N										
3	1	3A	13	35	Meyve	ağaç	yemek	insan			
s01	N										
4	1	3A	14	36	Elma	meyve	yemek	insan			
s01	N										
5	1	3A	15	37	Taşıt	araba	uçak	gemi			
s01	N										
6	1	3A	16	38	Araba	yol	insan	taşıt			
s01	N										
7	1	3A	17	41	Kitaplar uçarsa-1 insanlar onlara tutunarak uçarlar.						
s01	N										
8	1	3A	18	42	Kitaplar uçarsa-2 masallar da uçar.						
s01	N										
9	1	3A	19	43	Kitaplar uçarsa-3 insanlar kitap okıyamaz.						
s02	N										
0	1	3A	20	51	Ben	bugün	mutluyum	çünkü	arkadaşım	bize	geliyor.
s02	N										
1	1	3A	21	52	Böyle	bir	şey	sadece	bir	kere	olur.
s02	N										
2	1	3A	22	53	Bir	arkadaşı	var	ama	çok	kötülük	yapıyor.
s02	N										
3	1	3A	23	54	Bu	gün	yağmurluydu	dolayısıyla	arkadaşımın	evine	gidemedim.
s02	N										
4	1	3A	24	61	Saat-1	Bir saat ile saati öğrenebiliriz					
s02	N										
5	1	3A	25	62	Saat-2	Bir saat ile uyanabiliriz.					
s02	N										
6	1	3A	26	63	Saat-3	Bir saati kurabiliriz.					
s02	N										
7	1	3A	27	64	Saat-4						

s028	N	1	3A	28	71	Ayakkabı bağı-1	Ayakkabı bağlayabiliriz.
s029	N	1	3A	29	72	Ayakkabı bağı-2	ayakkabı bağı ile düğüm atabiliriz.
s030	N	1	3A	30	73	Ayakkabı bağı-3	Bir ayakkabı bağıyla bir şeyleri birbirine bağlayabiliriz.
s031	N	1	3A	31	74	Ayakkabı bağı-4	
s032	N	1	3A	32	81	Demir Para-1	Su alabiliriz.
s033	N	1	3A	33	82	Demir Para-2	bankaya yatırabiliriz
s034	N	1	3A	34	83	Demir Para-3	sakız alabiliriz
s035	N	1	3A	35	84	Demir Para-4	Kumbaraya atabiliriz.
s036	N	1	3A	36	91	Kaldırım tuğlası-1	kapıyı açık tutabiliriz.
s037	N	1	3A	37	92	Kaldırım tuğlası-2	Bir maketin kolu ve ayağını yapabiliriz.
s038	N	1	3A	38	93	Kaldırım tuğlası-3	Bir yerlere vurabiliriz.
s039	N	1	3A	39	94	Kaldırım tuğlası-4	
s040	N	2	3A	1	11	ben	en
s041	N	2	3A	2	12	sen	
s042	N	2	3A	3	13	yen	
s043	N	2	3A	4	14	open	
s044	N	2	3A	5	21	Ankara	balık
s045	N	2	3A	6	22	İstanbul	labirent
s046	N	2	3A	7	23	Bursa	
s047	N	2	3A	8	24	meraklı	
s048	N	2	3A	9	31	Balık	su mavi deniz
s049	N	2	3A	10	32	Hamsi	balık Bursa İstanbul
s050	N	2	3A	11	33	Eşya	ı pad ifon dolap
s051	N	2	3A	12	34	Masa	ödev :(yemek çatal
s052	N	2	3A	13	35	Meyve	elma muz armut
s053	N	2	3A	14	36	Elma	kırmızı kan
s054	N	2	3A	15	37	Taşıt	araba buldozer vinç
s055	N	2	3A	16	38	Araba	Ferrari Lammorgini porche

s056	N	2	3A	17	41	Kitaplar uçarsa-1 bulutta kitap okurum.						
s057	N	2	3A	18	42	Kitaplar uçarsa-2 kitap okumam.						
s058	N	2	3A	19	43	Kitaplar uçarsa-3 mutlu olurum.						
s059	N	2	3A	20	51	Ben	çok	sıkıldım	çünkü	hiç	arkadaşım	yok.
s060	N	2	3A	21	52	Ben	sizinle	oynamak	sadece	ve	eğlenmek	istiyorum.
s061	N	2	3A	22	53	Ben	yürüyüş	yapıcaktım	ama	hava	sisli	oldu.
s062	N	2	3A	23	54	Ben	saymayı	öğrendim	dolayısıyla	10	kadar	sayabiliyorum.
s063	N	2	3A	24	61	Saat-1	uyanabilirsiniz.					
s064	N	2	3A	25	62	Saat-2	saat kaç diğе bakabilirsiniz.					
s065	N	2	3A	26	63	Saat-3	çalmasını beklersin.					
s066	N	2	3A	27	64	Saat-4	elinde tutabilirsin.					
s067	N	2	3A	28	71	Ayakkabı bağı-1	Ayakkabını bağlarsın.					
s068	N	2	3A	29	72	Ayakkabı bağı-2	Bağlamayı öğrenirsin.					
s069	N	2	3A	30	73	Ayakkabı bağı-3	Oyun oynayabilirsin.					
s070	N	2	3A	31	74	Ayakkabı bağı-4	Ayakkabını sıkılaştırabilirsiniz.					
s071	N	2	3A	32	81	Demir Para-1	Su alabilirsin.					
s072	N	2	3A	33	82	Demir Para-2	Bir şeyler alabilirsin.					
s073	N	2	3A	34	83	Demir Para-3	yazı tura atabilirsin.					
s074	N	2	3A	35	84	Demir Para-4	oyun oynayabilirsin.					
s075	N	2	3A	36	91	Kaldırım tuğlası-1	Merdiven yapabilirsin.					
s076	N	2	3A	37	92	Kaldırım tuğlası-2	Çikolata yapabilirsin.					
s077	N	2	3A	38	93	Kaldırım tuğlası-3	Altın yapabilirsin.					
s078	N	2	3A	39	94	Kaldırım tuğlası-4	Para yapabilirsin.					

G. 4. SINIF YARATICI YAZIM ÇALIŞMA ÖRNEKLERİ

2015-2016 Eğitim öğretim yılında, 4. Sınıf öğrencilerinin yaptıkları yaratıcı yazım çalışmasından örnekler aşağıdadır.

Katılımcı	Snf4_Subu	4. sınıf yaratıcı yazım cümleleri (Ben Hera olsam.... / Ben Zeus olsam....)
N1	1	Hera olsam çok sinirlenip kendim İo'ya cezasını verirdim.
N1	1	Ama önce Zeus'tan ona cezasını vermesini isterdim.
N1	1	O iyi yapmadığı için de Zeus'a bir limit koyup onun sihir yapmasını keserdim.
N1	1	Artık İo'yu tavşana dönüştürebilirdim.
N1	1	İo artık küçük ve çirkin bir tavşan.
N1	1	Zeus olsam İo'ya acırdım ve böyle bir şey yapmazdım.
N1	1	Eğer Hera ısrar ederse çelik bir hapis yapıp onu içeri atardım.
N1	1	Ama kurtulursa onu böceğe dönüştürürdüm.
N1	1	Onu bir sineğe dönüştürürdüm.
N2	1	Hera olsam İo'yu kıskanmayıp onu Zeus'tan ineğe çevirmesini istemezdim.
N2	1	Ve bu kadar kıskanç olmazdım.
N2	1	Saçlarımında kıvrıkcık olmalarını istemezdim.
N2	1	Ve Zeus'tanda saçma şeyler istemezdim.
N2	1	Ve bir kız olmak istemezdim.
N2	1	Ve böyle mutlu olurum.
N2	1	Zeus olsam sevdiğim insanları kötü insanlardan korurdum.
N2	1	Her zaman eğlenmek isterdim.
N2	1	Herkesten daha güçlü olmak isterdim.
N2	1	Her şeyi yapabilmek isterdim.
N2	1	Ve keşke dünyada istediğim her şeyi yapabilsem.
N2	1	Böyle biri olmak isterdim.
N3	1	Hera olsam İo'nun bir yılana dönüşmesini ve sonra yenmesini isterdim.
N3	1	Çünkü o benden güzel birini
N3	1	Eğer kocam buna izin vermezse bende evi terk ederdim.
N3	1	Sonrada başkası ile evlenirdim ve olur biterdi.
N3	1	Zeus olsam Hera'ya sinirlenirdim.

N3	1	Ona İo'nun da bir canlı olduğunu söyledim.
N3	1	Sonrada onu da çok güzel yapabileceğimi söyledim.
N3	1	Eğer istemezse onu sucuğa çeviririm ve köpeklere veririm.
N3	1	Ve onuda böyle güzel bir şekilde yok ederim.

H. 3. SINIF ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARININ TEZ ÇALIŞMASI İÇİN KULLANIMINA DAİR İZİN

Açı Sarıyer İlköğretim Okulu Müdürlüğüne,

Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitsel Tasarım ve Değerlendirme bölümü son sınıf öğrencisiyim. İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazı çalışmalarının süreç içerisindeki gelişmelerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi üzerine tez yapmaktayım. Okulunuz 3. Sınıf öğrencilerinin 2015-2016 eğitim öğretim yılı Türkçe derslerinde hazırladıkları yaratıcı yazı çalışmalarını kullanmak, yaratıcılık testini uygulamak ve sonuçlarını tez çalışmasında değerlendirmek için izninizi rica ederim. Tez içerisinde öğrenci kimlik bilgilerinin hiçbir şekilde kullanılmayacağını belirtirim.

Bilgilerinize arz ederim.

03.03.2016

Berrin GÖKÇEN

Okul Müdürü

I. 4. SINIF ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARININ TEZ ÇALIŞMASI İÇİN
KULLANIMINA DAİR İZİN

Açı Sarıyer İlköğretim Okulu Müdürlüğüne,

Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitsel Tasarım ve Değerlendirme bölümü son sınıf öğrencisiyim. İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazı çalışmalarının süreç içerisindeki gelişimlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi üzerine tez yapmaktayım. Okulunuz 4. Sınıf öğrencilerinin 2016-2017 eğitim öğretim yılında yazacakları bir yaratıcı yazı çalışma örneğini ve Türkçe dersine ait notlarını kullanmak için izninizi rica ederim. Tez içerisinde öğrenci kimlik bilgilerinin hiçbir şekilde kullanılmayacağını belirtirim.

Bilgilerinize arz ederim.

03.10.2016
Berrin GÖKÇEN

Okul Müdürü

J. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad: Dalkılıç Fer, Tümay

Uyruk: Türk (T.C.)

Doğum Tarihi: 16 Ocak 1978, Hatay

Medeni Durum: Evli

Telefon: 0505 467 13 73

email: dolunay111@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans (Tezli)	Bahçeşehir Üniversitesi	Devam
Yüksek Lisans (Tezsiz)	Sakarya Üniversitesi	2004
Lisans	Uludağ Üniversitesi	2002
Ön Lisans	19 Mayıs Üniversitesi	1996
Lise	Demirçelik Lisesi	1994

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Kurum	Görev
2008- 2016	Açı İlköğretim Okulu	Fen Bilgisi Ö. / Akademik Rehber Ö.
2006 – 2008	Test Kulübü Etüt M.	Fizik / Fen Bilgisi Öğretmeni
2003 – 2006	Adapazarı Enka Okulları	Fizik /Fen Bilgisi Öğretmeni
2001 – 2002	Türk Prelli A.Ş	Ar-Ge Departmanı
1997 – 1998	İskenderun Anadolu TL	Elektronik Öğretmeni

YABANCI DİL

İngilizce (Orta Düzey)

SEMİNERLER - SEMPOZYUMLAR

2001	Süleyman Demirel Üniv.	21. Türkiye Fizik Konferansı (3 gün)
2005	Kültür Koleji	7. IB Semineri (1 gün)
2005	Eyüboğlu Koleji	9. Sonbahar Öğretmen Sempozyumu (1 gün)
2006	İstanbul Enka Schools	8. İlkbahar Öğretmen Sempozyumu (1 gün)
2010	Eyüboğlu Koleji	14. Sonbahar Öğretmen Sempozyumu (1 gün)
2011	İstanbul Enka Schools	13. İlkbahar Öğretmen Sempozyumu (1 gün)
2016	EDK 16	MEF Üniversitesi (2 gün)

EĞİTİMLER

2008-2010	Psikodrama Kohezyon	Deniz Altınay
2008-2011	Rehberlik Vaka Çalışmaları	Deniz Altınay
2010	Yapılandırmacı Eğitim	Ege Üniversitesi
2010	Üst Düzey Okur Yazarlık	Pınar Baysal
2010	Türlerin İrdelenmesi	Pınar Baysal
2010	Pedagoji Eğitimi	AÇEV
2010	Sınıf Romanları Eğitimi	Sibel Sagner
2010	Etkili Okuma Teknikleri	Pınar Baysal
2010	Etkili Okuma Aktiviteleri	Pınar Baysal
2010	Sessizliğin Sesi	Ayşen Şıkdiken
2011	Etkili Ses Kullanımı ve Beden Dili	Dialog Eğitim (7 gün)
2011	IT / Microsoft Office Picture Meneger 2007	Cevat Ezgin (2 gün)
2011	Matematik Çalıştayı	Burçak Öner (3 gün)
2011	IT / Movie Maker	Cevat Ezgin (2 gün)
2011	Öğrenci Davranışı ve Yaklaşımlar	Nihan Uçar

2011	FPS (Future Problem Solving) Enstitüsü / Marienne Solomon (2gün)	Üstün Zekalılar
2011	Etki Yaratma	BALTAŞ (1 gün)
2011	Bir Şeyler iletişime engel oluyor	BARAKA (1 gün)
2012	Stres Yönetimi	TMI (1 gün)
2015-2016	Mel Levin 8 Nörogelişimsel Alanlar	Nur Dinçer

HOBİLER

Aile, Çocuk ve Eğitim ile ilgili her şey.

